

Programmabegroting 2024 en meerjarenraming 2025- 2027

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	- 2 -
1. ALGEMEEN	- 4 -
VOORWOORD	- 4 -
LEESWIJZER	- 5 -
HOOFDLIJNEN FINANCIËLE GEVOLGEN	- 6 -
BEGROTING IN ÉÉN OOGOPSLAG	- 10 -
2. PROGRAMMAPLAN	- 12 -
PROGRAMMA 1 - OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID & ALGEMEEN BESTUUR	- 12 -
1.1 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	- 12 -
1.2 ALGEMEEN BESTUUR	- 17 -
PROGRAMMA 2 - RUIMTELIJKE ORDENING, WONEN EN ECONOMIE	- 21 -
INLEIDING EN MISSIE PROGRAMMA 2	- 21 -
2.1 RUIMTELIJKE ORDENING	- 22 -
2.2 WONEN	- 23 -
2.3 ECONOMIE	- 23 -
PROGRAMMA 3 - BUITENRUIMTE	- 25 -
INLEIDING EN MISSIE PROGRAMMA 3	- 25 -
3.1 BUITENRUIMTE	- 27 -
3.2 KUNST & CULTUUR	- 28 -
3.3 MAATSCHAPPELIJK VASTGOED	- 29 -
PROGRAMMA 4 - FINANCIËN	- 31 -
INLEIDING EN MISSIE PROGRAMMA 4	- 31 -
4.1 FINANCIËN	- 32 -
PROGRAMMA 5 - EDUCATIE	- 35 -
INLEIDING EN MISSIE PROGRAMMA 5	- 35 -
5.1 EDUCATIE	- 35 -
PROGRAMMA 6 - SPORT	- 37 -
INLEIDING EN MISSIE PROGRAMMA 6	- 37 -
6.1 SPORT	- 37 -
PROGRAMMA 7 - SOCIAAL DOMEIN	- 39 -
INLEIDING EN MISSIE PROGRAMMA 7	- 39 -
7.1 MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING	- 40 -
7.2 KWETSBARE GROEPEN	- 41 -
7.3 PARTICIPATIEWET	- 42 -
7.4 JEUGDZORG	- 42 -
7.5 ZORG & WELZIJN	- 43 -
7.6 WIJKTEAMS	- 43 -
NIET IN VOORGAANDE PROGRAMMA'S VERANTWOORDE BATEN EN LASTEN ..	- 45 -
INLEIDING	- 45 -
1. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	- 46 -
2. OVERHEAD	- 48 -
3. VENNOOTSCHAPSBELASTING (VPB)	- 49 -
4. ONVOORZIEN	- 50 -
3. PARAGRAFEN	- 51 -
PARAGRAAF 1 - LOKALE HEFFINGEN	- 51 -
PARAGRAAF 2 - WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING	- 61 -
PARAGRAAF 3 - FINANCIERING	- 71 -
PARAGRAAF 4 - ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	- 76 -
PARAGRAAF 5 - BEDRIJFSVOERING	- 87 -
PARAGRAAF 6 - VERBONDEN PARTIJEN	- 89 -
PARAGRAAF 7 - GRONDBELEID	- 100 -
PARAGRAAF 8 - WET OPEN OVERHEID	- 102 -

4. FINANCIËLE BEGROTING	- 104 -
FINANCIËLE SAMENVATTING	- 104 -
INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	- 105 -
OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	- 109 -
UITGANGSPUNTEN MEERJARENRAMING	- 110 -
MEERJAREN BALANS	- 111 -
EMU-SALDO	- 112 -
5. BIJLAGEN	- 113 -
BIJLAGE 1 - INVESTERINGEN	- 113 -
BIJLAGE 2 - RESERVES EN VOORZIENINGEN	- 114 -
BIJLAGE 3 - SUBSIDIEPLAFOND 2024	- 116 -
BIJLAGE 4 - OVERZICHT VAN DE BEGROTING OP TAAKVELDEN	- 117 -
BIJLAGE 5 - VERTREKPUNT BEGROTING 2024 - 2027	- 118 -

1. ALGEMEEN

Voorwoord

Voor u ligt de Programmabegroting 2024 met de meerjarenraming 2025 - 2027. Hierin zijn onder andere de (financiële) kaders en ontwikkelingen vanuit de Voorjaarsnota verwerkt.

Er is een raadsbreed programma en een collegewerkprogramma opgesteld, welke ook verwerkt is in de begroting. Uitgesproken is dit breed gedragen programma uit te voeren met de titel “denken, durven en doen!”, met een frisse blik op lokaal bestuur.

Het jaar 2023, en de komende jaren, staan onder andere in het teken van het opbouwen van een eigen ambtelijke organisatie voor Albrandswaard en de omvorming van de BAR-organisatie. De dienstverlening en doorgang van cruciale processen hebben hierbij onze aandacht. De (financiële) gevolgen en mogelijke risico's van deze complexe verandering zijn zo goed mogelijk ingeschat, opgesteld en verwerkt.

Omdat sprake is van het opbouwen van een eigen organisatie, en daarnaast diverse lokale en landelijke ontwikkelingen, is het een opdracht om de financiële positie van Albrandswaard te blijven monitoren en “scherp aan de wind te blijven varen”.

Wij kunnen u voor de komende jaren een passende begroting aanbieden, met daarnaast een eerste begrotingswijziging.

Kortom, als Albrandswaard kunnen we met vol vertrouwen de toekomst in!

Het college van Burgemeester en Wethouders Albrandswaard

Albrandswaard, 26 september 2023

Burgemeester en wethouders van de gemeente Albrandswaard

Leeswijzer

Planning & Control cyclus

De Programmabegroting is één van de producten van de Planning & Control-cyclus. De basis voor deze begroting is de door u vastgestelde Voorjaarsnota. Vanwege de naderende BAR-ontvlechting en opbouw van de eigen organisatie, met alle bijkomende kosten en aanpassingen, is besloten om in deze begroting geen nieuw beleid te formuleren.

Het beleid komt uit het in december 2022 vastgestelde CollegeWerkProgramma. Hierin is nieuw beleid t/m 2026 bepaald en vastgesteld. In deze Programmabegroting is dus uitgegaan van het beleid uit het CWP, waarbij dit verder financieel is doorgerekend.

In 2024 zullen twee tussenrapportages verschijnen waarin aan de raad de afwijkingen gerapporteerd worden met betrekking tot de uitvoering van de in de begroting opgenomen plannen.

Indeling van de begroting

Artikel 7 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat een begroting ten minste bestaat uit de beleidsbegroting en de financiële begroting.

De beleidsbegroting dient vervolgens te bestaan uit:

- het programmaplan, en
- de paragrafen.

De financiële begroting dient ten minste te bestaan uit:

- het overzicht van baten en lasten en de toelichting, en
- de uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting.

Opbouw van de begroting

Hoofdstuk 1 geeft een overzicht van de begroting op financiële hoofdlijnen. Hierin is te zien hoe de verwerkte financiële mutaties doorwerken, om zo vanuit de Voorjaarsnota tot de begroting te komen. Tevens worden de belangrijkste mutaties in dit hoofdstuk toegelicht.

In hoofdstuk 2 is het programmaplan opgenomen, waarin de programma's van deze begroting centraal staan. Per programma zijn achtergrond en politiek taakveld beschreven. Omdat een programma vaak een breed taakveld bestrijkt, zijn de programma's onderverdeeld in programmaonderdelen.

In hoofdstuk 3 zijn de paragrafen opgenomen. Dit zijn de paragrafen, zoals deze zijn voorgeschreven in het BBV. Ze geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting. Het gaat met name om de beleidslijnen voor beheersmatige aspecten die grote financiële gevolgen kunnen hebben en/of van belang zijn voor het realiseren van de programma's. Deze informatie komt in de begroting veelal versnipperd voor en is daardoor minder inzichtelijk voor de gemeenteraad.

Hoofdstuk 4 bevat de financiële begroting. Hierin worden de hoofdstukken 1 tot en met 3 uitgewerkt in een gedetailleerd overzicht van de financiële positie van de gemeente.

In de bijlagen zijn de volgende overzichten opgenomen:

1. Investerings met economisch en maatschappelijk nut;
2. Reserves en voorzieningen;
3. Subsidieplafond 2024;
4. Overzicht van de begroting op taakvelden, en
5. Vertrekpunt begroting 2024-2027.

Hoofdpijnen financiële gevolgen

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Saldo primitieve begroting	4.111.900	5.561.300	3.722.200	4.808.100
Collegewerkprogramma, 1e begrotingswijziging 2023	-3.362.000	-4.227.000	-3.597.000	-3.597.000
Structurele gevolgen 2e tussenrapportage 2022	-798.400	-787.400	-749.400	-749.400
Structurele gevolgen 1e tussenrapportage 2023	-717.800	-320.800	914.200	914.200
Uitgangspunt Kadernota 2024	-766.300	226.100	290.000	1.375.900
Kadernota 2024				
B. Rekenkundige en algemene kaders	-1.359.900	-1.508.200	-1.583.900	-1.583.900
D. Autonome ontwikkelingen	-596.600	-521.600	-521.600	-521.600
E. Bedrijfsvoering	-	-	-	-
F. Investerings	-	-	-	-
G. Voorgestelde dekking	650.000	1.370.000	2.410.000	2.410.000
Totaal na Kadernota 2024	-2.072.800	-433.700	594.500	1.680.400
Diverse aanpassingen begroting 2024				
Ontwikkeling algemene uitkering	1.100.700	1.277.500	1.383.000	1.444.000
Mutatie BAR-bijdrage a.g.v. BAR-ontvlechting	11.772.600	11.700.900	11.637.200	11.597.200
Bijdrage van Barendrecht voor BAR-ontvlechting	750.000	-	-	-
Eigen personeelsbegroting	-7.261.200	-7.211.200	-7.098.200	-7.098.200
Bijdrage DVO Ridderkerk	-6.214.100	-6.214.100	-6.214.100	-6.214.100
Materieel (eigen beheer en lease) wat overkomt uit BAR	-464.600	-462.800	-460.900	-460.900
Vrijval diverse opgenomen stelposten	731.400	806.400	806.400	806.400
Aansluiting bij begrotingen van verbonden partijen	-482.500	-482.500	-482.500	-482.500
Correctie voor te hoge opgenomen dekking in Kadernota 2024	-150.000	-450.000	-1.070.000	-1.070.000
Mutatie kapitaallasten	-80.800	-108.400	-111.900	-137.400
Mutatie afval incl. opzegging huur Nijverheidsweg	218.500	140.100	140.100	140.100
Mutatie duurzaamheid a.g.v. Rijkssubsidie	210.400	188.000	188.000	188.000
Toename OZB-opbrengsten	70.000	72.100	74.200	325.500
Aframen deel frictiebudget BAR-ontvlechting	300.000	100.000	-	-
Overige mutaties	36.800	24.900	-17.700	-47.400
Saldo begroting na wijzigingen	-1.535.600	-1.052.800	-631.900	671.100

+/+ is voordelig

-/- is nadelig

Toelichtingen

Algemene en technische correcties

Bij de Voorjaarsnota wordt een globale inschatting gegeven van de financiële uitwerking van rekenkundig kaders. Pas bij het opstellen van de programmabegroting worden budgetten op detailniveau doorgerekend en aangepast. Hierdoor treden verschillen op. Vooral bij de

laatste jaarschijf (2027) is dit meestal het geval. Deze is nieuw en wordt voor de Voorjaarsnota in eerste instantie gekopieerd vanuit de laatst bekende jaarschijf (2026).

Opschonen stelposten

Bij het opstellen van de begroting is kritisch gekeken naar de stelposten die uit oudere begrotingen overgeheveld zijn naar 2024. De stelposten zijn waar nodig gecorrigeerd.

Vorming ambtelijke organisatie Albrandswaard

Zoals vastgesteld in de raad op 3 juli jl. heeft u € 1,7 miljoen structureel budget beschikbaar gesteld voor de vorming van de ambtelijke organisatie Albrandswaard. Dit bedrag kunt u terugvinden als saldo van de volgende drie posten:

Mutatie BAR-bijdrage	€	11.772.600
----------------------	---	------------

Eigen personeelsbegroting	-/- €	7.261.200
---------------------------	-------	-----------

Bijdrage DVO Ridderkerk	-/- €	6.214.100
-------------------------	-------	-----------

Totaal	-/- €	1.702.700
---------------	--------------	------------------

Belangrijkste ontwikkelingen

In de begroting 2024 - 2027 zitten meer ontwikkelingen dan normaal. Dit heeft alles te maken met de BAR-ontvlechting, waardoor we met ingang van 2024 weer een eigen personeelsbegroting hebben. Daarnaast dienen we diverse zaken vanaf 2024 zelf op te nemen, omdat dit niet meer in de BAR zit, zoals bijvoorbeeld materieel (zowel in eigendom als lease).

Hieronder volgt een overzicht van de ontwikkelingen zoals ze in het overzicht hierboven ('diverse aanpassingen begroting 2024') worden genoemd.

Mutaties BAR

De grootste mutaties in deze begroting zijn het gevolg van de BAR-ontvlechting. Zo is de BAR-bijdrage zoals die voorheen was, eerst volledig teruggedraaid en daarna weer opnieuw in de boeken gezet voor de nieuwe situatie. Dit leverde voor Albrandswaard per saldo een voordeel op van ongeveer € 11,8 miljoen per jaar. Van dit voordeel dient de gemeente vervolgens het overgekomen personeel vanuit de BAR en alle overgekomen taken te financieren.

Zoals al in bovenstaand overzicht valt op te merken, zijn de kosten voor het opzetten van de eigen organisatie (inclusief de DVO met Ridderkerk) hoger dan het voordeel van de lagere BAR-bijdrage. Dit is tevens de belangrijkste reden voor de niet-sluitende jaarschijven in deze begroting.

Wel ontvangen we in 2024 eenmalig een bedrag van €750.000 van Barendrecht, als

vergoeding voor de kosten die we dienen te maken vanwege de ontvlechting.

DVO Ridderkerk

Als gevolg van de BAR-ontvlechting gaat een groot deel van het personeel terug naar de gemeente. Aangezien Albrandswaard te klein is om alles op zich te nemen, is besloten tot een dienstverleningsovereenkomst met Ridderkerk. Voor de onderdelen Ruimte, Buitenruimte en Sociaal Domein komen medewerkers op de loonlijst van Ridderkerk, maar voeren ze uitsluitend werkzaamheden uit voor Albrandswaard. Het betreft 74,81 fte. De totale personeelskosten die Ridderkerk maakt voor deze medewerkers, zullen doorbelast worden aan Albrandswaard, zodat de kosten uiteindelijk bij onze gemeente terechtkomen. Op deze onderdelen werken we vanzelfsprekend nauw samen met Ridderkerk.

Stelposten

In de begroting hebben we opnieuw kritisch gekeken naar alle stelposten. Als gevolg van de nieuwe realiteit, waren nagenoeg alle stelposten niet meer relevant, en zijn daarom vrijgevallen. Deze vrijvallen leverde aanzienlijke baten op in alle begrotingsjaren. In de begroting zitten nu alleen nog stelposten voor de opgenomen indexatie in 2025 en verder (jaarlijks € 302.000), een coördinator Zorg & Veiligheid (jaarlijks € 85.000) en voor de uitvoering van een woningmarktprogramma (jaarlijks € 10.000).

Verbonden partijen

Jaarlijks ontvangen we de begrotingen van de verbonden partijen, zoals de GRJR, de VRR en het CJG. De deelnemersbijdrage voor Albrandswaard die daarin vermeldt wordt, dient overeen te komen met onze eigen administratie, zodat we de begroting van de betreffende verbonden partij blijven volgen. Om dit ook voor 2024 weer te realiseren, hebben we aanzienlijk moeten bijramen in alle begrotingsjaren.

Correctie voor te hoge dekking in Kadernota

In de Kadernota hebben we helaas een te hoge dekking opgenomen m.b.t. de stelpost indexering, die we in het Collegewerkprogramma hebben gevormd. Om dit te corrigeren, hebben we het verschil tussen hetgeen in de Kadernota is genoemd, en wat er daadwerkelijk als stelpost stond, bijgeraamd.

Kapitaallasten en overige mutaties

De verschillen zijn allen kleiner dan € 50.000 en worden daarom niet nader toegelicht.

Afval

Hogere kosten voor de inzameling en verwerking van afval hebben geleid tot een hoger tarief voor de afvalstoffenheffing, om zo (nagenoeg) 100% kostendekkend te kunnen blijven opereren. De bijzonderheid die vanaf 2024 speelt, als gevolg van de BAR-ontvlechting, is de opzegging van de huur van het gebouw aan de Nijverheidsweg, waardoor Albrandswaard jaarlijks ongeveer € 200.000 aan huurbaten gaat missen. Deze baten telden overigens niet mee in de bepaling van het tarief.

Duurzaamheid

Vanaf 2023 ontvangen gemeenten geld van het Rijk voor de uitvoering van klimaat- en energiedoelen. Voor de toekomstige jaren is afgesproken dat gemeenten hetzelfde bedrag als in 2023, structureel budgetneutraal mogen opnemen in de begroting. Het is op dit moment namelijk al wel duidelijk dat de middelen ook na 2025 worden gecontinueerd, maar het is nog niet duidelijk hoe de exacte verdeling onder gemeenten eruit komt te zien. Voor Albrandswaard gaat het om € 435.300 per jaar. Als gevolg hiervan hebben we, in overleg, het deel aan kosten wat door deze regeling teveel is opgenomen voor duurzaamheid vrij laten vallen. Ook is het onttrekkingsschema voor de reserve Duurzaamheid aangepast als gevolg van deze regeling.

OZB-opbrengsten

De OZB opbrengsten worden jaarlijks herzien als gevolg van areaaluitbreidingen. We gaan jaarlijks uit van een opbrengststijging van 3% t.o.v. het voorgaande jaar. In 2027 is een groot effect zichtbaar als gevolg van een prognose toename van ongeveer 500 woningen.

Inzet frictiebudget

In 2023 heeft Albrandswaard een structureel frictiebudget in het leven geroepen om kosten die voortkomen uit de BAR-ontvlechting, mee te kunnen financieren. Gezien alle (financiële) ontwikkelingen omtrent de ontvlechting van de BAR en de opbouw van de eigen organisatie, is besloten een deel van dit budget af te ramen in 2024 en 2025. Voor het restant is/zijn nog geen specifieke bestedingsdoel(en) geformuleerd.

Overzicht opbouw Algemene uitkering

Voor de jaren 2024 - 2027 zijn gemeenten gecompenseerd voor de inflatie middels het oplopende accres. Daarnaast ontvangen gemeenten vanaf 2027 een structureel bedrag als vergoeding voor de nieuwe financieringssysteem van het Gemeentefonds, welke vanaf 2027 plaats moet gaan vinden. Voor Albrandswaard leidt dit tot een structurele bijdrage van €1.054.000 vanaf 2027.

Op 18 april 2023 hebben het Rijk en de VNG een principeakkoord bereikt over de Hervormingsagenda Jeugd. In de meicirculaire 2023 zijn, vooruitlopend op het definitieve akkoord, de extra middelen voor 2024 en 2025 beschikbaar gesteld. In totaal gaat het om € 1.363 miljoen in 2024 en € 859 miljoen in 2025. Voor 2026 en verder blijven de middelen vooralsnog gereserveerd staan.

In hetzelfde principeakkoord staat ook dat de besparingen voor de Jeugd t/m 2025 bevroren wordt op het niveau van € 374 miljoen (bedrag van 2023).

Bovenstaande ontwikkelingen betekenen voor Albrandswaard extra middelen voor de Jeugd; € 1.192.000 voor 2024 en € 744.000 voor 2025. Aangezien we in het verleden al rekening mee hielden met de extra middelen middels een stelpost, is deze stelpost naar € 0 afgehaald voor 2024 en 2025. Vanaf 2026 handhaven we de stelpost.

Hieronder volgen de volgende mutaties die zijn verwerkt in de begroting 2024.

omschrijving	2024	2025	2026	2027
Meicirculaire 2023	2.233.000	2.321.000	1.383.000	1.444.000
Vrijval stelpost jeugd	-1.132.300	-1.043.500	0	0
Totaal correcties Algemene uitkering	1.100.700	1.277.500	1.383.000	1.444.000

+/+ is positief

-/- is negatief

Provinciaal toezicht

De door de raad vastgestelde begroting 2024 dient vóór 15 november 2023 aan de provincie te worden toegestuurd ter goedkeuring. De provincie toetst of de gemeentebegroting voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten en provinciale regelgeving. De minste vorm van provinciaal toezicht is repressief toezicht. Dit betekent dat een gemeente zonder voorafgaande goedkeuring van de provincie de begroting en begrotingswijzigingen kan uitvoeren. Daarbij is leidend dat de structurele lasten gedekt moeten zijn door structurele baten (zgn. materieel begrotingsevenwicht). Om in beeld te brengen of de begroting materieel in evenwicht is, moet het begrotingssaldo gecorrigeerd worden met het saldo van incidentele baten en lasten. Wat het effect daarvan is voor de gemeente Albrandswaard, is opgenomen in onderstaande tabel.

Structureel meerjarensaldo exclusief incidentele baten en lasten

Presentatie van het structurele begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Saldo baten en lasten	-635	-320	-1.301	230
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-901	-733	669	441
Begrotingssaldo	-1.536	-1.053	-632	671
Saldo incidentele baten en lasten	-970	-1.345	208	208
Gecorrigeerd saldo	-565	292	-840	463

+/+ is positief

-/- is negatief

Een overzicht en toelichting op de incidentele posten is te vinden in hoofdstuk 4: Financiële begroting.

Indien de begroting niet materieel in evenwicht is, kan de gemeente onder preventief provinciaal toezicht worden geplaatst. Dit betekent dat een gemeente de begroting en begrotingswijzigingen pas mag uitvoeren na voorafgaande goedkeuring van de provincie.

Begroting in één oogopslag

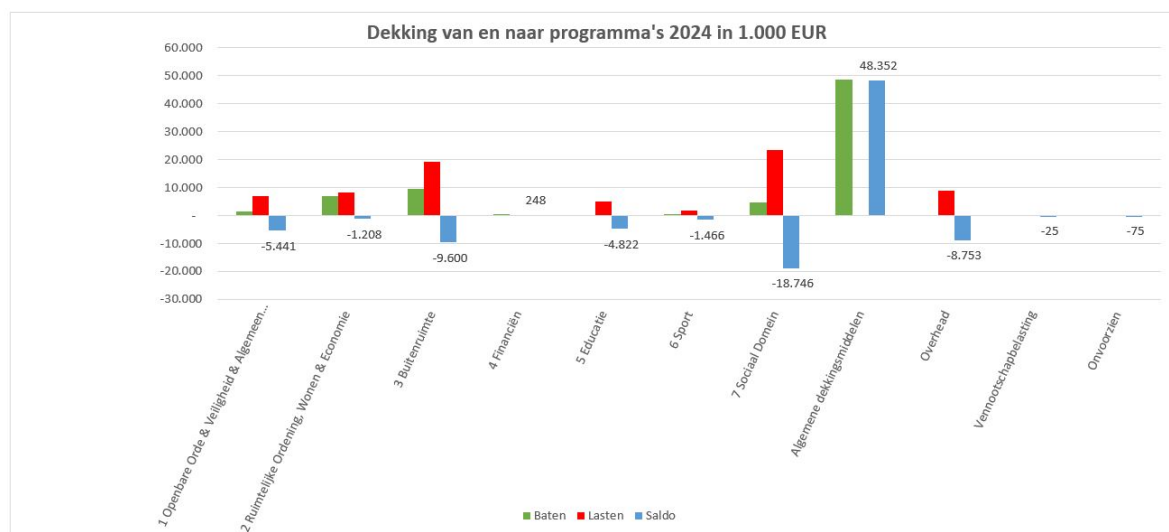
Baten per programma

Programma	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1 Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur	-1.589.900	-841.500	-841.500	-841.500
2 Ruimtelijke Ordening, Wonen & Economie	-7.016.600	-7.051.400	-550.300	-471.200
3 Buitenruimte	-9.568.600	-9.470.300	-9.441.000	-9.489.300
4 Financiën	-353.500	-275.700	-197.000	-197.000
5 Educatie	-156.600	-160.800	-160.800	-160.800
6 Sport	-424.600	-437.800	-437.800	-437.800
7 Sociaal Domein	-4.840.000	-4.844.900	-4.844.900	-4.844.900
9 Overige Baten en Lasten				
9.1-Algemene dekkingsmiddelen	-48.642.400	-50.649.200	-49.816.400	-51.157.500
9.2-Overhead	-24.000	-24.700	-24.700	-24.700
Totaal 9 Overige Baten en Lasten	-48.666.400	-50.673.900	-49.841.100	-51.182.200
Totaal baten	-72.616.200	-73.756.300	-66.314.400	-67.624.700

Lasten per programma

Programma	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1 Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur	7.030.800	7.627.700	8.122.400	8.152.700
2 Ruimtelijke Ordening, Wonen & Economie	8.224.700	9.827.000	1.825.100	1.750.600
3 Buitenruimte	19.168.600	19.026.000	18.980.600	19.026.700
4 Financiën	105.800	407.800	407.800	407.800
5 Educatie	4.960.100	3.443.800	3.354.300	3.349.800
6 Sport	1.890.200	1.898.600	1.894.700	1.854.000
7 Sociaal Domein	23.603.800	23.529.900	23.468.200	23.477.300
9 Overige Baten en Lasten				
9.1-Algemene dekkingsmiddelen	290.400	226.900	184.800	228.100
9.2-Overhead	8.777.200	8.721.700	8.608.700	8.606.900
9.3-Vennootschapbelasting	25.200	24.700	24.700	24.700
9.4-Onvoorzien	75.000	75.000	75.000	75.000
Totaal 9 Overige Baten en Lasten	9.167.800	9.048.300	8.893.200	8.934.700
Totaal lasten	74.151.800	74.809.100	66.946.300	66.953.600

Dekking van en naar programma's

2. PROGRAMMAPLAN

Programma 1 - Openbare Orde en Veiligheid & Algemeen Bestuur

1.1 Openbare Orde en Veiligheid

Inleiding

Veilige leefomgeving voor iedereen

In Albrandswaard hebben we oog voor elkaar. We zorgen samen met inwoners, ondernemers en partners, zoals politie, de brandweer en het buurtpreventieteam voor de veiligheid en het veiligheidsgevoel van onze inwoners. Dat doen we door criminaliteit en overlast te voorkomen als het kan maar ook door op te treden als het nodig is. De komende jaren zal er naast de reguliere taken sprake zijn van een viertal speerpunten: Jeugd en Jongeren aanpak, Integrale aanpak Zorg en Veiligheid, zichtbare handhaving en toezicht en ondermijning.

Jeugd en Jongerenaanpak

In Albrandswaard is besloten tot een integrale jongerenaanpak. Een aanpak gericht op het in kaart brengen van de aard en omvang van de overlast van jongeren maar ook om te komen tot voorkomen van overlast met aandacht voor voorlichting ten aanzien van verdovende middelengebruik, wapenbezit en geweld. Het is belangrijk dat scholen en sportverenigingen vroeg signaleren wanneer het niet goed gaat met een van hun leerlingen of leden. Immers wij willen dat onze jongeren veilig kunnen opgroeien. Meldingen van inwoners zijn van belang om in te spelen op aandachtspunten. Onze jongerenaanpak richt zich op ontspanning, ontplooiing en handhaving als dat nodig is.

Integrale aanpak Zorg en Veiligheid

Hoewel de criminaliteitscijfers in algemene zin een daling laten zien is er wel sprake van een forse toename in meldingen van overlast door personen met verward gedrag. Door vroeg signaleren en een goede samenwerking tussen de partners in de zorg en veiligheid kunnen we in een vroeg stadium hulp bieden of ingrijpen. We stellen een kwartiermaker aan die een integrale aanpak voorbereidt gericht op adequate oplossing van problemen op het Zorg en Veiligheidsterrein zowel individueel als beleidsmatig ook weer gericht op voorkomen, aanpakken en doorpakken

Zichtbare Handhaving en Toezicht

Zien en gezien worden is ons uitgangspunt. Inwoners moeten veilig zijn en zich veilig voelen in onze gemeente. Dat betekent specifiek inzetten op gebieden waar dat nodig is en inwoners dat vragen. Met meer zichtbare toezicht en handhaving ook door bijvoorbeeld cameratoezicht bij de metrostations werken we aan meer veiligheid en een groter veiligheidsgevoel in onze gemeente.

Ondermijning

In Albrandswaard pakken we ondermijning aan. Met de aanpak van ondermijning voorkomen en bestrijden we samen met onze partners de onzichtbare criminaliteit. Deze criminaliteit ondermijnt het gezag en tast het vertrouwen van de samenleving in de autoriteiten aan. Door middel van voorlichting en campagnes zorgen wij voor meer bewustwording onder bewoners en ondernemers. Wij organiseren bedrijvencontroles met onze partners zoals Politie, ROBT, Belastingdienst, DCMR. Verder vergroten en delen we kennis binnen ons netwerk en gaan we intensiever samenwerken met onze partners.

Wat willen we bereiken

Onze jongerenaanpak leidt ertoe dat jongeren veilig en gezond opgroeien zonder dat overlast wordt ervaren of dat zij in criminaliteit vervallen. Met partners in de zorg en veiligheid

zorgen we ervoor dat we in een vroeg stadium hulp bieden of ingrijpen in complexe situaties en bij mensen met verward gedrag voordat escalatie plaatsvindt.
Met meer zichtbaar toezicht en handhaving in specifieke gebieden van onze gemeente wordt het veiligheidsgevoel van onze inwoners vergroot.
Door aanpak van ondermijning zorgen we ervoor dat onze samenleving veilig is en er bewustzijn is ten aanzien van de risico's.

Doelstellingen

CWP 1.1.1 Overlast en criminaliteit in Albrandswaard vroegtijdig signaleren, voorkomen en tegengaan.

Maatregelen

CWP 1.1.1a Samen met onze partners, ondernemers en inwoners een jaarlijks actieplan vaststellen.

Inwoners zijn veilig en voelen zich veilig in Albrandswaard.

CWP 1.1.1b Samen met onze partners, ondernemers en inwoners zorgen we dat het jaarlijks actieplan wordt uitgevoerd.

Inwoners zijn veilige en voelen zich veilig in Albrandswaard.

CWP 1.1.1c Aanstellen Coördinator zorg en veiligheid

CWP 1.1.1d Pilot om de rol van de wijkbrandweer te vergroten

Doelstellingen

CWP 1.1.2 Overlast van jeugd in Albrandswaard voorkomen en tegengaan.

Maatregelen

CWP 1.1.2a Samen met politie en jongerenwerk de integrale aanpak (Jeugdoverlast) uitvoeren.

Vroegtijdig kunnen inspelen op ervaren overlast. Weten wat er speelt en dus gericht kunnen handelen.

Doelstellingen

CWP 1.1.3 Het gevoel van veiligheid vergroten door een betere (meer) zichtbaarheid van toezicht en handhavers op straat.

Maatregelen

CWP 1.1.3a We doen minimaal 4x per jaar preventieve acties om inwoners en ondernemers te informeren over het voorkomen van inbraken en diefstallen.

Inwoners weten hoe zij hun eigen veiligheid in en rondom hun woning kunnen vergroten.

CWP 1.1.3b Samen met de politie zetten we acties in op de hotspots in de gemeente.

Het aantal inbraken en diefstallen is blijvend lager.

CWP 1.1.3c Cameratoezicht bij metrostations.

Het aantal meldingen van fietsendiefstal verlagen.

CWP 1.1.3d Zichtbaarheid handhaving vergroten op basis van signalen; opstellen jaarplan, extra inzet BOA's en samenwerking partners versterken.

Vergroten zichtbaarheid handhavers voor inwoners.

CWP 1.1.3e We bespreken regelmatig de veiligheid en het veiligheidsgevoel rond de klinieken. We werken samen met Antes, Fivoor, politie en onwonenden o.a. via de klankbordgroepen.

Inwoners in de omgeving van de klinieken in Albrandswaard voelen zich voldoende veilig.

Doelstellingen

CWP 1.1.4 Perspectief bieden aan personen met multi-problematiek en overlast terugdringen van personen met complexe problematiek waaronder verward gedrag.

Maatregelen

CWP 1.1.4a Bevorderen van de samenwerking tussen de zorg- en veiligheidspartners door actieve participatie en regie in netwerk.

Goed toegankelijke zorg en hulpverlening, vroegsignalering van problematiek en minimale overlast voor de Albrandswaardse samenleving.

CWP 1.1.4b Opstellen van een integrale aanpak waarin rollen, verantwoordelijkheden, taken en de wijze van samenwerking zijn vastgelegd. Opstellen van convenant tussen de partners.

Terugdringen van overlast door personen met verward gedrag.

Doelstellingen

CWP 1.1.5 Zien en gezien worden is het motto bij ondermijning. We voorkomen dat criminelen of criminele organisaties (on)bewust worden gefaciliteerd bij criminele praktijken. We gaan verweving van de onder- en bovenwereld tegen.

Maatregelen

CWP 1.1.5a Door voorlichting vergroten we de bewustwording onder bewoners en ondernemers.

Bewustwording vergroten over ondermijning en het voorkomen van onbewuste verweving of onbewust faciliteren.

CWP 1.1.5b Kennisontwikkeling door, en samenwerking met, bijzondere partners zoals RIEC, Douane, DCMR en CCC.

Voldoende kennis en ervaring voor de lokale aanpak van ondermijning.

1.2 Algemeen Bestuur

Inleiding

Een frisse blik op lokaal bestuur

Het bestuur van Albrandswaard is effectief in haar communicatie met regionale partners zoals de MRDH, VRR, Landschapstafel, Jeugdhulp, NRIJ etc. We zijn helder over onze besluiten en zijn duidelijk over waarom soms toch een besluit moet worden genomen dat afwijkt van de wensen van inwoners, ondernemers, verenigingen of een maatschappelijke partner.

Wijkregie

Wij willen als bestuur weten wat er leeft bij onze inwoners. Maar ook helpen we ideeën en initiatieven mogelijk te maken. Zo merken inwoners dat het de moeite waard is om in gezamenlijkheid met elkaar bij te dragen aan hun woonomgeving. Wijkregie ondersteunt en maakt mogelijk dat inwoners aan de slag gaan met hun plannen. Dat doen we door regelmatig en goed contact te hebben met inwoners en hen te vragen om mee te denken. Dit betekent ruimte geven en vertrouwen bieden voor ideeën en initiatieven. En ook heel praktisch mensen de weg wijzen of vragen om mee te helpen bij plannen voor hun buurt of wijk. Hierdoor voelen inwoners zich meer betrokken bij hun eigen leefomgeving en zijn ze eerder bereid om opnieuw een bijdrage te leveren.

Dienstverlening

Onze dienstverlening staat dagelijks in het teken van onze inwoners en ondernemers. Samen met hen werken we aan de verbetering van die dienstverlening maar erkennen dat we hierbij soms tegen grenzen aanlopen. Natuurlijk vinden wij het belangrijk dat iemand die ons belt of op een andere manier benadert, op een andere manier snel geholpen wordt. Nóg belangrijker vinden wij dat deze inwoner of ondernemer tevreden is over hoe hij of zij geholpen is, ook al duurt het wat langer. De gedeeltelijke ontvlechting van de BAR-organisatie krijgt de komende periode zijn beslag. We gebruiken deze verandering zoveel mogelijk om onze gemeentelijke dienstverlening beter aan te laten sluiten op de behoeften van inwoners en bestuur, waarbij tevens de kracht en eigenheid van onze gemeente meer tot hun recht komen.

Op het gebied van online dienstverlening gaat het enorm snel. Er is sprake van continu nieuwe wetgeving waaraan we hebben te voldoen en die uitgaat van het bieden van makkelijke en betrouwbare online dienstverlening door de gemeente. Wij realiseren ons dat nieuwe wetgeving soms ook belemmerend werkt. Juist daar ligt onze uitdaging. Samen met onze inwoners ontdekken waar het toch makkelijk, efficiënt en begrijpelijk blijft, rekening houdend met deze nieuwe wetgeving, en vooral dat de basis op orde blijft.

Wat willen we bereiken

Heldere, duidelijke, en herkenbare communicatie met onze inwoners. Inwoners van Albrandswaard zijn bereid een bijdrage te leveren aan hun wijk of buurt. Onze dienstverlening is persoonlijk, gemakkelijk en betrouwbaar.

Wat doen we al

- Implementatie wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer.
- Vernieuwen website.
- Online aanvragen verlenging rijbewijs.
- Verder ontwikkelen e-Diensten Burgerzaken en Maatschappij.
- Organiseren van laagdrempelige contactmomenten.
- Faciliteren en stimuleren van burgerinitiatieven t.b.v. de verbetering leefbaarheid.
- Bevorderen van de samenwerking tussen organisaties.

Doelstellingen

CWP 1.2.1 Heldere, duidelijke, en herkenbare communicatie met onze inwoners.

Maatregelen

CWP 1.2.1a We zoeken inwoners op. We organiseren ontmoetingsmomenten, fysiek en digitaal. Inwoners worden voorafgaand aan besluitvorming betrokken, bij de start van elke ontwikkeling worden inwoners geïnformeerd.

Inwoners weten welke belangrijke ontwikkelingen er zijn in Albrandswaard en hebben het gevoel dat ze tijdig worden betrokken. Inwoners vinden dat ze actief en op tijd betrokken worden bij zaken die hen aangaan.

CWP 1.2.1b Bij de start van een participatieproces starten we een campagne gericht op de doelgroep, zodat inwoners tijdig op de hoogte zijn van de ontwikkeling en de mogelijkheid om te participeren.

Ondersteunen participatie. Mensen weten wanneer ze op wat voor manier betrokken worden.

Doelstellingen

CWP 1.2.2 Inwoners van Albrandswaard zijn bereid een bijdrage te leveren aan hun wijk of buurt. Inwoners zijn bereid om mee te praten over vraagstukken waarbij de gemeente om de mening van haar inwoners vraagt. Inwoners weten wijkregie te vinden.

Maatregelen

CWP 1.2.2a Onderzoek doen naar gelote dorpskernraad.

Definitie bepalen en de meerwaarde communiceren van de participatiemogelijkheden. Daarnaast doen we onderzoek naar de onderwerpen die geschikt zijn voor deze vorm van participatie.

CWP 1.2.2b Meer Albrandswaarders doen mee, onder dit motto dagen we onze inwoners uit om een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid in hun wijk.

In 2024 zijn er minimaal zes bewonersinitiatieven geweest die (financieel) ondersteund zijn.

CWP 1.2.2c We introduceren een hedendaagse aanpak van participatie.

Onze inwoners vinden dat er naar hen geluisterd wordt.

Doelstellingen

CWP 1.2.3 Onze dienstverlening is persoonlijk, makkelijk en betrouwbaar.

Maatregelen

CWP 1.2.3a We bouwen een inspirerende en vitale gemeentelijke organisatie op die, naast de eigen deskundigheid, de expertise van samenwerkingspartners benut.

Deskundige dienstverlening aan bestuur en inwoners tegen acceptabele kosten.

CWP 1.2.3b Doorontwikkeling online dienstverlening

Wij leveren twee businesscases op die inzicht geven in verbetering van de online dienstverlening en de kosten daarvan.

Wat mag het kosten?

Programma Openbare orde & Veiligheid & Algemeen bestuur	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
1.1- Openbare orde & Veiligheid	2.140.240	2.442.900	2.818.000	2.927.700	3.019.900	3.022.300
1.2- Algemeen Bestuur	3.883.683	4.852.300	4.187.800	4.675.000	5.077.500	5.105.400
Totaal Lasten	6.023.923	7.295.200	7.005.800	7.602.700	8.097.400	8.127.700
Baten						
1.1- Openbare orde & Veiligheid	-75.245	-68.800	-70.500	-72.400	-72.400	-72.400
1.2- Algemeen Bestuur	-1.393.000	-564.200	-1.464.200	-713.900	-713.900	-713.900
Totaal Baten	-1.468.245	-633.000	-1.534.700	-786.300	-786.300	-786.300
Saldo baten en lasten	4.555.678	6.662.200	5.471.100	6.816.400	7.311.100	7.341.400
Onttrekkingen	-285.041	-246.000	-55.200	-55.200	-55.200	-55.200
Storting	27.500	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Mutaties reserves	-257.541	-221.000	-30.200	-30.200	-30.200	-30.200
Totaal programma 1	4.298.137	6.441.200	5.440.900	6.786.200	7.280.900	7.311.200

Verklaring van verschillen

Verschillen programma 1 ten opzichte van gewijzigde begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Vershil 1e tr 2023 - Begroting 2024
Lasten			
1.1-Openbare orde & Veiligheid	2.442.900	2.818.000	375.100
1.2-Algemeen Bestuur	4.852.300	4.187.800	-664.500
Totaal Lasten	7.295.200	7.005.800	-289.400
Baten			
1.1-Openbare orde & Veiligheid	-68.800	-70.500	-1.700
1.2-Algemeen Bestuur	-564.200	-1.464.200	-900.000
Totaal Baten	-633.000	-1.534.700	-901.700
Saldo baten en lasten	6.662.200	5.471.100	-1.191.100

Verschilverklaring

Hieronder zullen individuele verschillen groter dan € 50.000 nader worden toegelicht.

Personeelslasten vanwege BAR-ontvlechting

Als gevolg van het inrichten van onze eigen personeelsbegroting vanwege de BAR-ontvlechting, hebben we voor Algemeen Bestuur vanaf 1-1-2024 een team Bureau Bestuursondersteuning, een team Beleid, Advies & Vergunningen BOA's en een team Dienstverlening. In totaal gaat het om 33,38 fte. Inclusief de bijbehorende teammanager hebben we hier € 2.857.600 voor begroot vanaf 2024. Deze kosten worden, net als de BAR-bijdrage, verdeeld over de programma's middels een procentuele verdeelsleutel. Daarnaast is de DVO-bijdrage aan Ridderkerk in dit programma verwerkt, voor in totaal € 6.214.100. Ook deze kosten worden verdeeld over de programma's. Voor zowel de BAR-bijdrage, de DVO-bijdrage en de eigen loonkosten wordt in deze begroting dezelfde procentuele verdeelsleutel gehanteerd.

Lasten

1.1 De lasten voor brandbestrijding met ongeveer € 297.000 toegenomen, om daarmee de begroting van de VRR te blijven volgen. De verdeling van de BAR, DVO en de eigen personeelsbegroting leidt, per saldo, tot een hogere last in dit subprogramma van ongeveer € 207.000.

1.2 De nieuwe BAR-bijdrage is fors lager dan vorig jaar; hier is een afname van € 10,5 miljoen te zien. Daarnaast zijn de frictiekosten voor de BAR-ontvlechting met € 300.000 afgenomen, omdat we verwachten hier in 2024 minder gebruik van te zullen maken. Hier staat tegenover dat de lasten voor secretarieleges zijn toegenomen, met € 178.500, vanwege de behoefte aan meer personele capaciteit. De verdeling van de BAR, DVO en de eigen personeelsbegroting leidt, per saldo, tot een hogere last in dit subprogramma van ongeveer € 10,1 miljoen i.v.m. 2023.

Baten

1.1 Alle mutaties < € 50.000.

1.2 In 2024 verwachten we de vooraf afgesproken, eenmalige bijdrage van Barendrecht, van € 750.000, als compensatie voor alle gemaakte (en te maken) kosten m.b.t. de BAR-ontvlechting. Verder worden er meer inkomsten uit de verschillende leges verwacht, voor ongeveer € 350.000.

Hier staat tegenover dat er minder inkomsten te verwachten zijn uit de doorbelasting van uren aan de BAR (ongeveer € 175.000).

Beleidsindicatoren

Nr.	Indicator	Beschrijving indicator	AW	NL*	Cijfers over
1	Diefstallen uit woningen (bron: CBS)	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.	1,2	1,4	2022
2	Vernielingen (bron: CBS)	Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte, zoals brandstichting, opruiming, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, openlijke geweldpleging en godslastering.	6,6	6	2022
3	Verwijzingen Halt (bron: Stichting Halt)	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 17 jaar	4	8	2022
4	Winkeldiefstallen (bron: CBS)	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	0,6	2,3	2022
5	Geweldsmisdrijven (bron: CBS)	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag, en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling etc.)	5	4,6	2022

Waar staat je gemeente
d.d. 18 juli 2023

* Klasse matig stedelijk

Kerngegevens

Bestuurlijke structuur	Raadsleden	Wethouders
Echt voor Albrandswaard (EVA)	6	1 (1 fte)
Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD)	4	1 (1 fte)
Stem Lokaal	3	-
GroenLinks-PvdA	3	-
Christen Democratisch Appel (CDA)	3	1 (1 fte)
Leefbaar Albrandswaard	1	-
Nieuwe Albrandswaardse partij (NAP)	1	-
Totaal	21	3 (3,0 fte)

Programma 2 - Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie

Inleiding en missie Programma 2

De zorg voor wonen

Albrandswaard is een fijne plek om te wonen. Jongeren en ouderen blijven graag in hun dorp wonen. Iedereen zijn of haar gewenste plekje geven is dan ook een uitdaging. Een gevarieerd woningaanbod voor starters en ouderen maakt Albrandswaard toekomstbestendig. We gaan ervoor zorgen dat er meer gelijkvloerse woningen komen waarin mensen tot op hoge leeftijd zelfstandig kunnen blijven wonen. In de samenwerking met de woningcorporaties, de regio en de provincie Zuid-Holland werken we aan het realiseren van voldoende woningen. We hebben hiervoor de locaties Mariput, Schutskooiwijk/Poortugaal-West, Omloop en Antesterrein. Dit is nog niet voldoende. Wij gaan op zoek naar andere mogelijke plekken om te bouwen en alternatieve woonvormen (zoals tiny houses en flexwoningen). En we houden daarbij rekening met het groen en de beperking van de dijkstructuur in Albrandswaard.

Waarschijnlijk treedt op 1 juli 2023 de Omgevingswet in werking. Dit betekent dat we procedures eenvoudiger maken waar het kan. De Omgevingsvisie is de basis voor ons ruimtelijk beleid. Dit beleid werken we de komende jaren uit in gebiedsprogramma's en in een Omgevingsplan.

Albrandswaard wil een aantrekkelijk vestigingsklimaat hebben voor ondernemers die vooruit willen, innovatief zijn maar ook actief bijdragen aan de transitie naar een duurzame economie.

Wij doen dit samen met onze partners.

Wat willen we bereiken

Een evenwichtige woningvoorraad, gericht op starters en ouderen.

Keuzes maken voor de Rand van Rhoon op lange termijn.

Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemers die vooruit willen, innovatief zijn en actief bijdragen aan de transitie naar een duurzame economie.

Albrandswaard draagt met haar lokale economie bij aan een gezonde regionale economie waarbij de bijzondere kwaliteiten van Albrandswaard op het gebied van wonen en groene ruimte voorop blijven staan.

Wat doen we al

- De woonvisie Albrandswaard 2016-2025 uitvoeren door het maken van prestatieafspraken met de vier woningcorporaties die in Albrandswaard werken.

- Afspraken maken met de regio en de provincie over de woningvoorraad.

2.1 Ruimtelijke Ordening

Doelstellingen

CWP 2.1.1 Werken volgens de Omgevingswet die waarschijnlijk op 1-1-2023 in werking treedt.

Maatregelen

CWP 2.1.1a Uitwerking van de concept omgevingsvisie. Het gefaseerd opstellen van deel omgevingsplannen die tezamen voor 2030 één omgevingsplan voor het hele grondgebied van de gemeente vormen.

De concept omgevingsvisie verder uitwerken in beleidskaders (denk aan mobiliteit, groen, woon-zorg etc.).

CWP 2.1.1b Herzien van de procedure marktinitiatieven, inclusief evaluatie.

Het efficiënter inrichten van de marktinitiatieven procedure met een onderscheid tussen kleinschalige en grotere ontwikkelingen.

Doelstellingen

CWP 2.1.2 Keuzes maken voor de Rand van Rhoon op lange termijn.

Maatregelen

CWP 2.1.2a Scenario's uitwerken voor de Rand van Rhoon.

Een vastgestelde visie op de Rand van Rhoon.

2.2 Wonen

Doelstellingen

CWP 2.2.1 Een evenwichtige woningvoorraad, gericht op starters en ouderen. Dit met behoud van een goede balans tussen wonen, groen en infrastructuur.

Maatregelen

CWP 2.2.1a Onderzoek doen naar de mogelijkheden van nieuwe bouwlocaties en van de transformatie van vastgoed in Albrandswaard.

Realiseren van voldoende betaalbare woningen.

CWP 2.2.1b Actualisatie van de woonvisie, inclusief het opstellen van een Woon-Zorgvisie.

Een actuele woon-zorgvisie.

CWP 2.2.1c Onderzoek doen naar de mogelijkheden voor alternatieve woonvormen (Tiny Houses, flexwoningen).

Realiseren van tijdelijke huisvesting voor specifieke doelgroepen.

2.3 Economie

Doelstellingen

CWP 2.3.1 Albrandswaard heeft een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemers die vooruit willen, innovatief zijn maar ook actief bijdragen aan de transitie naar een duurzame economie.

Maatregelen

CWP 2.3.1a Intensiever contact met ondernemers en winkeliers.

Bundeling van kracht om de kwaliteit te verbeteren van het bedrijfs-, werk-, woon- en verblijfsklimaat.

CWP 2.3.1b In gemeenschappelijke regelingen en andere netwerken pleiten voor de regionale betekenis van onze bijzondere woon- en groenkwaliteit.

Regionale erkenning van de betekenis van het Albrandswaards woon- en groenaanbod voor het regionale economische vestigingsklimaat.

Wat mag het kosten?

Programma Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
2.1- Ruimtelijke ordening	7.670.259	3.108.400	8.021.000	8.126.200	1.624.100	1.549.400
2.2-Wonen	80.867	145.000	99.500	96.900	97.100	97.100
2.3- Economie	102.343	106.100	79.200	78.900	78.900	79.100
Totaal Lasten	7.853.469	3.359.500	8.199.700	8.302.000	1.800.100	1.725.600
Baten						
2.1- Ruimtelijke ordening	-3.314.639	-1.975.700	-6.597.300	-6.379.500	98.900	-49.800
2.2-Wonen	-379.453	-550.700	-376.200	-377.100	-377.100	-377.100
2.3- Economie	-62.500	-41.800	-43.100	-44.300	-44.300	-44.300
Totaal Baten	-3.756.592	-2.568.200	-7.016.600	-6.800.900	-322.500	-471.200
Saldo baten en lasten	4.096.877	791.300	1.183.100	1.501.100	1.477.600	1.254.400
Onttrekkingen	-7.321.643	-177.000	0	-250.500	-227.800	0
Stortingen	4.250.896	2.485.000	25.000	1.525.000	25.000	25.000
Mutaties reserves	-3.070.746	2.308.000	25.000	1.274.500	-202.800	25.000
Totaal programma 2	1.026.131	3.099.300	1.208.100	2.775.600	1.274.800	1.279.400

Verklaring van verschillen

Verschillen programma 2 ten opzichte van gewijzigde begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Vershil 1e tr 2023 - Begroting 2024
Lasten			
2.1-Ruimtelijke ordening	3.108.400	8.021.000	4.912.600
2.2-Wonen	145.000	99.500	-45.500
2.3-Economie	106.100	79.200	-26.900
Totaal Lasten	3.359.500	8.199.700	4.840.200
Baten			
2.1-Ruimtelijke ordening	-1.975.700	-6.597.300	-4.621.600
2.2-Wonen	-550.700	-376.200	174.500
2.3-Economie	-41.800	-43.100	-1.300
Totaal Baten	-2.568.200	-7.016.600	-4.448.400
Saldo baten en lasten	791.300	1.183.100	391.800

Verschilverklaring

Hieronder zullen individuele verschillen groter dan € 50.000 nader worden toegelicht.

Personeelslasten vanwege BAR-ontvlechting

Als gevolg van het inrichten van onze eigen personeelsbegroting vanwege de BAR-ontvlechting, hebben we voor Ruimtelijke ordening vanaf 1-1-2024 een team Beleid Advies RO & Projectbureau, en een team RO Overig Vastgoed. In totaal gaat het om 20,63 fte. Hier hebben we € 1.975.000 voor begroot vanaf 2024.

Lasten

2.1 Het verschil komt voornamelijk door de aanpassingen in de grondexploitaties, als gevolg van het MPO 2023. De grondexploitaties zijn geraamd in lijn zoals besloten in het MPO.

Deze aanpassingen leiden tot een verhoging van de lasten met € 5,6 miljoen, wat voornamelijk komt door kosten voor het woonrijp maken. Verder zijn er in 2023 voor ruim € 400.000 aan (incidentele) posten opgenomen, die niet meer terugkomen in 2024, wat dus een verlaging van de lasten inhoudt. Daarnaast leidt de doorbelasting van de BAR, DVO en eigen personeelsbegroting, per saldo, tot een lagere last van ongeveer € 90.000.

2.2 De verlaging komt voornamelijk door het niet meer opnemen van een (incidentele) post uit 2023.

2.3 Alle mutaties zijn < € 50.000.

Baten

2.1 De toename komt met name door de aanpassingen in de grondexploitaties, als gevolg van het MPO 2023. De grondexploitaties zijn geraamd in lijn zoals besloten in het MPO. Het betreft voornamelijk opbrengst uit de verkoop van gronden en te verwachten investeringsbijdragen.

2.2 Het verschil wordt verklaard door lagere opbrengsten uit omgevingsvergunningen, omdat in 2023 een uitgestelde post van 2022 is opgenomen (voor € 165.000).

2.3 Alle mutaties zijn < € 50.000.

Beleidsindicatoren

Nr.	Indicator	Beschrijving indicator	AW	NL*	Cijfers over
1	Functionvermenging (bron: CBS BAG/LISA)	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen woningen) en 100 (alleen werken). Bij de waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	48,6%	53,8%	2022
2	Vestingen van bedrijven (bron: LISA)	Het aantal vestingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 – 65 jaar.	126,7	174,1	2022
3	Nieuwbouw woningen (bron: BAG/ABF)	Het aantal nieuw gebouwde woningen, per 1.000 woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.	9,6	9,3	2022
4	Demografische druk (bron: CBS)	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	73,2%	70,3%	2023

Waar staat je gemeente
d.d. 18 juli 2023

* Klasse matig stedelijk

Programma 3 - Buitenruimte

Inleiding en missie Programma 3

Natuurlijk! Duurzaam en groen

We willen een mooie en duurzame gemeente doorgeven aan onze kinderen en kleinkinderen. Daarom willen we voor 2050 een klimaatneutrale gemeente zijn. Onze buitenruimte wordt aangepast aan de veranderingen in het klimaat, bijvoorbeeld door meer opvang van regenwater of het beperken van hittestress. We stimuleren inwoners om huis en tuin te vergroenen. Bijvoorbeeld met meer groen in de tuin, het plaatsen van een regenton of het scheiden van de rioolbuis en de regenbuis. We stimuleren beheerders van bedrijventerreinen om hun ruimten anders in te richten.

Albrandswaard is een prachtige groene plek ten zuiden van Rotterdam. Het prachtige Buyenland van Rhoon, de Grienden en de Oude Maas als blikvangers. De bijzondere

polders en grienden zijn uniek in deze regio en geliefd bij wandelaars en fietsers. Dat koesteren we en daar zorgen we goed voor. Onze gemeente wordt gezien als de groene long van Rotterdam. De nieuwe groenvisie helpt om een mooie groene gemeente te blijven. Daarom gaan we vastleggen in de groenvisie op welke wijze we met de natuur willen omgaan. Het versterken van de biodiversiteit in de gemeente is hierbij een belangrijk aandachtspunt net als hoe we omgaan met het behoud en/of kappen van bomen en hoe we zorg dragen voor een blijvend groene ruimte. De visie vormt de leidraad om tijd en middelen effectief en juist in te zetten.

Afvalinzameling

Van afval naar grondstof is de komende jaren ons motto. Als gemeente geven we het goede voorbeeld door onze afvalstromen te verminderen en grondstoffen te hergebruiken. De afvalstroom in Albrandswaard kan verder afnemen door samen nog beter afval te scheiden. Dit doen we door het voor bewoners zo makkelijk mogelijk te maken om hun afval en grondstoffen te kunnen scheiden. Hierbij stimuleren we afvalscheiding, geven we meer voorlichting en onderzoeken we innovatieve vormen van scheiding en hergebruik.

Langzaam verkeer gaat voor

Albrandswaard heeft een dijkenstructuur die stamt uit onze rijke geschiedenis. Dit bepaalt in grote mate de manier waarop onze wegen zijn ingericht en beperkt onze bewegingsvrijheid als het gaat om het aanpassen van onze wegenstructuur. Geplande en bestaande bouwontwikkelingen zorgen voor een toename van

verkeer. Daarom wordt er de komende periode een nieuw mobiliteitsplan opgesteld. Uiteraard wachten we niet tot het plan klaar is. Om de verkeersveiligheid te verbeteren worden er nu al maatregelen genomen, waarbij de fietser en voetganger centraal staan in het verkeer; zo zal in de dorpskern de auto te gast zijn. En krijgen het aanpassen van schoolroutes en schoolomgevingen prioriteit. Daarnaast bevorderen we vormen van deelmobiliteit en stimuleren we de aanleg van voldoende laadvoorzieningen.

Beleef, doe mee en leer

Kunst en cultuur verrijkt, verbindt en versterkt onze inwoners. Albrandswaard koestert dan ook haar rijke culturele bezit. Het is een onmisbaar onderdeel van de Albrandswaardse samenleving. In de nota 'De kracht van kunst en cultuur' is vastgelegd hoe het college dit de komende vier jaar wil versterken. De is aanjager en verbinder door samen te werken en te faciliteren bij evenementen, cultuur, erfgoed, verenigingsleven en maatschappelijke initiatieven.

Wat willen we bereiken

Inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties nemen hun aandeel in het verduurzamen en vergroenen van onze gemeente.

We stimuleren en vergroten/versterken de biodiversiteit in onze gemeente.

We dringen de hoeveelheid restafval terug en stimuleren onze inwoners om afval te scheiden.

We werken aan wegen waarbij fietsers en voetgangers centraal staan in het verkeer.

De diversiteit van evenementen wordt vergroot onder andere door plaatselijke culturele aanbieders.

Op het gebied van cultuur maken dat meer inwoners kennis met de rijke geschiedenis van Rhoon en Poortugaal.

Op het gebied van erfgoed maken wij ons erfgoed zichtbaar en beleefbaar toegankelijker voor bezoekers.

Wij versterken de samenwerking met het cultuurrijke verenigingsleven en maatschappelijke initiatieven.

Wat doen we al

We zorgen dat scholen en culturele organisaties intensiever samenwerken.

3.1 Buitenruimte

Doelstellingen

CWP 3.1.1 Inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties nemen hun aandeel in het verduurzamen van onze gemeente. Iedereen in Albrandswaard is bewust van onze ambitie om voor 2050 een klimaatneutrale gemeente te zijn.

Maatregelen

CWP 3.1.1a Transparant maken van de afweging tussen verschillende aspecten m.b.t. de effecten van duurzaamheid.

Elke duurzaamheidsparagraaf is voorzien van een onderbouwd advies.

CWP 3.1.1b We stimuleren inwoners om bij te dragen aan klimaatadaptatie. Waar mogelijk vergroenen we de openbare ruimte. Hierbij stellen we onszelf als doel om 5% aan overbodige verharding in de openbare ruimte om te vormen naar groen.

Bevorderen van de klimaatbestendigheid van de leefruimte.

We gaan voor een klimaatrobuuste inrichting van de openbare ruimte om wateroverlast, droogte en hittestress te voorkomen.

CWP 3.1.1c We inventariseren welke initiatieven er zijn om het hergebruik van materialen te stimuleren. We verkennen de samenwerking met verschillende partners.

We verminderen de afvalstroom en hergebruiken van grondstoffen in de gemeente.

Doelstellingen

CWP 3.1.2 We werken aan een duurzame en groene gemeente. Dit doen we o.a. door het versterken van het groene karakter van onze gemeente. Daarnaast dringen we de hoeveelheid restafval terug en stimuleren we bewoners te scheiden.

Maatregelen

CWP 3.1.2a Opstellen groenvisie en uitvoeringsplan waarin we de biodiversiteit stimuleren.

Heldere kaders voor het groenbeheer.

Doelstellingen

CWP 3.1.3 Vergroten van de verkeersveiligheid en het veiligheidsgevoel bij onze inwoners. Hierbij staan de fietser en voetganger centraal in het verkeer. Wij realiseren veilige (school)omgevingen. Wij stimuleren duurzame mobiliteit en deelmobiliteit.

Maatregelen

CWP 3.1.3a Mobiliteitsvisie opstellen.

Heldere kaders voor de toekomstige verkeersafwikkeling.

CWP 3.1.3b Een uitvoeringsagenda over de mobiliteitsvisie opstellen.

Het hebben van een uitvoeringsplan.

CWP 3.1.3c Het verhogen van de verkeersveiligheid met als focus schoolroutes en omgevingen.

Vergroten van de verkeersveiligheid en het veiligheidsgevoel bij onze inwoners.

CWP 3.1.3d Het stimuleren van deelmobiliteit en de bereikbaarheid van het openbaar vervoer.

Het aanbod van alternatief vervoer i.p.v. de auto vergroten. In ieder geval het aanpassen van fietsenstallingen.

CWP 3.1.3e De realisatie van een snellaad netwerk binnen de gemeentegrenzen.

Stimuleren van duurzaam vervoer.

3.2 Kunst & Cultuur

Doelstellingen

CWP 3.2.1 Cultuur in Albrandswaard verrijkt, verbindt en versterkt. Cultuur is een onmisbaar onderdeel van de Albrandswaardse samenleving.. Wij koesteren het cultuurhistorische karakter van Albrandswaard en vragen aandacht voor culturele profilering.

Maatregelen

CWP 3.2.1b Uitdragen van de doelen en ambities in de kunst- en cultuurnota.

Zichtbaarheid en (h)erkenning van kunst en cultuur in Albrandswaard.

CWP 3.2.1c De Albrandswaardse monumenten (terug) onder de aandacht brengen. Meedoen aan Monumentendag.

Zorg en aandacht voor onze monumenten.

CWP 3.2.1d Het evenementenbeleid wordt herzien.

Duidelijke kaders en subsidiemogelijkheden. Meer evenementen mogelijk maken en de aanvraagprocedure eenvoudiger maken.

3.3 Maatschappelijk Vastgoed

Doelstellingen

CWP 3.3.1 Het gemeentelijk vastgoed wordt nu en in de toekomst effectief en efficiënt benut en sluit aan bij de behoefte van de gebruikers. In het uitvoeringsplan wordt de bezettingsgraad van het huidige gemeentelijk vastgoed onderzocht.

Wat mag het kosten?

Programma Buitenruimte	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
3.1-Buitenruimte	17.057.817	18.139.000	18.933.200	18.805.700	18.762.100	18.807.800
3.2-Kunst & Cultuur	442.057	409.000	213.900	198.800	197.000	197.400
Totaal Lasten	17.499.874	18.548.000	19.147.100	19.004.500	18.959.100	19.005.200
Baten						
3.1-Buitenruimte	-8.847.714	-8.893.500	-9.294.600	-9.195.800	-9.163.500	-9.211.800
3.2-Kunst & Cultuur	-10.659	-13.200	-13.800	-14.300	-14.300	-14.300
Totaal Baten	-8.858.373	-8.906.700	-9.308.400	-9.210.100	-9.177.800	-9.226.100
Saldo baten en lasten	8.641.501	9.641.300	9.838.700	9.794.400	9.781.300	9.779.100
Onttrekkingen	-557.654	-425.100	-260.200	-260.200	-263.200	-263.200
Storting	171.500	21.500	21.500	21.500	21.500	21.500
Mutaties reserves	-386.154	-403.600	-238.700	-238.700	-241.700	-241.700
Totaal programma 3	8.255.346	9.237.700	9.600.000	9.555.700	9.539.600	9.537.400

Verklaring van verschillen

Verschillen programma 3 ten opzichte van gewijzigde begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Vershil 1e tr 2023 - Begroting 2024
Lasten			
3.1-Buitenruimte	18.139.000	18.933.200	794.200
3.2-Kunst & Cultuur	409.000	213.900	-195.100
Totaal Lasten	18.548.000	19.147.100	599.100
Baten			
3.1-Buitenruimte	-8.893.500	-9.294.600	-401.100
3.2-Kunst & Cultuur	-13.200	-13.800	-600
Totaal Baten	-8.906.700	-9.308.400	-401.700
Saldo baten en lasten	9.641.300	9.838.700	197.400

Verschilverklaring

Hieronder zullen individuele verschillen groter dan € 50.000 nader worden toegelicht. De lasten als gevolg van de BAR-ontvlechting worden apart benoemd.

Personeelslasten vanwege BAR-ontvlechting

Als gevolg van het inrichten van onze eigen personeelsbegroting vanwege de BAR-ontvlechting, hebben we in de Buitenruimte vanaf 1-1-2024 een team Buitenruimte en Wijkregie. In totaal gaat het om 7,39 fte. Inclusief de bijbehorende teammanager hebben we hier € 689.700 voor begroot vanaf 2024.

Lasten

3.1 De lasten voor het onderhoud aan wegen gaat naar verwachting, per saldo, met ongeveer € 70.000 toenemen, om hiermee de wegen op een kwalitatief goed niveau te houden. Aan riolering wordt naar verwachting ongeveer € 60.000 meer uitgegeven, met name door een hogere verwachte storting in de voorziening. Aan milieu wordt ca. € 90.000 meer uitgegeven, met name vanwege extra kosten m.b.t. de extra taken voor de Omgevingswet, en de indexering van de DCMR. Daarnaast leidt de doorbelasting van de BAR, DVO en eigen personeelsbegroting, per saldo, voor dit subprogramma tot een hogere last van ongeveer € 950.000.

Hier staat tegenover dat het onderhoud aan openbare verlichting met ongeveer € 53.000 afneemt, voornamelijk omdat er minder nieuwe gereedschappen nodig zijn. Aan verkeer wordt ongeveer € 150.000 minder uitgegeven, omdat er in 2023 opgenomen posten uit 2022 in zaten, die er nu uitlopen. Aan openbaar groen incl. bomen wordt ca. € 125.000 minder uitgegeven, deels door minder controles en deels door het niet meer opnemen van incidentele posten uit 2023. Verder dalen de kosten voor de inzameling van huishoudelijk afval met ongeveer € 165.000, met name vanwege een nieuwe vergoedingssystematiek voor PMD.

Het restant wordt verklaard door individueel kleinere mutaties van < € 50.000.

3.2 De lagere lasten worden voornamelijk veroorzaakt door een lagere doorbelasting van de BAR, DVO en eigen personeelsbegroting aan dit subprogramma (ca. -/- € 200.000)

Baten

3.1 Vanwege een nieuwe vergoedingssystematiek voor de inzameling van afval, en het niet meer ontvangen van huurbaten voor de gemeentewerf, dalen de opbrengsten m.b.t. afval met ca. € 510.000. Hier staat tegenover dat er meer baten volgen vanuit de riolering, wegens een hogere verwachte onttrekking uit de voorziening (ca. € 210.000). Tevens zijn er baten opgenomen voor de middelen die we vanuit het Rijk ontvangen voor de energie- en klimaattransitie (€ 435.000). Verder zijn er hogere baten begroot vanuit de afvalstoffenheffing

(ongeveer € 478.000).

Het restant wordt verklaard door individueel kleinere mutaties van < € 50.000.

3.2 Alle mutaties zijn < € 50.000.

Beleidsindicatoren

Nr.	Indicator	Beschrijving indicator	AW	NL*	Cijfers over
1	Omvang huishoudelijk restafval (bron: CBS)	Aantal kilo niet-gescheiden ingezameld huishoudelijk afval per inwoner.	142	170	2020
2	Hernieuwbare elektriciteit (bron: RWS)	Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit.	6,5%	20,0%	2020

Waar staat je gemeente d.d. 18 juli 2023

* Klasse matig stedelijk

Programma 4 - Financiën

Inleiding en missie Programma 4

Houdbare financiën

Dit programma bevat de speerpunten voor de ontwikkeling van de financiële positie en risico's van gemeente Albrandswaard. De Planning- en Control cyclus is het instrument om zicht te houden op de voortgang van het gevoerde beleid en de financiële gezondheid van de gemeente.

Wij geven niet meer uit dan we ontvangen. Onze structurele lasten zijn in evenwicht met de structurele inkomsten. Een gezonde financiële positie is nodig om de gemeentelijke voorzieningen op niveau te houden. Ons doel is de lasten voor inwoners zo laag mogelijk te houden. Daarnaast blijven we verstandig omgaan met de reserve- en schuldenposities van Albrandswaard en proberen we deze in de komende jaren te verbeteren. Zo hopen we onze toenemende risico's op te kunnen vangen. Er wordt actief onderzoek gedaan naar aanvullende financieringsbronnen, variërend van lokale/regionale fondsen tot Europese subsidies.

Wat willen we bereiken?

We hebben voldoende reserves nodig die aansluiten bij de verwachtingen. De komende jaren zien we een aantal ontwikkelingen die voor Albrandswaard een financieel risico kunnen zijn. Bij het bepalen van de risicoreservepositie in de begroting houden we rekening met ontwikkelingen die reeds gestart zijn. Denk daarbij bijvoorbeeld aan een energietransitie en woningbouwontwikkelingen. Verschillende onderdelen zijn hierbij van invloed. Sterk wisselende inkomsten vanuit het Rijk, herijking van het gemeentefonds, woningbouw, groei inwoners en lokale ruimte om inkomsten te genereren. De gemeentelijke belastingen voor inwoners en bedrijven proberen we hierbij zo laag mogelijk te houden.

In de komende periode is er veel nog onzeker over de wijze van inrichten van onze bedrijfsvoering. Hoe organiseren we onze ambtelijke ondersteuning in relatie tot de te verwachten wijzigingen binnen de GR BAR-organisatie. We gaan dit apart zorgvuldig monitoren en de risico's voor onze gemeente in kaart brengen en houden.

In 2023 gaat de Wetswijziging Rechtmatigheidsverantwoording in. Deze Wet gaat voor een grote verandering zorgen in de manier waarop het college verantwoording aflegt. Op dit moment werken we met een uitvoeringsplan, en is dit al een doorlopend speerpunt in 2023.

4.1 Financiën

Doelstellingen

CWP 4.1.1 Het maatschappelijk rendement van de uitgaven wordt vergroot. Scherpe keuzes maken wij met betrekking tot nut en noodzaak van voorgenomen investeringen. Dit doen wij ook bij vervolgbesluiten van eerder genomen besluiten.

Maatregelen

CWP 4.1.1a In het besluitvormingstraject het maatschappelijk rendement meer mee laten wegen bij de uiteindelijke beslissing.

Verhoogd maatschappelijk rendement en het voorkomen van onnodige (dubbele) investeringen.

CWP 4.1.1b Signalerende en acterende rol richting provincie en Rijk over gemeentefonds en kansen/bedreigingen voor onze gemeente.

Meer stabiliteit, continuïteit en evenredigheid in de inkomsten vanuit het Rijk.

Doelstellingen

CWP 4.1.2 Bij een goede en stabiele financiële positie van de gemeente, hoort ook een actueel financieel beleid. Dit draagt bij aan een goede (financiële) afweging bij de besluitvorming.

Maatregelen

CWP 4.1.2a Onderzoek naar inzet en noodzaak verhogen/verlagen van reserves en voorzieningen.

Een actueel en opgeschoond overzicht van de reserves en voorzieningen op basis van aangepaste beleidsvoornemens en maatschappelijke ontwikkelingen.

CWP 4.1.2b Frequenter bijstellen van het financieel beleid (nota's en verordeningen) naar aanleiding van wijzigingen in de wetgeving (jaarlijks bij wijziging wetgeving) en/of bedrijfsvoering (iedere 3 jaar).

Voldoen aan rechtmatigheid en doelmatigheid.

Doelstellingen

CWP 4.1.3 Een meer integrale aanpak van het kwalificeren en kwantificeren van de risico's die een gemeente loopt en vergroting van de sturing op en beperking van deze risico's.

Maatregelen

CWP 4.1.3a Meer sturen op trends en ontwikkelingen met financiële consequenties aan de hand van de adviezen van de auditcommissie.

Een tijdige bijstelling en meer actueel overzicht van risico's ingaande de begroting 2024.

CWP 4.1.3b Een ruim voldoende financiële buffer houden om alle risico's te kunnen opvangen.

Een weerstandsvermogen met een ratio van minimaal 1,5.

CWP 4.1.3c Risico's van de ontwikkelingen van de GR BAR-organisatie voor onze gemeente in kaart brengen.

Niet achteraf geconfronteerd worden met (financiële en personele) tekorten en beter kunnen anticiperen op toekomstige ontwikkelingen.

Doelstellingen

CWP 4.1.4 De invoering van deze wetwijziging Rechtmatigheidsverantwoording goed voorbereiden en ervoor zorgen dat onze organisatie klaar is voor de verandering in de wijze van het afleggen van verantwoording bij de jaarrekening 2023.

Maatregelen

CWP 4.1.4b Rechtmatigheidsverantwoording invoegen/inbedden in de financiële verordening en actuele beleidsstukken.

Het op orde hebben van de (juridische) basis van de wetwijziging.

Wat mag het kosten?

Programma Financien	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
4.1-Financien	47.171	799.800	95.000	397.000	397.000	397.000
Totaal Lasten	47.171	799.800	95.000	397.000	397.000	397.000
Baten						
4.1-Financien	-368.939	0	0	0	0	0
Totaal Baten	-368.939	0	0	0	0	0
Saldo baten en lasten	-321.768	799.800	95.000	397.000	397.000	397.000
Onttrekkingen	-511.500	-432.500	-353.500	-275.700	-197.000	-197.000
Stortingen	10.800	10.800	10.800	10.800	10.800	10.800
Mutaties reserves	-500.700	-421.700	-342.700	-264.900	-186.200	-186.200
Totaal programma 4	-822.468	378.100	-247.700	132.100	210.800	210.800

Verklaring van verschillen

Verschillen programma 4 ten opzichte van gewijzigde begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Vershil 1e tr 2023 - Begroting 2024
Lasten			
4.1-Financien	799.800	95.000	-704.800
Totaal Lasten	799.800	95.000	-704.800
Saldo van baten en lasten	799.800	95.000	-704.800

Verschilverklaring

Hieronder zullen individuele verschillen groter dan € 50.000 nader worden toegelicht.

Lasten

4.1 De afname in de lasten wordt veroorzaakt door de vrijval van diverse, eerder opgenomen stelposten. Voor 2025 en verder staat de opgenomen indexatie (3,2%, conform opgave van het CPB) op de stelposten.

Baten

4.1 N.v.t.

Kerngegevens

Financiële structuur	Jaarrekening 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024
Omvang totale begroting/exploitatieomzet	€ 77.950.858	€ 69.570.200	€ 74.151.800
(Begrotings)resultaat	€ 4.583.632	-€ 2.429.500	-€ 1.535.600
Omvang algemene uitkering incl stelpost Jeugd	€ 37.807.893	€ 37.596.400	€ 40.563.000
Algemene reserve	€ 11.107.725	€ 13.831.693	€ 13.831.693
Beklemd reserves en bestemmingsreserve	€ 19.210.478	€ 19.471.442	€ 19.819.142
Weerstandscapaciteit	€ 14.197.245	€ 16.931.213	€ 16.719.713
Voorzieningen	€ 9.095.528	€ 15.658.620	€ 11.764.720

Programma 5 - Educatie

Inleiding en missie Programma 5

Educatie is meer dan onderwijs

Onderwijs is onmisbaar voor de ontwikkeling van elk kind. Met goed onderwijs bieden wij onze kinderen de ruimte om zich te ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen.

Wat willen we bereiken?

Het programma Educatie richt zich op het bevorderen van de ontwikkeling van alle kinderen, het bevorderen van toeleiding naar specifieke activiteiten, de doorgaande leerlijn en doorgaande zorglijn. Het maatschappelijk middenveld is een sterke partner bij het behalen van de doelstellingen. Samenwerking zien wij als een belangrijke voorwaarde om succesvol te kunnen zijn.

5.1 Educatie

Doelstellingen

CWP 5.1.1 Ieder kind krijgt les op zijn of haar eigen niveau. De samenwerking met de partners in het onderwijs- en maatschappelijk middenveld wordt geïntensiveerd en over de gehele gemeente is sprake van een netwerk van kwalitatief goede scholen.

Maatregelen

CWP 5.1.1b Een integraal huisvestingsplan vaststellen.

Het toekomst bestendig maken van de onderwijshuisvesting in Albrandswaard.

Wat mag het kosten?

Programma Educatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
5.1-Educatie	2.930.663	3.420.000	3.460.100	3.443.800	3.354.300	3.349.800
Totaal Lasten	2.930.663	3.420.000	3.460.100	3.443.800	3.354.300	3.349.800
Baten						
5.1-Educatie	-359.832	-568.600	-139.900	-144.100	-144.100	-144.100
Totaal Baten	-359.832	-568.600	-139.900	-144.100	-144.100	-144.100
Saldo baten en lasten	2.570.830	2.851.400	3.320.200	3.299.700	3.210.200	3.205.700
Onttrekkingen	-16.700	-31.700	-16.700	-16.700	-16.700	-16.700
Stortingen	0	0	1.500.000	0	0	0
Mutaties reserves	-16.700	-31.700	1.483.300	-16.700	-16.700	-16.700
Totaal programma 5	2.554.130	2.819.700	4.803.500	3.283.000	3.193.500	3.189.000

Verklaring van verschillen

Verschillen programma 5 ten opzichte van gewijzigde begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Verschil 1e tr 2023 - Begroting 2024
Lasten			
5.1-Educatie	3.420.000	3.460.100	40.100
Totaal Lasten	3.420.000	3.460.100	40.100
Baten			
5.1-Educatie	-568.600	-139.900	428.700
Totaal Baten	-568.600	-139.900	428.700
Saldo baten en lasten	2.851.400	3.320.200	468.800

Verschilverklaring

Hieronder zullen individuele verschillen groter dan € 50.000 nader worden toegelicht.

Lasten

5.1 Voor jeugdwerk is ca. € 90.000 meer aan lasten geboekt t.o.v. 2023, voor de inzet van een extra jongerenwerker. De doorbelasting van de BAR, DVO en de eigen personeelsbegroting leidt tot ongeveer € 555.000 meer lasten in dit programma. Voor Leerlingenvervoer nemen de lasten met ca. € 78.000 af, met name omdat er in 2023 incidentele kosten zijn geraamd voor tariefindexatie en het overhevelen van het resultaat uit 2022. Voor BBS De Wegwijzer is in 2023 een noodlokaal geplaatst. Hierdoor zijn er incidentele lasten geweest van € 41.500, die niet voorkomen in 2024 en verder. Verder is er in 2023 voor ongeveer € 430.000 aan kosten geboekt, voor besteding van ontvangen Rijksuitkeringen (SISA's). Deze uitgaven komen niet voor in 2024. Tot slot nemen de lasten voor de Educatie Agenda met ca. € 89.000 af, als gevolg van een incidentele last in 2023 voor het opstellen van een Integraal Huisvestingsplan. Het restant wordt verklaard door individueel kleinere mutaties van < € 50.000.

Baten

5.1 De afname in de baten wordt verklaard doordat er in 2023 een tweetal SISA-uitkeringen in dit programma zijn verwerkt, voor ca. € 430.000. Voor 2024 zijn deze baten er (nog) niet.

Beleidsindicatoren

Nr.	Indicator	Beschrijving indicator	AW	NL*	Cijfers over
1	Absoluut verzuim (bron: DUO/Ingrado)	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven. De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'. Aantal per 1.000 leerlingen.	2,3	2,7	2021
2	Relatief verzuim (bron: DUO/Ingrado)	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'. Aantal per 1.000 leerlingen.	13	20	2021
3	Voortijdig schoolverlaters (bron: DUO/Ingrado)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'.	1,4%	1,9%	2021

Waar staat je
gemeente d.d. 18 juli
2023

* Klasse matig stedelijk

Programma 6 - Sport

Inleiding en missie Programma 6

Actief en gezond

Sporten en bewegen is belangrijk voor een gezond gewicht en een gezonde leefstijl. Iedereen kan daarin meedoen. Daar zorgen we onder andere voor met de regeling 'Meedoen'. Binnen Albrandswaard is een zeer actief verenigingsleven, waardoor er voor elke inwoner een passende sport of hobby te vinden is.

Hiervoor zijn gezonde en sterke verenigingen van groot belang, net als culturele initiatieven. Zij verdienen aandacht en ondersteuning van de gemeente, met wederkerigheid als uitgangspunt. Sport en cultuur hebben gedeelde belangen en zijn samen op zoek naar kansrijke lokale verbindingen. Wij trekken met elkaar op in het Akkoord van Albrandswaard. Op dit moment zijn de sterk stijgende energiekosten een grote zorg voor onze verenigingen en culturele instellingen. Wij zijn hierover in gesprek om met elkaar een aanpak te bepalen.

Wat willen we bereiken?

Wij koesteren onze verenigingen, zij brengen saamhorigheid en verbinding. Het is een laagdrempelige ontmoetingsplek voor veel mensen. Sport geeft individuen en groepen een gemeenschappelijke identiteit, van waaruit zij in verbinding kunnen komen met nieuwe ervaringen en andere mensen.

6.1 Sport

Doelstellingen

CWP 6.1.1 Iedereen in Albrandswaard doet mee met sporten en bewegen. Het is belangrijk voor een gezond gewicht en een gezonde leefstijl.

Maatregelen

CWP 6.1.1a Stimuleren in de uitvoering van het Akkoord van Albrandswaard.

Verenigingen vormen met elkaar een netwerkorganisatie en werken hierin effectief samen.

CWP 6.1.1b Actief stimuleren rookvrije accommodaties.

Alle sportaccommodaties in Albrandswaard zijn rookvrij.

CWP 6.1.1c Actief stimuleren 'de gezonde kantine'.

Alle sportaccommodaties doen mee met het programma 'de gezonde kantine'.

CWP 6.1.1d Bewegen in de buitenruimte.

Albrandswaard investeert in voldoende mogelijkheden om te bewegen in de buitenruimte.

CWP 6.1.1e Actualiseren sportbeleid.

Een geactualiseerde beleidsnotitie 'blijе gezichten'.

Wat mag het kosten?

Programma Sport	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
6.1-Sport	1.986.080	2.015.400	1.890.200	1.898.600	1.894.700	1.854.000
Totaal Lasten	1.986.080	2.015.400	1.890.200	1.898.600	1.894.700	1.854.000
Baten						
6.1-Sport	-670.761	-661.900	-424.600	-437.800	-437.800	-437.800
Totaal Baten	-670.761	-661.900	-424.600	-437.800	-437.800	-437.800
Saldo baten en lasten	1.315.319	1.353.500	1.465.600	1.460.800	1.456.900	1.416.200
Onttrekkingen	-14.800	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	-14.800	0	0	0	0	0
Totaal programma 6	1.300.519	1.353.500	1.465.600	1.460.800	1.456.900	1.416.200

Verklaring van verschillen

Verschillen programma 6 ten opzichte van gewijzigde begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Verschil 1e tr 2023 - Begroting 2024
Lasten			
6.1-Sport	2.015.400	1.890.200	-125.200
Totaal Lasten	2.015.400	1.890.200	-125.200
Baten			
6.1-Sport	-661.900	-424.600	237.300
Totaal Baten	-661.900	-424.600	237.300
Saldo baten en lasten	1.353.500	1.465.600	112.100

Verschilverklaring

Hieronder zullen individuele verschillen groter dan € 50.000 nader worden toegelicht.

Lasten

6.1 De afschrijvingslasten voor het sportcomplex Omloopseweg Rhooп zijn met ruim € 76.000 toegenomen t.o.v. 2023, door de renovatie van twee velden op het complex. In 2024 zullen opnieuw twee (andere) velden op dit complex gerenoveerd worden. Het restant komt met name door de nieuwe doorverdeling van de BAR, DVO en eigen personeelsbegroting naar dit programma.

Baten

6.1 Alle mutaties zijn < € 50.000.

Beleidsindicatoren

Nr.	Indicator	Beschrijving indicator	AW	NL*	Cijfers over
1	Niet-sporters (bron: gezondheidsmonitor volwassenen, GGD'en, CBS en RIVM)	Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.	42,7%	49,2%	2020

Waar staat je gemeente d.d. 18 juli 2023

* Klasse matig stedelijk

Programma 7 - Sociaal Domein

Inleiding en missie Programma 7

Sociaal en nabij

De meeste Albrandwaarders zitten in goed in hun vel en kunnen over het algemeen hun draai goed vinden. We hebben een grote groep vrijwilligers die samen een rijk verenigingsleven mogelijk maken. Met elkaar bouwen we aan een stevige en hechte samenleving.

Sommige inwoners hebben een steuntje in hun rug nodig. En dat steuntje is er. Iedereen kan meedoen binnen zijn of haar eigen mogelijkheden. In Albrandswaard staat welzijn en welbevinden van onze inwoners centraal. We zorgen ervoor dat inwoners hun weg weten te vinden naar (welzijns)activiteiten, verenigingen en noodzakelijke zorg. Iedereen hoort erbij, doet er toe, iedereen doet mee. Bijdragen aan de samenleving op je eigen manier vergroot de zingeving en geeft je een goed gevoel. We moedigen inwoners aan om bij elkaar betrokken te zijn, elkaar te respecteren en elkaar te helpen.

Inwoners nemen met elkaar verantwoordelijkheid. De informele zorg door inwoners heeft grenzen, daar biedt de gemeente hulp en ondersteuning aan degenen die omzien naar hun naasten. Factoren zoals personeelstekort in de zorg, hoge inflatie en afnemende financiële draagkracht vragen van ons een extra steun in de rug.

Wat willen we bereiken

Elke inwoner krijgt de kans om zich te ontwikkelen.

Iedereen heeft gelijke kansen om mee te doen.

Inwoners kunnen voor zichzelf zorgen en kijken naar elkaar om.

Inwoners van jong tot oud, zijn (langer) vitaal, gelukkig en gezond.

Inwoners zijn in staat om (langer) (veilig) thuis te (blijven) wonen.

Wat doen we al

- Centrum voor jeugd en gezin (CJG) o.a. opvoedondersteuning.

- Wijkteams (o.a., POH GGZ, medewerker gekoppeld aan school).

- Lokale preventieagenda.

- Minimaregelingen (o.a. meedoen, schoolkostenregeling etc.).

- Schuldhulpverlening, schuldhulpmaatjes, vroegsignalering met partners etc.

- Stichting Welzijn Albrandswaard (SWA: Vraagwijzer, vrijwilligers ondersteuning.

Mantelzorgondersteuning, ouderenwerk, jongerenwerk, buurtsportcoaches, wijkcentra, aanpak eenzaamheid, aanpak dementie, preventie etc.).

- Overleg-/adviesorganen: Wonen, Welzijn, Zorg (WWZ), Maatschappelijke Adviesraad Albrandswaard (MAA).

- Akkoord van Albrandswaard.

7.1 Maatschappelijke Ondersteuning

Doelstellingen

CWP 7.1.1. Iedereen krijgt mogelijkheden om mee te doen aan werk, onderwijs, activiteiten, sport en cultuur etc. om zijn/haar talenten te ontwikkelen en om plezier te hebben.

Maatregelen

CWP 7.1.1b Vergunninghouders en ontheemden zo spoedig mogelijk aan betaald werk helpen. Lokale beschermd wonen projecten verbinden met onze lokale verenigingen/organisaties/winkeliers en ondernemers.

Percentage (arbeids)participatie onder nieuwkomers met 25% verhogen ten opzichte van 2022.

CWP 7.1.1d Inwoners die op dit moment geen betaald werk kunnen doen te stimuleren om vrijwilligerswerk te doen.

Iedere inwoners heeft een nuttige tijdsbesteding die voldoening geeft. Betaald werk blijft het uitgangspunt.

Doelstellingen

CWP 7.1.2. Woningen en voorzieningen in Albrandswaard helpen inwoners om langer veilig thuis wonen mogelijk te maken.

Maatregelen

CWP 7.1.2a De processen bij Jeugdhulp onderzoeken om deze sneller en efficiënter te laten verlopen. Plan van aanpak opstellen en invoeren.

Wachttijden verkorten, snel de best passende hulp bieden.

CWP 7.1.2b De processen bij WMO onderzoeken om deze sneller en efficiënter te laten verlopen. Plan van aanpak opstellen en invoeren.

Wachttijden verkorten, snel de best passende hulp bieden.

CWP 7.1.2c Opstellen van een woonzorgvisie waarin de bijdrage van alle betrokken partijen is vastgelegd.

Voldoende woningen waarin inwoners van Albrandswaard tot op hoge leeftijd zelfstandig kunnen blijven wonen.

CWP 7.1.2d Concrete (prestatie)afspraken maken met de woningcorporaties over wonen en zorg.

Bij nieuwbouw rekening houden met voorwaarden voor goede zorgverlening aan ouderen (geclusterd wonen).

CWP 7.1.2e De mogelijkheden van domotica stimuleren (technologie en diensten voor een betere kwaliteit van leven om langer thuis wonen mogelijk te maken).

Langer zelfstandig gelukkig thuis wonen.

7.2 Kwetsbare Groepen

Doelstellingen

CWP 7.2.1. In onze dorpse gemeenschap heeft iedereen oog voor elkaar en helpt elkaar. Wanneer iemand niet meer voor zichzelf kan zorgen en/of (externe) hulp nodig heeft, is die hulp goed vindbaar en bereikbaar.

Maatregelen

CWP 7.2.1a We voeren samen met onze partners een campagne gericht op herkenning, bewustwording, voorlichting van dementie en evalueren die. Trainingsbijeenkomsten voor ketenpartners.

Een dementievriendelijke samenleving.

CWP 7.2.1b Ouderen: subsidieregels opnemen voor activiteiten die eenzaamheid verminderen/voorkomen.

Eenzaamheid onder inwoners voorkomen en bestrijden en vervreemding van de samenleving voorkomen.

CWP 7.2.1d We verbeteren de samenwerking tussen GGZ, wijkteam, woningbouwverenigingen en inwoners op het gebied van overlast door verward gedrag in de wijken.

Iedereen moet gelukkig en veilig kunnen wonen in Albrandswaard.

CWP 7.2.1e Stimuleren dat Stichting Welzijn Albrandswaard en de wijkteams een communicatieplan opstellen om het loket Vraagwijzer van de Stichting Welzijn Albrandswaard en de functie daarvan te optimaliseren.

De vindbaarheid van hulp, ondersteuning en zorg vergroten.

Doelstellingen

CWP 7.2.2. Inwoners van jong tot oud, zijn (langer) vitaal, gelukkig en gezond. Naast actief en gezond, passen mensen in Albrandswaard en Albrandswaard past bij de inwoners. Leef gezond en gelukkig met elkaar, maak plezier met elkaar, help elkaar.

Maatregelen

CWP 7.2.2a Onze partners stimuleren om een communicatieplan inclusief campagne uit te voeren, gericht op herkenning, bewustwording, voorlichting over gezondheid, bewegen, gezonde voeding en verminderen alcohol- en drugsgebruik.

Bevordering gezondheid en welbevinden van de Albrandswaarders.

7.3 Participatiewet

7.4 Jeugdzorg

Doelstellingen

CWP 7.4.1 Voor iedereen, zowel jongeren als ouderen, is er werk of een activiteit te vinden die voor de persoon zelf voldoening geeft, die bijdraagt aan zijn/haar welbevinden en die meerwaarde geeft aan de ontwikkeling van de persoon en samenleving.

Maatregelen

CWP 7.4.1c Jongeren: we verbeteren de verbinding onderwijs/jeugdhulp/welzijn om kinderen de mogelijkheid te bieden hun talenten te ontwikkelen.

Kinderen en jongeren kunnen zichzelf optimaal ontwikkelen.

7.5 Zorg & Welzijn

7.6 Wijkteams

Wat mag het kosten?

Programma Sociaal Domein	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
7.1- Maatschappelijke Ondersteuning	4.640.801	5.313.800	5.350.900	5.347.300	5.366.400	5.368.600
7.2-Kwetsbare Groepen	1.502.426	1.279.700	727.400	726.100	726.300	726.300
7.3-Participatie	9.041.561	8.454.000	7.590.800	7.570.900	7.549.800	7.554.600
7.4-Jeugdzorg	5.248.596	6.864.400	6.949.300	6.947.800	6.947.400	6.947.800
7.5-Zorg & Welzijn	536.659	810.800	633.300	627.100	626.300	625.200
7.6-Wijkteams	2.269.879	2.468.900	2.308.100	2.266.700	2.208.000	2.210.800
Totaal Lasten	23.239.922	25.191.600	23.559.800	23.485.900	23.424.200	23.433.300
Baten						
7.1- Maatschappelijke Ondersteuning	-1.811.466	-1.483.800	-145.100	-148.600	-148.600	-148.600
7.2-Kwetsbare Groepen	-690.876	-2.151.000	0	0	0	0
7.3-Participatie	-4.769.422	-4.875.500	-4.445.000	-4.445.000	-4.445.000	-4.445.000
7.4-Jeugdzorg	-542.956	0	0	0	0	0
7.5-Zorg & Welzijn	-200.169	-427.000	-199.700	-205.800	-205.800	-205.800
7.6-Wijkteams	-39.067	-9.900	-10.200	-10.500	-10.500	-10.500
Totaal Baten	-8.053.956	-8.947.200	-4.800.000	-4.809.900	-4.809.900	-4.809.900
Saldo baten en lasten	15.185.966	16.244.400	18.759.800	18.676.000	18.614.300	18.623.400
Onttrekkingen	-332.600	-147.200	-40.000	-35.000	-35.000	-35.000
Stortingen	361.100	44.000	44.000	44.000	44.000	44.000
Mutaties reserves	28.500	-103.200	4.000	9.000	9.000	9.000
Totaal programma 7	15.214.466	16.141.200	18.763.800	18.685.000	18.623.300	18.632.400

Verklaring van verschillen

Verschillen programma 7 ten opzichte van gewijzigde begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Verschil 1e tr 2023 - Begroting 2024
Lasten			
7.1-Maatschappelijke Ondersteuning	5.313.800	5.350.900	37.100
7.2-Kwetsbare Groepen	1.279.700	727.400	-552.300
7.3-Participatie	8.454.000	7.590.800	-863.200
7.4-Jeugdzorg	6.864.400	6.949.300	84.900
7.5-Zorg & Welzijn	810.800	633.300	-177.500
7.6-Wijkteams	2.468.900	2.308.100	-160.800
Totaal Lasten	25.191.600	23.559.800	-1.631.800
Baten			
7.1-Maatschappelijke Ondersteuning	-1.483.800	-145.100	1.338.700
7.2-Kwetsbare Groepen	-2.151.000	0	2.151.000
7.3-Participatie	-4.875.500	-4.445.000	430.500
7.4-Jeugdzorg	0	0	0
7.5-Zorg & Welzijn	-427.000	-199.700	227.300
7.6-Wijkteams	-9.900	-10.200	-300
Totaal Baten	-8.947.200	-4.800.000	4.147.200
Saldo baten en lasten	16.244.400	18.759.800	2.515.400

Verschilverklaring

Hieronder zullen individuele verschillen groter dan € 50.000 nader worden toegelicht. De lasten als gevolg van de BAR-ontvlechting worden apart benoemd.

Personeelslasten vanwege BAR-ontvlechting

Als gevolg van het inrichten van onze eigen personeelsbegroting vanwege de BAR-ontvlechting, hebben we in het Sociaal Domein vanaf 1-1-2024 twee teams; Team Beleid & Advies Sociaal, en het Wijkteam. In totaal gaat het om 17,49 fte. Inclusief de bijbehorende teammanager hebben we hier € 1.600.900 voor begroot vanaf 2024.

Lasten

7.1 In 2024 wordt er ongeveer € 110.000 meer aan kosten verwacht voor de uitvoering van de WMO. Daarnaast wordt er, vanwege het in 2023 in leven roepen van nieuwe taakvelden binnen het Sociaal domein, voor ca. € 614k meer doorverdeeld aan dit subprogramma t.o.v. 2023. Hier staat tegenover dat er in 2024 (nog) geen uitkering van leefgeld aan opgevangen vluchtelingen wordt verwacht. In 2023 hebben we hier ca. € 550.000 aan besteedt, wat overigens geheel vergoed werd door het Rijk. Het restant wordt verklaard door individueel kleinere mutaties van < € 50.000.

7.2 In 2023 hebben we ruim € 2,7 miljoen besteedt aan de opvang van vluchtelingen binnen de gemeente, wat ook weer geheel vergoed werd door het Rijk. Deze kosten zijn niet begroot in 2024.

7.3 De afname wordt voornamelijk veroorzaakt door het ontbreken van de uitvoering van de energietoeslag in 2024. In 2023 was hier € 288.000 voor begroot. Daarnaast wordt er ca. € 95.000 minder doorbelast naar dit subprogramma voor de bijdrage van de BAR, DVO en de eigen personeelsbegroting. Het restant wordt verklaard door individueel kleinere mutaties van < € 50.000.

7.4 De kosten voor de GRJR nemen met ruim € 500.000 toe. Ook voor het CJG nemen de kosten toe t.o.v. 2023, namelijk met ca. € 183.000. Deze verhogingen hangen sterk samen met de indexeringen die over de tarieven zijn doorgevoerd, alsmede door de oplopende zorgvraag. Met deze verhogingen blijven we de begrotingen van deze aanbieders volgen. Daarnaast is de doorbelasting van de bijdrage van de BAR, DVO en de eigen personeelsbegroting met ca. € 120.000 toegenomen t.o.v. 2023. Het restant wordt verklaard door individueel kleinere mutaties van < € 50.000.

7.5 Voor de GGD is de deelnemersbijdrage, vanwege de indexering, toegenomen met ca. € 65.000 t.o.v. 2023. Ook hiervoor geldt dat we met deze verhoging de begroting van de betreffende aanbieder blijven volgen.

7.6 De afname komt met name door de nieuwe doorverdeling van de BAR, DVO en eigen personeelsbegroting (ca. -/- € 165.000).

Baten

7.1 In 2023 hebben we een vergoeding (specifieke uitkering) van het Rijk gekregen voor de kosten van het leefgeld van opgevangen vluchtelingen (ca. € 550.000). Voor 2024 is dit (nog) niet aan de orde.

7.2 In 2023 hebben we een vergoeding (specifieke uitkering) van het Rijk gekregen voor de opvang van vluchtelingen, verdeeld over twee locaties. Voor 2024 is dit (nog) niet aan de orde.

7.3 Geen mutaties.

7.4 Geen mutaties.

7.5 Alle mutaties zijn < € 50.000.

7.6 Alle mutaties zijn < € 50.000.

Beleidsindicatoren

Nr.	Indicator	Beschrijving indicator	AW	NL*	Cijfers over
1	Banen (bron: CBS/LISA)	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. Betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.	599,3	825,4	2022
2	Jongeren met een delict voor de rechter (bron: CBS)	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	1%	1%	2021
3	Kinderen in uitkeringsgezinnen (bron: CBS)	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt.	3%	6%	2021
4	Netto arbeidsparticipatie (bron: CBS)	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	75,6%	72,2%	2022
5	Jeugdwerkloosheid (bron: CBS)	Percentage personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie.	1%	2%	2021
6	Personen met een bijstandsuitkering (bron: CBS)	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015), exclusief uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling en dak- en thuislozen. Betreft het aantal personen per 10.000 inwoners.	304,1	431,7	2021
7	Aantal re-integratievoorzieningen (bron: CBS)	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	113,5	197,7	2022
8	Jongeren met jeugdhulp (bron: CBS)	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014).	9,4%	13,2%	2022
9	Jongeren met jeugdbescherming (bron: CBS)	Betreft percentage jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt.	0,5%	1,2%	2022
10	Jongeren met jeugdreclassering (bron: CBS)	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar).	0,3%	0,3%	2022
11	Wmo-cliënten met een maatwerkarr. (bron: CBS)	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo.	550	700	2022

Waar staat je gemeente d.d.
18 juli 2023

* Klasse matig stedelijk

Kerngegevens

Sociale structuur	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Aantal inwoners	26.359	26.210	26.377
Aantal inwoners tot 20 jaar	6.284	6.237	6.185
Aantal inwoners 65 jaar en ouder	4.855	4.805	4.943

Niet in voorgaande programma's verantwoorde baten en lasten

Inleiding

Met ingang van het begrotingsjaar 2017 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (het BBV) gewijzigd. Een van de wijziging betreft het verantwoorden van algemene baten en lasten in de begroting en jaarrekening.

Baten en lasten die direct verbandhouden met activiteiten die gericht zijn op de externe klant, worden verantwoord in de programma's. Dus alleen de baten en lasten die betrekking hebben op het primaire proces worden in de programma's opgenomen. Baten en lasten die

hier niet onder vallen, worden buiten de programma's gehouden. Het gaat hierbij om overheadkosten, algemene dekkingsmiddelen, Vennootschapsbelasting en onvoorzien.

Zo komt er meer inzicht in de omvang van de baten en lasten van het primaire proces in het algemeen en de overhead in het bijzonder.

1. Algemene dekkingsmiddelen

Inleiding

Algemene dekkingsmiddelen zijn middelen die geen relatie hebben met een bepaalde activiteit.

Onder de algemene dekkingsmiddelen vallen de taakvelden 0.5 Treasury, 0.61 OZB woningen, 0.62 OZB niet-woningen, 0.64 Belasting overig en 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds.

Wat mag het kosten?

Algemene dekkingsmiddelen	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	324.029	185.900	290.400	226.900	184.800	228.100
Baten	-45.315.579	-46.524.900	-48.642.400	-50.649.200	-49.816.400	-51.157.500
Totaal baten en lasten	-44.991.549	-46.339.000	-48.352.000	-50.422.300	-49.631.600	-50.929.400
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	-44.991.549	-46.339.000	-48.352.000	-50.422.300	-49.631.600	-50.929.400

Verklaring van verschillen

Verschillen algemene dekkingsmiddelen ten opzichte van gewijzigde begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Vershil 1e tr 2023 - Begroting 2024
Lasten			
9.1-Algemene dekkingsmiddelen	185.900	290.400	104.500
Totaal Lasten	185.900	290.400	104.500
Baten			
9.1-Algemene dekkingsmiddelen	-46.524.900	-48.642.400	-2.117.500
Totaal Baten	-46.524.900	-48.642.400	-2.117.500
Saldo baten en lasten	-46.339.000	-48.352.000	-2.013.000

Verschilverklaring

Hieronder zullen individuele verschillen groter dan € 50.000 nader worden toegelicht.

Lasten

9.1 De deelnemersbijdrage aan de SVHW is verhoogd met ongeveer € 51.000. Daarnaast wordt er minder rente toegerekend aan het programma (-/- € 260.000).

Hier staan lagere uitgaven aan rente voor langlopende leningen tegenover; deze lasten nemen met ruim € 100.000 af t.o.v. 2023. Verder is de doorbelasting van de BAR-bijdrage ongeveer € 50.000 lager.

Baten

9.1 De toename in de baten komt met name door hogere OZB-opbrengsten van ca. € 298.000, en door de hogere uitkering uit het Gemeentefonds, van (afgerond) € 3 miljoen.

Uitsplitsing lokale heffingen

Lokale heffingen	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Saldo lokale heffingen	-7.065.302	-7.430.100	-7.583.000	-7.816.800	-8.060.800	-8.312.000

Uitsplitsing dividend

Dividend	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Saldo dividend	-107.600	-193.700	-163.300	-163.300	-163.300	-163.300

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de betaalde rente en de ontvangen rente wordt door middel van het renteomslagpercentage via de kapitaallasten doorberekend aan de taakvelden. Deze doorberekening is gebaseerd op de boekwaarde van de vaste activa per 1 januari x het renteomslagpercentage. Het percentage wordt berekend bij het opstellen van de begroting, waarbij uitgegaan wordt van de geraamde boekwaarde van de vaste activa en de geraamde rente. Het saldo van de financieringsfunctie betreft het verschil tussen rentelasten van de geldleningen OG (verminderd met de eventueel ontvangen rente) en de doorbelaste rentelasten naar de taakvelden.

Uitsplitsing saldo financieringsfunctie

Financieringsfunctie	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Saldo financieringsfunctie	-45.081.308	-46.431.300	-48.413.100	-50.483.100	-49.692.400	-50.990.400

Algemene uitkering

De verantwoorde algemene uitkering uit het Gemeentefonds is gebaseerd op de ten tijde van het opstellen van de begroting bekende informatie (meicirculaire 2023). Voor een specificatie van de ontwikkeling van de algemene uitkering wordt verwezen naar de verschillenanalyse, die u terug kunt vinden in het onderdeel Financiële begroting.

omschrijving	2024	2025	2026	2027
Meicirculaire 2023	2.233.000	2.321.000	1.383.000	1.444.000
Vrijval stelpost jeugd	-1.132.300	-1.043.500	0	0
Totaal correcties Algemene uitkering	1.100.700	1.277.500	1.383.000	1.444.000

+/- is positief

-/- is negatief

Beleidsindicatoren

Nr.	Indicator	Beschrijving indicator	AW	NL*	Cijfers over
1	Gemiddelde WOZ-waarde (bron: CBS)	De gemiddelde WOZ waarde van woningen in duizenden euro's.	431	369	2021
2	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (bron: COELO)	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	876	733	2023
3	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (bron: COELO)	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten	1.150	905	2022

Waar staat je gemeente d.d. 18 juli 2023

* Klasse matig stedelijk

2. Overhead

Inleiding

Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces (BBV artikel 1 lid 2). In de notitie Overhead van de commissie BBV is aangegeven welke baten en lasten verantwoord worden onder overheadkosten.

In het kort komt het erop neer dat de volgende uitgangspunten gehanteerd kunnen worden:

- Directe kosten worden zoveel mogelijk direct toerekenen aan de desbetreffende taakvelden en programma's;
- Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product en behoren daarom tot de overhead;
- Sturende taken vervuld door hiërarchische leidinggevende behoren tot de overhead, en
- De positionering van een functie binnen de organisatie heeft geen invloed op de beoordeling of er sprake is van overhead.

De baten en lasten voor overhead zijn verantwoord op het taakveld 0.4 Overhead.

Wat mag het kosten?

Overhead	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
9.2-Overhead	8.677.481	8.792.800	8.777.200	8.721.700	8.608.700	8.606.900
Totaal Lasten	8.677.481	8.792.800	8.777.200	8.721.700	8.608.700	8.606.900
Baten						
9.2-Overhead	-58.643	-23.300	-24.000	-24.700	-24.700	-24.700
Totaal Baten	-58.643	-23.300	-24.000	-24.700	-24.700	-24.700
Totaal baten en lasten	8.618.838	8.769.500	8.753.200	8.697.000	8.584.000	8.582.200
Saldo overhead	8.618.838	8.769.500	8.753.200	8.697.000	8.584.000	8.582.200

Verklaring van verschillen

Verschillen overhead ten opzichte van gewijzigde begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Verschil 1e tr 2023 - Begroting 2024
Lasten			
9.2-Overhead	8.792.800	8.777.200	-15.600
Totaal Lasten	8.792.800	8.777.200	-15.600
Baten			
9.2-Overhead	-23.300	-24.000	-700
Totaal Baten	-23.300	-24.000	-700
Saldo baten en lasten	8.769.500	8.753.200	-16.300

Verschilverklaring

Hieronder zullen individuele verschillen groter dan € 50.000 nader worden toegelicht.

Lasten

9.2 De hogere lasten komen met name omdat we vanaf 2024 weer een eigen personeelsbegroting hebben, die deels naar Overhead wordt doorverdeeld. Dit is nieuw t.o.v. 2023, en betreft ongeveer € 1,8 miljoen. Hier staat tegenover dat de lasten met betrekking tot de BAR-bijdrage juist zijn afgenomen, met ongeveer € 1,7 miljoen, omdat de BAR-bijdrage aanzienlijk lager is geworden vanaf 2024.

3. Vennootschapsbelasting (Vpb)

Inleiding

Door de inwerkingtreding van de Wet modernisering Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen zijn gemeenten met ingang van 1 januari 2016 Vpb-plichtig over hun (winstgevende) ondernemersactiviteiten. Doel van deze wet is het scheppen van een gelijk speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Omdat de Belastingdienst de gemeente in zijn geheel aanslaat voor de Vpb-heffing en deze heffing niet per overheidsonderneming uitsplitst is, wordt de eventueel af te dragen Vpb-heffing van alle ondernemingsactiviteiten opgenomen als één bedrag in het programmaplan en het overzicht van baten en lasten. Het is niet nodig om per programma waarin ondernemingsactiviteiten zijn opgenomen een naar rato-deelbedrag Vpb-heffing te ramen.

De Vpb is verantwoord onder het taakveld 0.9.

Wat mag het kosten?

Vennootschapsbelasting	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	-37.181	419.600	25.200	24.700	24.700	24.700
Totaal baten en lasten	-37.181	419.600	25.200	24.700	24.700	24.700
Totaal saldo vennootschapsbelasting	-37.181	419.600	25.200	24.700	24.700	24.700

Verschilverklaring

Er zijn geen individuele verschillen groter dan € 50.000.

4. Onvoorzien

Inleiding

In de begroting is een bedrag opgenomen voor onvoorziene lasten. Er is sprake van onvoorziene lasten wanneer deze onvoorzienbaar, onontkoombaar en onvermijdbaar zijn. Deze post is niet bedoeld om overschrijdingen op bestaande budgetten te dekken.

Wat mag het kosten?

Onvoorzien	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
9.4- Onvoorzien	0	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
Totaal Lasten	0	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
Totaal baten en lasten	0	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
Saldo onvoorzien	0	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000

Verschilverklaring

Er zijn geen individuele verschillen groter dan € 50.000.

3. PARAGRAFEN

Paragraaf 1 - Lokale heffingen

In deze paragraaf treft u informatie aan over de gemeentelijke belastingen en gebonden heffingen. Aan de orde komt het gemeentelijke beleid een overzicht van de tarieven, een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid, en de lokale lastendruk in vergelijking met omliggende gemeenten.

Algemene uitgangspunten lokale heffingen

De uitwerking van de begroting 2024 vloeit voort uit de Kaderbrief 2023-2024. Ten aanzien van de gemeentelijke belastingen en heffingen geldt een indexering van de (belasting)tarieven en heffingen met een percentage van 3% en/of maximaal kostendekkende tarieven.

Woonlasten en tarieven belastingen en heffingen

De gemeentelijke woonlasten worden bepaald door de uitgaven van burgers aan Onroerende zaakbelasting (OZB), afvalstoffenheffing en rioolheffing. De OZB is een gemeentelijke belasting waarbij de opbrengsten in de algemene dekkingsmiddelen terecht komen en dus vrij besteedbaar zijn. Daarnaast zijn er gebonden heffingen die volledig bestemd zijn voor de uitvoering van gemeentelijke taken. De gebonden heffingen (afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges en retributies) mogen wettelijk maximaal 100% kostendekkend zijn (lager mag ook). Dit is inclusief de toe te rekenen compensabele BTW, mutaties in voorzieningen en toe te rekenen kosten voor overhead. Albrandswaard kiest voor tarieven die 100% van de kosten dekken, uitgezonderd de tarieven voor lijkbezorgingsrechten.

Algemene (beleids)ontwikkelingen

Benchmark woonlasten

Een vergelijking van de gemeentelijke woonlasten maakt de onderlinge verschillen van de woonlasten tussen Albrandswaard en omliggende gemeenten inzichtelijk. Deze vergelijking is in deze paragraaf opgenomen. Het overzicht vergelijkt de tarieven van de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing per gemeente en het cumulatieve bedrag van de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing per gemeente

Begrotingsregels

Het Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat in de paragraaf Lokale heffingen kostenonderbouwingen voor belastingtarieven zijn opgenomen. Dit geldt met name voor de gebonden heffingen. In deze paragraaf zijn de kostenonderbouwingen opgenomen. Deze geven inzicht in hoe de geraamde baten en de geraamde lasten met elkaar in verhouding staan.

Overzicht geraamde belastingen en heffingen

Hierna treft u een totaal overzicht aan van in de begroting geraamde opbrengsten van de gemeentelijke belastingen en de gebonden heffingen.

Gemeentelijke belastingen	Begroting				
	2023	2024	2025	2026	2027
Algemene dekkingsmiddelen					
Onroerende zaakbelastingen	7.596.900	7.894.800	8.131.600	8.375.600	8.626.900

Gebonden heffingen	Begroting				
	2023	2024	2025	2026	2027
Afvalstoffenheffing	3.942.500	4.326.400	4.326.400	4.326.400	4.326.400
Rioolheffing	3.223.900	3.173.500	3.168.500	3.176.300	3.197.400

De geraamde opbrengsten zijn een gevolg van de tariefstelling en het aantal heffingseenheden.

OZB tarieven 2024

Onroerende zaakbelastingen

De onroerendezaakbelasting (OZB) wordt berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak.

Waardepeildatum

De waarde van een onroerende zaak wordt vastgesteld conform de Wet waardering onroerende zaken (WOZ). De vastgestelde waarde geldt voor een tijdvak van één jaar en heeft als peildatum 1 januari van één jaar eerder. In 2024 zal de OZB daarom berekend worden op basis van WOZ-waarde met als waardepeildatum 1 januari 2023.

Opbrengst OZB

Jaarlijks ontvangen we in juli van het SVHW een raming van de heffingsmaatstaven van de verschillende belastingen en heffingen. Op basis hiervan wordt de berekening gemaakt van de opbrengsten en de tarieven voor de lokale heffingen.

Bij het bepalen van de opbrengst OZB voor de begrotingsjaren 2024 – 2027 wordt de opbrengstraming van 2023 gecorrigeerd met het stijgingspercentage van 3% exclusief areaaluitbreiding door nieuwbouw.

OZB tarieven 2024

Op basis van het voorgaande zien de tarieven OZB voor 2024 er als volgt uit:

Onroerende zaakbelastingen (als percentage van de WOZ-waarde)	2023	2024
Eigenaren woningen	0,1038%	0,1006%
Eigenaren niet-woningen	0,3767%	0,3919%
Gebruikers niet-woningen	0,3192%	0,3224%

Afvalstoffenheffing tarieven 2024

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven om de kosten te betalen die de gemeente Albrandswaard maakt voor het (laten) inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Voor de afvalstoffenheffing hanteren wij kostendekkende tarieven in combinatie met een planmatige inzet van de daarvoor gevormde voorzieningen.

Onderbouwing kostendekkende tarieven

De in de afvalstoffenheffing te dekken kosten zijn als volgt bepaald:

Afvalstoffenheffing	
Omschrijving	2024
Kosten van de activiteit vanuit de NV BAR Afvalbeheer	2.137.000
Kosten van de activiteit vanuit de gemeente, inclusief omslagrente	1.276.000
Inkomsten van de activiteit, exclusief heffingen	-191.900
Netto kosten van de activiteit	3.221.100
<i>Toe te rekenen kosten</i>	
Vanuit andere activiteiten toe te rekenen kosten	361.628
Overhead, inclusief omslagrente	130.446
BTW	707.700
Totale kosten	4.420.900
Opbrengst afvalstoffenheffing	4.326.445
Onttrekking voorziening beklemde middelen afvalstoffenheffing	94.429
Totale dekking	4.420.900
Dekkingspercentage	100%

Op basis van kostendeckendheid zien de tarieven 2024 er ten opzichte van 2023 als volgt uit:

Afvalstoffenheffing	2023	2024
Eenpersoonshuishouden (vast tarief)	243,00	257,04
Tweepersoonshuishouden (vast tarief)	315,00	334,08
Meerpersoonshuishouden (vast tarief)	333,00	353,04
Variabel tarief per zak 60 liter	1,15	1,15
Variabel tarief per zak 30 liter	0,57	0,57
Variabel tarief container 240 liter	4,60	4,60

Rioolheffing tarieven 2024

Rioolheffing

Het uitgangspunt van de rioolheffing is om gemeenten in staat te stellen de kosten te verhalen die gepaard gaan met de gemeentelijke wateropgave. De gemeentelijke watertaken die uit de heffing bekostigd mogen worden, zijn de taken die betrekking hebben op:

- de inzameling, de berging en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater en op de zuivering van huishoudelijk afvalwater door middel van kleinere individuele installaties voor de behandeling van afvalwater (IBA);
- de inzameling en de verdere verwerking van afvloeiend hemelwater, en
- het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming.

De in de rioolheffing te dekken kosten zijn als volgt bepaald:

Rioolheffing	
Omschrijving	2024
Kosten riolering en gemalen	833.400
Kosten personeel en kapitaallasten, inclusief omslagrente	742.300
Inkomsten van de activiteit, exclusief heffingen	-38.900
Dotatie aan voorziening vervanging riolering	1.105.000
Netto kosten van de activiteit	2.641.800
<i>Toe te rekenen kosten</i>	
Vanuit andere activiteiten toe te rekenen kosten	334.500
Overhead, inclusief omslagrente	209.200
BTW	509.600
Totale kosten	3.695.100
Opbrengst rioolheffing	3.173.500
Dekkingspercentage	86%

Op basis van kostendekkendheid zien de tarieven 2024 er ten opzichte van 2023 als volgt uit:

Rioolheffing	2023	2024
Eenpersoonshuishouden	220,44	220,44
Meerpersoonshuishouden	294,00	294,00

Lijkbezorging tarieven 2024

Lijkbezorging

Voor het verlenen van diensten door en/of het gebruik van de faciliteiten van de begraafplaatsen in Rhooen en Poortugaal worden rechten geheven voor onder andere begraven, onderhoudsrechten en andere lijkbezorgingsrechten.

De in de lijkbezorgingsrechten te dekken kosten zijn als volgt bepaald:

Lijkbezorgingsrechten	
Omschrijving	2024
Lasten personeel en materieel	207.700
Directe kosten begraafplaatsen	268.700
Netto lasten taakveld Begraafplaatsen	476.400
<i>Toe te rekenen kosten</i>	
Overhead, inclusief omslagrente	161.400
Totale kosten taakveld Begraafplaatsen	637.800
Opbrengst lijkbezorgingsrechten	214.400
Dekkingspercentage	34%

Op basis van kostendekkendheid zien de tarieven 2024 er ten opzichte van 2023 als volgt uit:

Lijkbezorging	2023	2024
Particulier graf in Poortugaal (1 diep) voor een periode van 20 jaar	1.760	1.815
Particulier dubbel graf in Poortugaal (1 diep) voor een periode van 20 jaar	3.515	3.620
Particulier graf in Rhooen (2 diep) voor een periode van 20 jaar	2.885	2.970
Begraafkosten (personen vanaf 18 jaar)	1.365	1.405
Afkoop van verplichte onderhoudskosten 1 diep (20 jaar)	900	925

Leges

De algemene verhoging als gevolg van prijsindexering van de overige gemeentelijke heffingen bedraagt in beginsel 3% met dien verstande dat de opbrengst maximaal kostendekkend mogen zijn.

Leges

Voor producten en diensten die de gemeente aan burgers, bedrijven en anderen verleent, worden leges in rekening gebracht. De belangrijkste hiervan zijn de leges voor burgerzaken (paspoort, rijbewijs, huwelijksvoltrekking, enz.), aanvraag APV-vergunningen en omgevingsvergunningen. Bij de bepaling van de hoogte van de legestarieven wordt gekeken naar de kostendekkendheid.

De leges worden geheven voor verstrekte diensten en producten. Een aantal tarieven van leges zijn wettelijk gemaximeerd, zoals het tarief voor paspoorten, aanwezigheidsvergunning speelautomaten of bijvoorbeeld een uittreksel Burgerlijke stand. Voor het overige geldt ook hier dat de tarieven van leges maximaal kostendekkend mogen zijn. Volgens de gemeentewet mag de legesverordening als geheel gezien maximaal kostendekkend zijn. Het is mogelijk om kruissubsidiëring toe te passen. Daarmee wordt verstaan: het hoger stellen van tarieven van leges voor sommige diensten om daarmee de tarieven voor andere diensten laag te kunnen houden.

De kosten en opbrengsten van de leges zien er als volgt uit:

Leges						
Hoofdstuk 1 ALGEMENE DIENSTVERLENING	Kosten taakveld	Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kostendekking
paragraaf	1 Burgerlijke stand	50.419	23.354	73.773	43.931	60%
paragraaf	2 Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	357.403	113.390	470.793	428.820	91%
paragraaf	3 Rijbewijzen	69.404	35.591	104.995	102.324	97%
paragraaf	4 Verstrekkingen i.h.k.v. de basisregistratie persoonsgegevens	4.913	424	5.337	3.949	74%
paragraaf	5 Bestuursstukken	0	0	0	0	0%
paragraaf	6 Vastgoedinformatie	0	0	0	0	0%
paragraaf	7 Overige publiekszaken	7.883	2.537	10.420	9.512	91%
paragraaf	8 Gemeentearchief	0	0	0	0	0%
paragraaf	9 Bijzondere wetten	19.553	17.675	37.228	40.823	110%
paragraaf	10 Diversen	0	0	0	0	0%
Totaal LEGES ALGEMENE DIENSTVERLENING		509.600	193.000	702.500	629.400	90%
Hoofdstuk2 OMGEVINGSWET		Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kostendekking
paragraaf	1 Algemene bepalingen	0	0	0	0	
paragraaf	2 Voorfase	0	0	0	0	
paragraaf	3 Bouwactiviteiten	526.081	407.847	933.928	392.025	42%
paragraaf	4 Activiteiten mbt cultureel erfgoed en werelderfgoed	0	0	0	0	
paragraaf	5 Milieubelastende activiteiten	0	0	0	0	
paragraaf	6 Overige activiteiten	0	0	0	0	
paragraaf	7 Maatwerkvoorschriften	0	0	0	0	
paragraaf	8 Gelijkwaardigheid	0	0	0	0	
paragraaf	9 Overige tarieven	0	0	0	0	
paragraaf	10 Modaliteiten	0	0	0	0	
paragraaf	11 Vermindering	0	0	0	0	
paragraaf	12 Teruggaaf	0	0	0	0	
Totaal LEGES OMGEVINGSWET		526.081	407.847	933.928	392.025	42%
Hoofdstuk 3 EUROPESE DIENSTENRICHTLIJN		Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kostendekking
paragraaf	1 Horeca	4.590	2.256	6.846	2.648	
paragraaf	2 Gereserveerd	3.072	0	3.072	0	0%
paragraaf	3 Winkeltijdenwet	0	0	0	0	0%
paragraaf	4 Organiseren evenement of markt	3.725	591	4.316	457	11%
paragraaf	5 Standplaatsen	0	0	0	0	0%
paragraaf	6 Huisvestingswet 2014	0	0	0	0	0%
paragraaf	7 In dit hoofdstuk niet benoemd besluit	1.852	1.034	2.886	2.334	81%
Totaal LEGES DIENSTEN EUROPESE RICHTLIJN		13.200	3.900	17.100	5.400	32%
KOSTENDEKKING LEGES TOTALE TARIEVENTABEL		1.048.881	604.747	1.653.528	1.026.825	62%

Gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid

Indien de belastingplichtige niet, of slechts met veel moeite, de aanslag kan betalen, kan deze onder wettelijk vastgestelde voorwaarden in aanmerking komen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding. De kwijtscheldingen lopen via het SVHW. De kwijtscheldingen

hebben betrekking op de afvalstoffenheffing en rioolheffing. De kosten van verleende kwijtscheldingen worden doorberekend in de tarieven van de betreffende heffingssoorten.

In de begroting 2024 zijn de volgende bedragen voor kwijtschelding opgenomen:

Kwijtschelding	2023	2024	2025	2026	2027
Afvalstoffenheffing	98.600	98.600	98.600	98.600	98.600
Rioolheffing	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Totaal	198.600	198.600	198.600	198.600	198.600

Overzicht belastingdruk

Tot de woonlasten worden gerekend de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De woonlasten vormen het grootste deel van de opbrengst uit de gemeentelijke heffingen en daarmee grotendeels de lokale lastendruk. Hierna worden de woonlasten inzichtelijk gemaakt.

Omschrijving	2022	2023	2024	Afwijking	
+ = stijging en - = daling van lasten				Absoluut	In %
Eénpersoonshuishouden met een huurwoning					
Rioolgebruik	€ 202,86	€ 220,50	€ 220,50	€ 0,00	0%
Afval**	€ 274,92	€ 243,00	€ 257,04	€ 14,04	5%
Totaal	€ 202,86	€ 463,50	€ 477,54	€ 14,04	7%
Tweepersoonshuishouding met een huurwoning					
Rioolgebruik	€ 270,48	€ 294,00	€ 294,00	€ 0,00	0%
Afval (tweepersoons)**	€ 366,60	€ 315,00	€ 334,08	€ 19,08	5%
Totaal	€ 637,08	€ 609,00	€ 628,08	€ 19,08	3%
Meerpersoonshuishouding met een huurwoning					
Rioolgebruik	€ 270,48	€ 294,00	€ 294,00	€ 0,00	0%
Afval (meerpersoons)**	€ 366,60	€ 333,00	€ 353,04	€ 20,04	5%
Totaal	€ 637,08	€ 627,00	€ 647,04	€ 20,04	3%
Eénpersoonshuishouding met een koopwoning met een WOZ-waarde van € 345.300*					
Rioolgebruik	€ 202,86	€ 220,50	€ 220,50	€ 0,00	0%
Afval**	€ 274,92	€ 243,00	€ 257,04	€ 14,04	5%
OZB-eigendom	€ 365,66	€ 344,62	€ 347,37	€ 2,75	1%
Totaal	€ 843,44	€ 808,12	€ 824,91	€ 16,79	2%
Tweepersoonshuishouding met een koopwoning met een WOZ-waarde van € 345.300*					
Rioolgebruik	€ 270,48	€ 294,00	€ 294,00	€ 0,00	0%
Afval (tweepersoons)**	€ 347,28	€ 315,00	€ 334,08	€ 19,08	5%
OZB-eigendom	€ 365,66	€ 344,62	€ 347,37	€ 2,75	1%
Totaal	€ 983,42	€ 953,62	€ 975,45	€ 21,83	2%
Meerpersoonshuishouding met een koopwoning met een WOZ-waarde van € 345.300*					
Rioolgebruik	€ 270,48	€ 294,00	€ 294,00	€ 0,00	0%
Afval (meerpersoons)**	€ 366,60	€ 333,00	€ 353,04	€ 20,04	5%
OZB-eigendom	€ 365,66	€ 344,62	€ 347,37	€ 2,75	1%
Totaal	€ 1.002,74	€ 971,62	€ 994,41	€ 22,79	2%

*Gemiddelde WOZ-waarde op basis van geschatte waardeinstijging van 4%

** Bovenop dit tarief komt het variabel tarief per aanbieding/lediging per zak van 60 ltr € 1,15 / van 30 ltr € 0,57 of per container á € 4,60 (2023).

Albrandswaard ten opzichte van buurgemeenten

Om de absolute woonlasten te kunnen vergelijken wordt gebruik gemaakt van de woonlasten van deze gemeenten van 2023 ten opzichte van 2022. Hiermee wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de woonlasten. Er is hierbij uitgegaan van de woonlasten van een gezin

met een koopwoning van gemiddelde WOZ waarde. Daarnaast is een overzicht gegeven van de geldende tarieven (2023) van gemeentelijke belastingen van deze gemeenten.

tarieven per gemeenten 2023						
	afvalstoffen-heffing	rioolheffing	OZB-tarief	gem. woning-waarde	woonlasten*	
Albrandswaard	381	294	0,1038%	494.000	1.188	
Barendrecht	396	193	0,0873%	470.000	999	
Ridderkerk	387	206	0,0907%	370.000	929	
Zwijndrecht	347	306	0,0862%	375.000	957	
Hendrik-Ido-Ambacht	404	202	0,0918%	442.000	949	

* Coelo-Atlas 2023

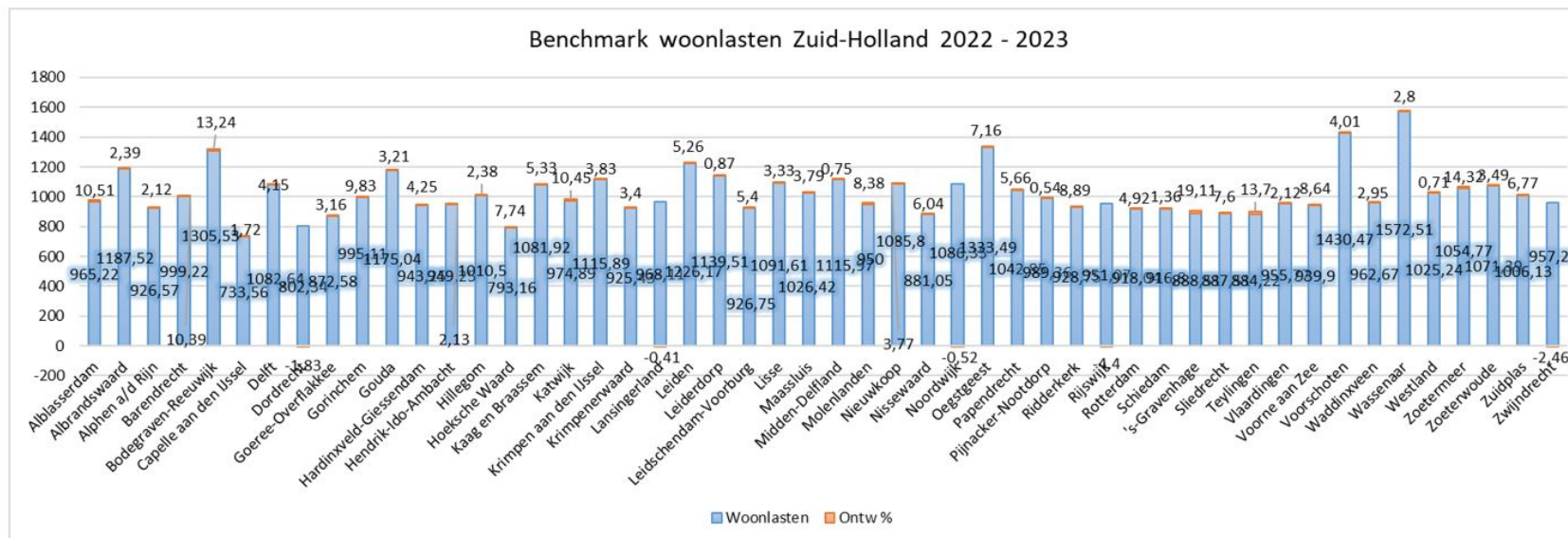
Vergelijking woonlasten 2022 en 2023

Bron: Coelo-Atlas van de lokale lasten 2022 en 2023

Benchmark woonlasten Provincie Zuid-Holland (Coelo 2023)

De benchmark vergelijkt voor alle gemeenten binnen een provincie de hoogte van de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens met een koopwoning. De woonlasten zijn de som van de gemiddeld betaalde ozb, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing minus een eventuele heffingskorting.

Bron: Coelo 2023

Paragraaf 2 - Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Aanleiding en achtergrond

De Gemeente Albrandswaard voert actief beleid op de beheersing van de risico's die de gemeente loopt. Door een scherp inzicht in de actuele risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen. Ook wordt gekeken naar de maatregelen die worden getroffen om de risico's af te dekken. Voor de risico's waarvoor geen maatregelen getroffen kunnen worden, bijvoorbeeld omdat het verzekeren ervan te duur zou zijn, wordt ingeschat welke buffer noodzakelijk is. Deze buffer is het weerstandsvermogen.

In deze paragraaf wordt verslag gedaan van de resultaten van de meest recente herijking/inventarisatie van risico's en maatregelen. Op basis van de geïnventariseerde risico's en de beschikbare financiële middelen (weerstandscapaciteit) is het weerstandsvermogen berekend.

Risicoprofiel concern Albrandswaard

Om de risico's van Gemeente Albrandswaard in kaart te brengen is in samenwerking met het regieteam Albrandswaard en de GR BAR-organisatie een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp van het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem) waarmee risico's systematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld.

Omdat binnen de GR BAR-organisatie een deel van de producten en diensten wordt geleverd voor de drie gemeenten en de GR BAR-organisatie zelf geen algemene reserve kent, dient de benodigde weerstandscapaciteit middels de afgesproken verdeelsleutel opgevangen te worden door de deelnemende BAR gemeenten.

In de gemeentelijke top 10 ziet u de verzameling aan BAR risico's terug als één geconsolideerd risico met als percentage 100%. Alle risico's worden 2 maal per jaar herijkt en er wordt continu geanticipeerd op nieuwe risico's. Alle onzekerheden dan wel risico's die niet in de begroting (kunnen) worden opgenomen, worden vanaf het moment dat zij kwantificeerbaar zijn opgenomen in het risicoprofiel.

Actuele ontwikkelingen

Sociaal domein

Binnen het Sociaal domein is landelijk een aanhoudende trend te zien van stijgende kosten als het gaat om de WMO en de Jeugdwet. De kosten voor de uitvoering van de participatiewet zijn stabiel. De omvangrijke bezuinigingsplannen van het kabinet op de uitvoering van de Jeugdzorg zijn vooruit geschoven maar zullen komende jaren uitgevoerd gaan worden. De toenemende hulpvraag onder jongeren is zorgelijk en de beperkte beschikbaarheid van passende hulpverlening dragen bij aan het aanhouden van een stevige risico's in het gemeentelijk risicoprofiel.

ICT/ Informatiebeveiliging

De bescherming van alle gevoelige informatie en het aanbieden van moderne- en veilige, digitale product- en dienstverlening ontkomt ook niet aan de oplopende kosten van noodzakelijk onderhoud, beheer en doorontwikkeling. De kosten voor ICT en informatiebeveiliging lopen de laatste jaren sneller op. Burgers verwachten steeds meer op het gebied van digitale dienstverlening. De gemiddelde kosten op ICT gebied per inwoner ontwikkelt zich komende periode voorbij de € 100. Het risico dat wordt opgenomen in het risicoprofiel blijft hoog.

De BAR organisatie nieuwe stijl

De nieuwe BAR-organisatie zal zich in 2024 specifiek richten op de bedrijfsvoering voor- en namens de gemeente, en is niet langer voor alles de uitvoeringsorganisatie. De mensen werkzaam binnen de primaire taakvelden gaan met ingang van 2024 over naar de gemeente. Het risico bestaat dat de krappe arbeidsmarkt niet of minder voorziet in geschikte kandidaten voor de diverse vacatures die hier straks vacant zijn/komen. Het risico bestaat dat het personeelsverloop toeneemt door al de veranderingen in 2024. Het ziekteverzuim ligt over een langere periode boven het landelijke gemiddelde en vormt een risico.

De oorlog in Oekraïne

De oorlog heeft gevolgen voor de gemeente. Het realiseren van opvang en huisvesting voor de korte en langere termijn kan van invloed zijn op de benodigde weerstandscapaciteit. Er gaat ambtelijke capaciteit naar de opvang, begeleiding en huisvesting van vluchtelingen, plus de administratieve en financiële organisatie hieromtrent. Aan de opvangtaak van de gemeente zijn vergoedingen gekoppeld. Vooralsnog geldt de insteek dat de gemeente geen financiële schade op mag lopen door de taken die hierin zijn ontstaan. We houden er rekening mee dat de kans op financiële schade als gevolg van de oorlog wel degelijk aanwezig is en toe kan nemen met het aanhouden er van.

Hoge energieprijzen, hoge inflatie

Niet alleen van gas, olie en benzine, maar ook van voedingsmiddelen, ruwe grondstoffen en bouwmaterialen blijven de prijzen stijgen. Dit zorgt ervoor dat de inflatie naar verwachting flink boven de gemiddelde waarde blijft. De koopkracht neemt af en voor veel huishoudens zal dit problemen op gaan leveren. Bouw- en onderhoudskosten lopen eveneens op en kunnen tot hogere uitgaven leiden.

Schuldhelpverlening, bijzondere bijstand

Een groeiende groep inwoners en ondernemers zal naar verwachting een beroep gaan doen op ondersteuning bij het voorkomen/beperken van schulden en/of faillissement. De groep huishoudens die het risico loopt de vaste lasten niet meer te kunnen betalen neemt toe en beperkt zich niet tot vooral de lage inkomens.

Risico's

In onderstaand overzicht staan de 10 belangrijkste (geconsolideerde) risico's gepresenteerd die de grootste invloed hebben op de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Belangrijkste financiële risico's

Nr.	Risicogebeurtenis	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Financiële gevolgen	Invloed
R532	Risico's taakuitvoering GR-BAR (Nieuwe Stijl).	Geld - (Tijdelijk)extra (frictie)kosten/uren/ inhuur personeel.	Risicobewust handelen binnen BAR.	100% (BAR)	Max.€ 494.270	14,86%
R1401	Risicocluster tekorten uitvoering gedecentraliseerde taken sociaal domein.	Geld - Opgenomen risico's 3D's in GR-BAR en andere overheidstaken die op lokaal overheidsniveau worden weggezet.	Continue sturing op processen.	100% (BAR)	Max.€ 750.000	13,77%
R1441	Reserve grondbedrijf (MPO) is niet toereikend.	Geld - Bijstorting uit Algemene reserve door tekort in het betreffende exploitatiejaar.	Sturing m.b.v. MPO-t.	30%	Max.€ 1.000.000	7,18%
R1442	Oplopende kosten in (wegen)bouwsector door stijgende conjunctuur(schaarste).	Geld – financieel.	Rekening houden met onvoorziene extra kosten bij ramingen en offertes.	50%	Max. € 500.000	5,95%
R1552	Integraal huisvestingsplan Onderwijs.	Geld – Onzekerheid hoeveel aan extra (tijdelijke) investeringen nodig zijn, ondanks opstelling integraal en strategisch Plan.	Uitwerking plan en planning; goede investeringsbegroting hiervoor opstellen.	50%	Max. € 500.000	5,94%
R1558	Toenemende inflatie.	Geld - Dekkingsproblemen bij de begroting.	Conjunctuurschommelingen i.c.m. prijsontwikkelverwachtingen tijdig bijsturen in tussenrapportages.	50%	max.€ 500.000	5,93%
R385	Begrotingstekorten in gemeenschappelijke regelingen waardoor de gemeente financieel moet bijspringen.	Geld - Financieel.	Sturing op de ingediende begrotingen van gemeenschappelijke regelingen in samenspraak met de Raad.	50%	max.€ 500.000	5,92%
R1555	Onvoldoende woonruimte beschikbaar voor tijdelijke én uiteindelijke huisvesting statushouders en vluchtelingen.	Geld – Verhuurders vragen hoge huur; Woonruimte moet plotseling snel nieuw gebouwd worden.	Goede planning en communicatie met alle betrokken partijen.	50%	Max. € 500.000	5,91%
R1440	Risicocluster uitvoering wet- en regelgeving beveiliging data/informatie/gegevens/privacy.	Geld - financieel, juridische aansprakelijkheid.	Goede implementatie en uitvoering van de Wetgeving.	30%	Max.€ 500.000	3,59%
R501	Algemene Uitkering wordt lopende het begrotingsjaar lager i.c.m. koppeling Rijksuitgaven en verwerking aanvullende kortingen.	Geld – financieel.	Goede interpretatie van circulaires. Voorzichtig begroten van inkomsten Algemene Uitkering.	30%	Max. € 500.000	3,58%

Totaal van alle risico's: €5.744.270

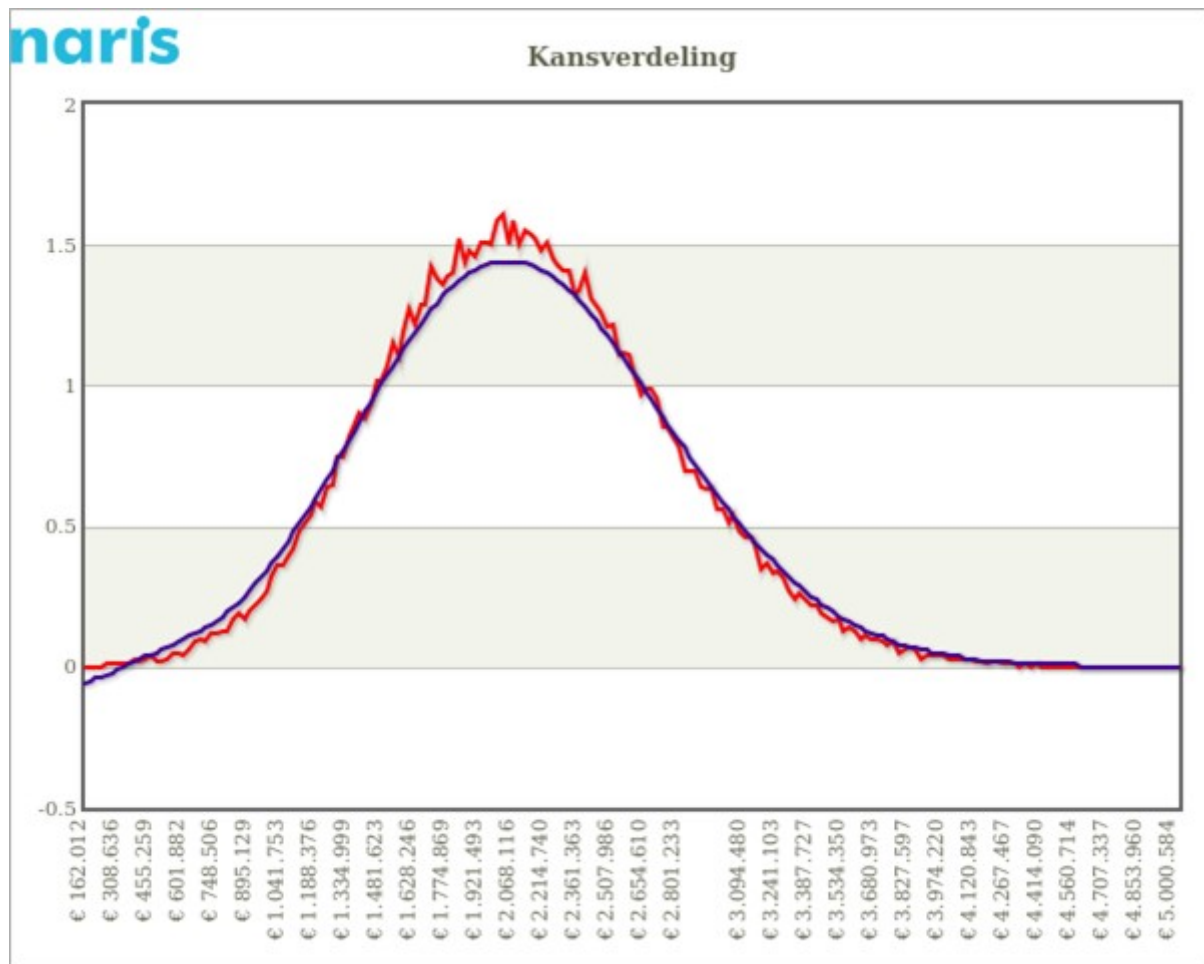
Bovenstaand overzicht toont risico's die incidenteel schade op kunnen leveren met daarbij het maximale financiële gevolg. De onderstaande tabel geeft aan hoe groot de kans is in lengte van tijd.

Kwantiteit	Referentiebeelden	Kans klasse	Toelichting kansklasse
10%	<0 of 1 keer per 10 jaar	1	Deze klasse wordt gehanteerd voor risico's waarvan het onwaarschijnlijk is dat deze zich in de komende jaren voordoen.
30%	1 keer per 5-10 jaar	2	Deze klasse wordt gehanteerd voor risico's waarvan het niet waarschijnlijk is dat deze zich in de komende jaren voordoen.
50%	1 keer per 2-5 jaar	3	Deze klasse wordt gehanteerd voor risico's die zich in het komende jaar wel maar ook niet kunnen voordoen.
70%	1 keer per 1-2 jaar	4	Deze klasse wordt gehanteerd voor risico's waarvan het waarschijnlijk is dat ze zich in de komende jaar zullen voordoen.
90%	1 keer per jaar of >	5	Deze klasse wordt gehanteerd voor risico's waarvan het zeer waarschijnlijk is dat ze zich in de komende jaar zullen voordoen.

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag niet nodig is omdat de risico's nooit allemaal tegelijk en in hun maximale omvang zullen optreden.

Onderstaande figuur en de bijhorende tabel tonen de resultaten van de risicosimulatie.

Uit de simulatie volgt dat 90% zeker is dat alle risico's van Albrandswaard kunnen worden afgedekt met een bedrag van **€ 2.934.126 (benodigde weerstandscapaciteit)**.

Benodigde weerstands- capaciteit bij verschillende zekerheidspercentages	
Percentage	Bedrag
10%	1.305.773
25%	1.653.146
50%	2.072.031
75%	2.514.619
90%	2.934.126
95%	3.191.701

Risicoprofiel grondbedrijf

Voor het berekenen van het risicoprofiel voor het grondbedrijf wordt aangesloten bij het Meerjaren Perspectief Ontwikkelpojecten (MPO) 2023. Voor het grondbedrijf wordt het risicoprofiel niet gesimuleerd, maar wordt de kans van optreden maal het effect van optreden opgenomen. Hierbij is rekening gehouden of het gewaardeerde risico binnen het resultaat van het project opgevangen kan worden. Wanneer dit niet het geval is, heeft dit een effect op het risicoprofiel.

Project	MPO 2023	MPO 2022	MPO 2023	MPO 2022	Verschil	Op te vangen in grondexploitatie	Niet op te vangen in grondexploitatie
	Risico's (ongewogen en gesaldeerd)	Risico's (ongewogen en gesaldeerd)	Risico's (gewogen en gesaldeerd)	Risico's (gewogen en gesaldeerd)			
			A	B	C=A-B	D	E=D-A
Verliesgevend							
Spui	-1.064.968	-919.500	-499.490	-304.800	-	0	-499.490
Polder Albrandswaard	-291.000	-220.000	-105.500	-86.000	194.690	0	-105.500
Binnenland	-150.728	-2.100.000	-113.046	-650.000	-19.500	0	-113.046
TOTAAL	-1.506.696	-3.239.500	-718.036	-1.040.800	536.954	0	-718.036

Voor het grondbedrijf Albrandswaard kunnen op basis van bovenstaande doorrekening alle risico's worden afgedekt met een totaalbedrag van **€ 718.036 (benodigde weerstandscapaciteit)**.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van Gemeente Albrandswaard bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. Zie de tabel hieronder.

Beschikbare weerstandscapaciteit per 1 januari 2024	
Weerstandsonderdelen	Huidige capaciteit
Algemene reserve	€ 10.443.825
Reserve MPO	€ 1.089.520
Reserve Sociaal domein	€ 2.000.000
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 13.533.345

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Risico's	Weerstandscapaciteit
Bedrijfsproces	Algemene reserve
Financieel	Reserve MPO
Imago/politiek	Reserve Sociaal domein
Informatie/strategie	
Juridisch/aansprakelijkheid	
Letsel/veiligheid	
Materieel	
Milieu	
Personeel/Arbo	
Product	

Weerstandvermogen

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{0}{(\text{€ } 2.934.126 + \text{€ } 718.036) = \text{€ } 3.652.162} = \frac{\text{€ } 13.533.345}{0} = 3,71$$

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het ratio van Albrandswaard valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

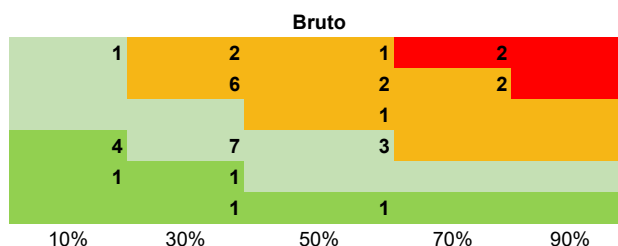
Risicokaart

Risico's waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen ingedeeld zijn kunnen geplaatst worden in een risicokaart. Deze kaart toont in één oogopslag de spreiding van de risico's. Er wordt een onderscheid gemaakt in het bruto en netto risico. Het bruto risico geeft de situatie

weer voordat er maatregelen zijn getroffen. Het netto risico geeft het resultaat na het nemen van maatregelen.

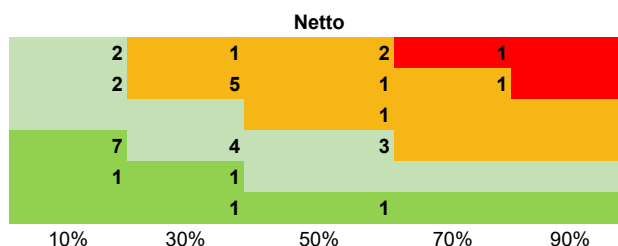
Geld

x > € 500.000
 € 250.000 < x < € 500.000
 € 100.000 < x < € 250.000
 € 25.000 < x < € 100.000
 x < € 25.000
 Geen geldgevolgen

Geld

x > € 500.000
 € 250.000 < x < € 500.000
 € 100.000 < x < € 250.000
 € 25.000 < x < € 100.000
 x < € 25.000
 Geen geldgevolgen

Kengetallen

In dit onderdeel kengetallen geven wij duiding aan onze financiële positie voor de onze begroting 2024 met haar meerjarenperspectief. Om een goed beeld te krijgen van de financiële positie kijken wij naar de ontwikkelingen aan de hand van een aantal belangrijke financiële kengetallen. Per kengetal geven wij de trend weer en de betekenis ervan voor onze financiële positie. Is de trend bijvoorbeeld risicovol, gunstig, of is het een directe dreiging voor de financiële gezondheid van onze gemeente.

Ze hebben geen functie als normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht. Het reëel en structureel sluitend zijn van de begroting blijft het bepalende criterium.

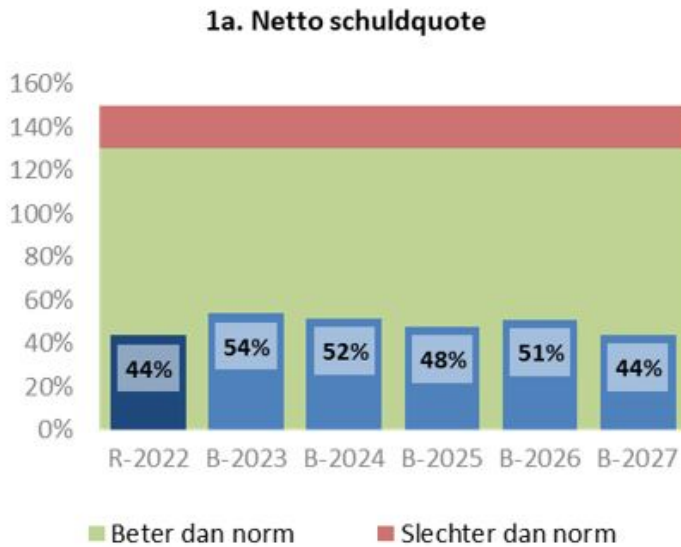
Signaleringswaarden kengetallen	Realisatie	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1a. Netto schuldquote	44%	54%	52%	48%	51%	44%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	42%	52%	50%	46%	49%	42%
2. Solvabiliteitsratio	37%	32%	33%	35%	36%	39%
3. Grondexploitatie	4%	4%	3%	3%	4%	4%
4. Structurele exploitatieruimte	8,1%	-4,1%	0,8%	2,3%	1,1%	3,3%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	128%	126%	128%	128%	128%	128%

De waarden van de kengetallen zijn ingedeeld in 3 categorieën die aansluiten bij de landelijk vastgestelde signaleringswaarden (2016). Categorie A is het minst risicovol en C het meest risicovol.

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A minst risicovol	Categorie B neutraal	Categorie C meest risicovol
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

Schuldquote

Een graadmeter voor de financiële positie is de omvang van onze schuldverplichtingen in relatie tot onze opbrengsten, oftewel de schuldquote. Onderstaande grafiek illustreert deze ontwikkeling.

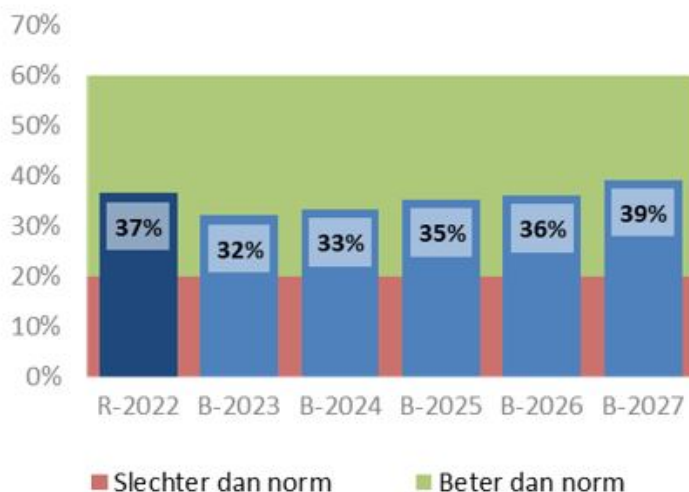

Onze schulden zijn toegenomen afgelopen jaren. De gemeente heeft behoorlijk geïnvesteerd. Ondanks het economisch hoogtij wat we hebben gehad, vielen de structurele opbrengsten, onder andere vanuit het gemeentefonds, tegen de afgelopen jaren. Gedane en toekomstige besluiten omtrent de besteding van gelden, en eventuele nieuwe investeringen zullen hun effect hebben op de schuldquote. Ondanks de positieve ontwikkeling, mede door het aflossen van schulden, blijven er altijd risico's. Rentestanden lopen inmiddels op, wat zeker zijn invloed zal hebben bij nieuwe investeringen.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan welke gedeelte van je bezit met eigen vermogen is gefinancierd. Een woning bijvoorbeeld, deze is voor 80% gefinancierd bij de bank en 20% betaald met eigen spaargeld. In dit geval is de solvabiliteit 20%. Onderstaande grafiek illustreert de ontwikkeling van dit kengetal voor onze gemeente.

2. Solvabiliteitsratio

Albrandswaard heeft een stabiele vermogenspositie en reservepositie, die de afgelopen jaren licht af nam. Grote investeringen / nieuwe bezittingen moesten worden gefinancierd. Keuzes omtrent de besteding van gelden hebben hun effect op de solvabiliteit. Alsmede eventuele toekomstige grote investeringen.

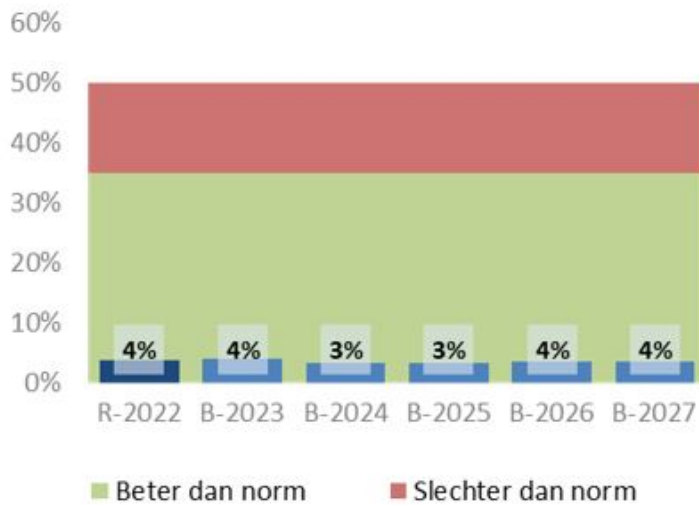
De economie heeft een cyclisch karakter. Financiële tegenvallers zijn niet altijd goed te voorspellen. Door huidige risico's die nog niet helemaal inzichtelijk zijn, bestaat ook minder zekerheid over de haalbaarheid van verwachte exploitatieresultaten en de groei van vermogen. Dit is ook meegenomen in de meerjarenraming. Gelet op de schaalgrootte (omzet) van Albrandswaard zijn wij kwetsbaar. Als een financieel risico zich manifesteert kan dat grote impact hebben op de stand van onze algemene reserve. Het is goed de solvabiliteit te blijven volgen, zodat bij een economisch minder goede periode er tijdig onderbouwde afwegingen gemaakt kunnen worden tussen inhoud en financiën.

Grondexploitaties

Afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitaties een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. Bij grondexploitaties volgen de inkomsten altijd pas na de uitgaven. Bijvoorbeeld voor een nieuw woningbouwproject moet de grond eerst gekocht en bouwrijp gemaakt worden voordat het weer verkocht kan worden. De financiering voor grondaankopen en bouwrijp maken leiden normaal gesproken (tijdelijk) tot hogere schulden.

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling weer van de (financiële) waarden van onze grondposities ten opzichte van de totale opbrengsten (exclusief reservemutaties). Daarbij geldt dat hoe lager de (boek)waarden van onze grondposities (exploitaties) zijn in vergelijking met de totale opbrengsten, des te minder financiële risico's wij lopen. Als de waarden van de grondposities namelijk laag liggen hoeven de (grond)verkoop minder op te leveren om investeringen uit het verleden terug te verdienen.

3. Grondexploitatie

Onze positie is sterk verbeterd de afgelopen jaren en de prognoses zijn goed, zoals eerder verwacht. De grafiek laat zien dat we onder de signaalgrens blijven.

De realisatie van sociale woningbouw (in combinatie met woningbouw in de vrije marktsector) blijft een belangrijk speerpunt. Een speerpunt met impact op de financiële kengetallen.

Nieuwe plannen en exploitaties zullen om investeringen en financiering vragen, en dat geeft inherente risico's bij het terug verdienen. Met mogelijk risico dat de lijn omhoog schiet.

Structurele exploitatieruimte

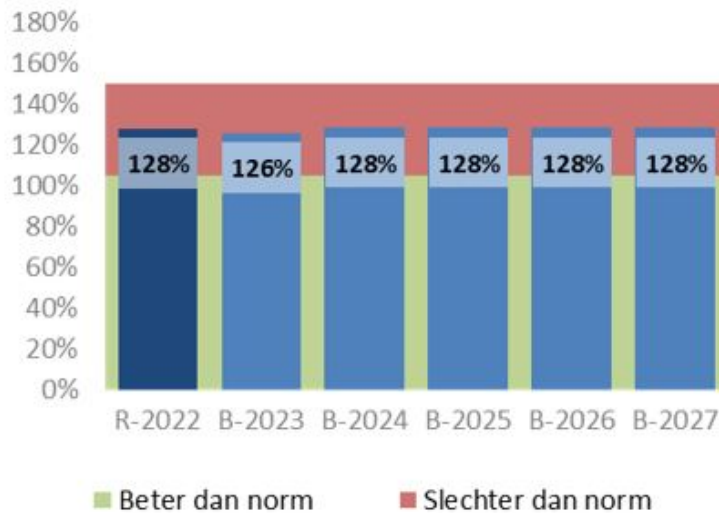
De structurele exploitatieruimte is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De signaalgrens is daarom om ook 0%. Wanneer het cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te kunnen blijven dragen. In de toekomst zullen er dan opbrengststijgingen of ombuigingen gerealiseerd moeten worden.

Het kengetal laat zien dat de structurele inkomsten, de onzekerheid hieromtrent en het onstabiele karakter, zijn invloed heeft. Alsmede de opgaven die we op ons af zien komen. Hierdoor zien we het kengetal onder de signaalgrens komen. Het is nodig om kritisch te blijven kijken naar hoe structurele lasten in evenwicht kunnen blijven met structurele baten.

Gemeentelijke belastingcapaciteit

De gemeentelijke belastingcapaciteit geeft de gemiddelde woonlasten van een inwoner van Albrandswaard weer ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Onder woonlasten wordt hier bedoeld de riolheffing, afvalstoffenheffing en onroerende zaakbelasting (ozb).

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit

De inwoner van Albrandswaard betaalt hogere woonlasten dan de gemiddelde Nederlander. Dit betekent echter niet dat wij als gemeente meer financiële ruimte hebben dan 'de gemiddelde gemeente'. De rioolheffing en afvalstoffenheffing zijn namelijk financieel gesloten systemen. Deze kosten kunnen hoger liggen dan gemiddeld door bijvoorbeeld de aard van de grond, oppervlakte en omgevingsfactoren. Om de lasten voor de inwoner niet onnodig te laten stijgen is het daarom van belang om bedrijfsmiddelen doelmatig in te zetten en/of innovatieve en kostenbesparende maatregelen te nemen indien mogelijk. Ook al nemen kosten op deze gebieden toe en zijn er vele variabelen en risico's bij de bepaling van de lasten, toch zien we een stabilisatie van de belastingcapaciteit voor de inwoner van Albrandswaard. Ons beleid is kostendekkend.

De relatieve hoge gemeentelijke belastingen zijn, gelet op het voorzieningenniveau, veranderingen in andere inkomsten en toenemende kosten nodig om tot een sluitende begroting te kunnen komen.

Conclusie over huidige risicoprofiel

In de voorgaande onderdelen is een relatie gelegd tussen het risicoprofiel van de gemeente en het benodigde weerstandsvermogen. Onze organisatie valt in klasse A (waarderingcijfer); een weerstandsvermogen dat uitstekend is. We kunnen derhalve stellen dat de organisatie er financieel goed voor staat.

Investeringen, de fluctuerende algemene uitkering en risico's hebben een uitwerking op de kengetallen. Ook zien we rentes inmiddels stijgen. Het is noodzakelijk de kengetallen in de gaten te houden en financieel gezond te blijven door tijdig afwegingen en keuzes te maken indien nodig. Met name ook bij grote investeringen. De komende jaren moeten we ook blijven vasthouden aan een begroting op basis van reële ramingen.

Paragraaf 3 - Financiering

In deze paragraaf beschrijven we de plannen en acties op het gebied van liquiditeitsbeheer, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's voor de jaren 2024 tot en met 2027. Naast enkele onderwerpen die verplicht onderdeel uitmaken van deze paragraaf, gaan we

ook in op een aantal ontwikkelingen die van belang zijn voor een goede uitvoering van de treasuryfunctie. In deze paragraaf gaan wij achtereenvolgens in op:

- Wettelijke kaders en treasurywet;
- Rentevisie en rentebeleid;
- Rentebestuur;
- Liquiditeitsplanning en financieringsbehoefte;
- Uitzettingen;
- Renteomslag;
- Garantstelling, en
- Relatiebeheer.

Wettelijke kaders en treasurywet

De wettelijke kaders rondom de financieringsfunctie zijn vastgelegd in de Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido). Beheersing van de financiële risico's speelt daarin een belangrijke rol. De uitwerking van deze kaders zijn vastgelegd in de financiële verordening 2023 en het treasurywet 2017.

In 2023 is de financiële verordening herzien en vastgesteld. Hierna zijn er geen wijzigingen meer geweest in wet- en regelgeving of in het gemeentelijk beleid. Aanpassing van de financiële verordening en/of het treasurywet is daarom op dit moment nog niet aan de orde. Waarschijnlijk zullen vanaf 2024 nieuwe verordeningen noodzakelijk zijn vanwege de BAR-ontvlechting en opbouw van de eigen organisatie.

In 2021 heeft het college de nota Garantstellingen en Leningen 2021 vastgesteld. In deze nota zijn de spelregels en beleidskaders rondom garantstellingen en leningen vastgelegd bedoeld als uitwerking van hetgeen in het treasurywet is opgenomen.

Rentevisie en beleid

Rente speelt een belangrijke rol in de begroting. Het is, gezien de omvang van de bedragen, gewenst uw raad inzicht te geven in de keuzemogelijkheden en de factoren die invloed op de rente hebben. Dit alles vatten wij samen onder de term 'rentebeleid'. We maken daarbij onderscheid tussen korte rente en lange rente. Van korte rente is sprake bij leningen tot maximaal 1 jaar en van lange rente bij termijnen van 1 jaar of langer.

Het is van belang de renteontwikkelingen op de kapitaalmarkt te volgen vanwege de mogelijke risico's die ze voor ons inhouden. Wij volgen deze ontwikkelingen nauwlettend en maken gebruik van de (online) informatie van een aantal geldverstrekkers.

De rente is de afgelopen jaren historisch laag geweest. De vooruitzichten voor de wereldeconomie zijn als gevolg van de oorlog tussen Rusland en Oekraïne nogal onzeker. In eerste instantie stegen de prijzen van energie en grondstoffen sterk. Begin 2023 zijn de economische vooruitzichten wat verbeterd mede doordat de prijzen van olie en gas weer wat zijn gedaald. Overheden hebben bovendien maatregelen genomen om de gevolgen van de hoge prijzen te verlichten, echter de reële beschikbare inkomens van de inwoners zullen dalen. Het IMF verwacht voor 2024 een economische groei van rond de 3%. De centrale banken zijn bezig met maatregelen om de inflatie onder controle te krijgen omdat de verwachting is dat deze boven de doelstelling blijft. De verwachting is dan ook dat de rente, met name voor de kortere looptijden, nog verder zal oplopen.

De rente voor een kasgeldlening (looptijd < 1 jaar) was de afgelopen jaren negatief. Ook deze rente kent echter een stijgende trend. Zolang het guntiger is om voor liquiditeitstekorten een kasgeldlening af te sluiten in plaats van gebruik te maken van de kredietfaciliteit op de rekening courant, maken we gebruik van deze faciliteit met inachtneming van de kasgeldlimiet.

Rentevisie BNG

De inflatie blijft zowel dit jaar als in 2024 duidelijk boven de doelstelling van de ECB. De

centrale bank zal het monetaire beleid verder verkrappen. Hierdoor lopen de rentetarieven in met name de kortere looptijden verder op.

	Actueel	Over een jaar Prognose BNG
euribor 3 mnd	3,35%	4,0-4,2%
euroswap 5 jaar	2,96%	3,7-3,9%
euroswap 10 jaar	2,94%	3,4-3,6%
euroswap 30 jaar	2,61%	2,9-3,1%

Renterisicobeheer

In dit onderdeel krijgt u inzicht in de renterisico's van de gemeente. Risicobeheersing vormt één van de pijlers van de Wet Fido. Voor de bepaling van de renterisico's die verbonden zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie zijn twee normen verplicht gesteld: De renterisiconorm heeft betrekking op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar en de kasgeldlimiet op leningen met een looptijd tot maximaal 1 jaar. Het doel van deze normen is om de budgettaire risico's als gevolg van rentestijging te beperken.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel de risico's te beperken van een toekomstig stijgende kapitaalmarktrente bij herfinanciering (van aflossingen op bestaande leningen) en renteherzieningen op bestaande langlopende leningen.

Door toepassing van deze norm ontstaat een goede spreiding van de langlopende leningenpositie, waardoor dit renterisico gelijkmatig over de jaren wordt verdeeld. Jaarlijks komt maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking voor herfinanciering en/of renteherziening.

Van renteherziening is sprake als in de leningsovereenkomst is bepaald dat de rente gedurende de looptijd in een bepaald jaar wordt aangepast. Onder herfinanciering verstaan we het afsluiten van nieuwe leningen ter vervanging van bestaande financieringen en/of aflossingen op de bestaande leningenportefeuille.

Het onderstaande overzicht maakt duidelijk dat er ruimte is binnen de renterisiconorm om ook eventuele extra investeringen of uitgaven ten behoeve van de grondexploitatie met lang vreemd vermogen te financieren.

Renterisico op vaste schuld		Bedragen x € 1.000			
		2024	2025	2026	2027
1.	Netto renteherziening op vaste schuld	0	0	0	0
2.	Betaalde aflossingen	4.166	4.166	3.628	2.946
3.	Renterisico op vaste schuld (1 + 2)	4.166	4.166	3.628	2.946
Renterisiconorm					
4a.	Begrotingstotaal 2024	74.152			
4b.	Het bij het ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%			
4.	Renterisiconorm	14.830			
Toets renterisiconorm					
5a.	Ruime onder renterisiconorm (4 - 3)	10.664			
5b.	Overschrijding renterisiconorm (4 - 3)	0			

Kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet heeft de wetgever een norm gesteld voor het maximum bedrag aan

kortlopende middelen (looptijd tot maximaal een jaar) waarmee de gemeente haar activiteiten mag financieren. Het doel van deze limiet is het risico voorkomen dat fluctuaties van de korte rente direct grote impact hebben op de rentelasten tijdens het boekjaar. Wanneer in drie opeenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet wordt overschreden, dient dit te worden gemeld bij de toezichthouder, de Provincie, inclusief een plan om weer te voldoen aan de kasgeldlimiet.

Hieronder is een prognose opgenomen van de kasgeldlimiet over 2024. Als er sprake is van een liquiditeitstekort, wegen wij af of het zinvol is om gebruik te maken van kortlopende of langlopende financiering, afhankelijk van de rentestand en de financieringsbehoefte.

		Bedragen x € 1.000			
		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Totaal vlottende schuld		0	0	0	0
Totaal vlottende middelen		3.500	3.500	3.500	3.500
Gemiddeld saldo schuld (+) of overschot (-)		-3.500	-3.500	-3.500	-3.500
Kasgeldlimiet		6.303	6.303	6.303	6.303
Begrotingstotaal 2024	74.152				
vastgestelde percentage	8,5%				
Ruimte onder kasgeldlimiet		9.803	9.803	9.803	9.803

Liquiditeitsplanning en financieringsbehoefte

De financieringspositie wordt bepaald door diverse factoren, zoals de ontwikkeling van het investeringsniveau en –tempo, wisselende baten in de grondexploitaties en mutaties in de geldleningenportefeuille. Met een liquiditeitsplanning brengen we structuur aan in de verwachte inkomsten en uitgaven. Hierdoor krijgen we inzicht in de financieringsbehoefte.

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Boekwaarde kapitaaluitgaven				
vaste activa	71.532	70.269	69.097	66.763
grondbedrijf	2.433	2.420	2.420	2.420
totaal te financieren kapitaaluitgaven	73.965	72.689	71.517	69.183
Boekwaarde financieringsmiddelen				
langlopende geldleningen	39.674	35.508	31.342	27.714
reserves	33.303	33.651	34.278	34.025
voorzieningen	15.659	11.765	11.504	11.279
	88.636	80.924	77.124	73.018
Financieringsoverschot/-tekort	14.671	8.235	5.607	3.835

Verwachte financieringspositie voor de komende jaren

De verwachting is dat er in 2024 geen sprake is van een financieringsbehoefte voor de liquiditeitspositie.

Afhankelijk van de snelheid en doorgang van besluitvorming rondom voorgenomen projecten en de daarvoor benodigde investeringen zal dit in meer of mindere mate invloed hebben op de investeringsbehoefte in 2024. Anders zal dit meer gaan spelen in 2025 en verder.

Leningenportefeuille

Bij een structureel liquiditeitstekort sluiten we een langlopende geldlening af. We hanteren de marktrente en berekenen jaarlijks de gemiddelde rente over de bestaande langlopende leningen (per 1 januari 2024 is deze gemiddeld 1,3%).

In onderstaand overzicht is het verloop van de reeds opgenomen langlopende leningen en de verwachte financieringsbehoefte voor 2024 weergegeven. Tijdelijke liquiditeitstekorten financieren we met kortlopende leningen rekening houdend met de kasgeldlimiet.

Bedragen x € 1.000					
	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027
Stand leningen	43.839	39.674	35.508	31.342	27.714
Nieuwe lening	0	0	0	0	0
Reguliere aflossingen	-4.165	-4.166	-4.166	-3.628	-2.946

Uitzettingen

Op grond van de Regeling Schatkistbankieren zijn decentrale overheden verplicht om overtollige liquide middelen aan te houden in 's Rijks schatkist. Overtollige middelen kunnen ook tijdelijk via deposito's bij de schatkist worden aangehouden. De hoogte van de rentevergoeding is gelijk aan de rente waartegen de Nederlandse Staat zichzelf financiert op de geld- en kapitaalmarkten (de zogenoemde 'inleenrente'). Deze rente is op dit moment nog vrijwel nihil. Bij overliquiditeit maken wij daarom geen gebruik van de mogelijkheid om dit op een deposito te zetten.

Volgens het treasury statuut kunnen, in het geval van tijdelijke liquiditeitstekorten en -overschotten, de BAR-organisatie en de drie gemeenten elkaar onderling kasgeldleningen verstrekken tegen een marktconforme rente. Zolang de rente op kasgeldleningen gunstiger is, benutten we deze faciliteit niet.

Verstreckte leningen

Onderstaand overzicht geeft een beeld van de leningen die zijn verstrekt aan derden.

Wanneer bij deze leningen sprake is van een variabele rente, wordt bij de renteberekening uitgegaan van het 1-maands Euribor per rentevervaldatum.

Naam geldnemer	%	Saldo uitzettingen 1 januari 2024	Verwachte mutaties in 2024	Saldo uitzettingen 31 december 2024
BAR-organisatie	n.v.t.	9.757	-3.874	5.883
Carnisse Mondzorg B.V.	3%	130.436	-26.087	104.349
Totaal verstrekte gelden		140.193	-29.961	110.232

Renteomslag

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat rente via de taakvelden wordt toegerekend aan de programma's. Door gebruik te maken van een renteomslag wordt de manier van verantwoorden van de rente in de begroting geharmoniseerd. Op advies van de commissie BBV wordt voor het berekenen van de renteomslag onderstaand model gebruikt. Hiermee geven we inzicht in de rentelasten voor externe financiering, het

renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Het BBV schrijft voor dat de gehanteerde omslagrente niet meer dan 0,5% mag afwijken van de berekende omslagrente. Conform onderstaande berekening komen we voor 2024 uit op een gemiddelde renteomslag percentage van 0,54%. Voor 2024 hanteren we een omslagpercentage van afgerond 0,76%, conform de jaarrekening 2022.

Schema rentetoerekening		
Externe rentelasten financiering	+/+	497.000
Externe rentebaten	-/-	-9.100
Saldo rentelasten en rentebaten		487.900
Rente die doorberekend wordt aan grondexploitaties	-/-	-89.100
Rente projectfinanciering	-/-	-14.000
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		384.800
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente		-502.500
Renteresultaat op taakveld treasury		-887.300
Toe te rekenen rente		384.800
Boekwaarde per 1 januari		71.352.000
Renteomslagpercentage		0,54%

Garantstelling

In het verleden zijn regelmatig garantstellingen geweest voor leningen aan derden. Met het oog op de financiële risico's die de gemeente hierbij loopt, gaan wij terughoudend om met het honoreren van deze aanvragen. Alleen als het maatschappelijk belang ermee gediend is, en er voldoende zekerheden gesteld worden, wordt een garantie verleend.

Per 1 januari 2023 is het totaal van de directe garantstellingen € 50.000. Het totaal van de garantstellingen met een achtervangfunctie via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw was € 34,8 miljoen. Het risico dat de gemeente loopt bij deze garantstellingen is meegenomen in de berekening van ons weerstandvermogen.

Relatiebeheer

Met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) vindt periodiek overleg plaats waarbij we nieuwe ontwikkelingen bespreken. Verschillende kredietverstrekkers geven regelmatig adviezen over het aantrekken en uitzetten van gelden. Ook in 2024 maken we gebruik van de verschillende adviserende instanties om optimaal te kunnen profiteren van de beschikbare financiële instrumenten. In ons treasury statuut hebben wij de administratieve organisatie, interne controle en informatievoorziening uitvoerig beschreven.

Paragraaf 4 - Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente beheert de kapitaalgoederen waarvoor zij verantwoordelijk is. De kapitaalgoederen verhardingen, riolering, civiele kunstwerken, groen, speelgelegenheden, openbare verlichting en watergangen vertegenwoordigen tezamen een vervangingswaarde van ruim € 190 miljoen (peildatum 2021). Zorgvuldig beheer van dit kapitaal is belangrijk. Hiermee wordt kapitaalvernietiging voorkomen en blijft de waarde zo hoog mogelijk. De waarde is afgestemd op de activiteiten die in de openbare ruimte plaatsvinden, zoals wonen, werken en recreëren. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen wordt aangegeven wat de kaders zijn waarbinnen het onderhoud van deze goederen plaats vindt.

Aanwezige kapitaalgoederen

De gemeente Albrandswaard beheert binnen de openbare ruimte de volgende kapitaalgoederen:

- Verhardingen zoals wegen, straten, paden en pleinen binnen de bebouwde kom;
- Straatmeubilair;
- Openbare verlichting;
- Verkeer- en straatnaamborden;
- Gemeentelijke riolering;
- Waterbodems, beschoeiingen;
- Civiele kunstwerken;
- Openbaar groen;
- Speelvoorzieningen, en
- Gemeentelijke gebouwen.

Om de kapitaalgoederen goed te kunnen beheren, is halverwege 2020 het Beheerplan openbare ruimte 2020 - 2024 ambtelijk geactualiseerd. Het beheerplan geeft duidelijkheid over de kosten die gemaakt moeten worden om de openbare ruimte te onderhouden binnen de wettelijke kaders en de met de gemeenteraad afgesproken beleidskaders. Uitgangspunt daarbij is dat de planningen voor vervanging en groot onderhoud zijn gebaseerd op resultaatgericht beheer. Dit houdt in dat wordt onderhouden of vervangen wat daadwerkelijk nodig is, in plaats van onderhouden of vervangen op basis van technische levensduur. Gewerkt wordt aan een actualisatie van het beheerplan wegen en het beheerplan groen.

Het Programma Stedelijk Water (PSW) 2021 – 2025 vormt de basis voor het onderhoud en vervangingen aan riolering. Het PSW is de opvolger van wat voorheen het Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) werd genoemd. Binnen dit programma staat beschreven op welke locatie welk onderhoud of vervanging noodzakelijk is. De rioolheffing wordt op basis van het PSW bepaald.

Voor het onderhoud en beheer van de gemeentelijke gebouwen is in 2016 voor alle gebouwen een meerjarenonderhoudsplan vastgesteld. Deze plannen vormen de basis voor een goed gebouwenbeheer.

Zorg voor de openbare ruimte

Binnen het vastgestelde beheerplan zijn de beeldnormeringen van de CROW en de landelijke Standaard 2018 het uitgangspunt. Het beheerplan differentieert op basis van gebiedsindeling en kwaliteitsniveaus. Hierbij is kwaliteitsniveau B het uitgangspunt. De afgesproken kwaliteit wordt structureel bewaakt door de implementatie van een monitoringsplan.

In de beheerplannen zijn projecten en onderhoudsmaatregelen opgenomen om de gewenste kwaliteit te realiseren en te behouden. De planningen van de verschillende beheerdisciplines worden op elkaar afgestemd, zodat werkzaamheden gecombineerd worden uitgevoerd. Om deze integraliteit te borgen wordt het beheerplan regelmatig geactualiseerd.

De onderliggende beheerplannen en het integrale beheer heeft als doel:

- Het zorgen voor een veilige, comfortabele, leefbare en duurzame openbare ruimte voor de bewoners van Albrandswaard;
- De afgesproken kwaliteit van de openbare ruimte waarborgen door kwaliteitssturing;
- Het beleid en consequenties hiervan v.w.b. de vastgestelde kwaliteitsniveaus aan alle belanghebbenden communiceren, zodat gekozen beleid en daarmee keuzes in de dagelijkse praktijk duidelijk en uitlegbaar zijn;

- Voldoen aan wettelijke normen;
- Budgetbeheersing;
- Integrale afstemming tussen de verschillende beheeractiviteiten;
- Termijnplanning voorhanden, en
- Integrale aanpak van de taakvelden om hiermee een efficiëntieslag te behalen.

De beleidskaders waarbinnen het beheer en onderhoud wordt uitgevoerd is o.a. opgenomen in: de beleidsnota's Groenbeleidsplan 2009 - 2019, Programma Stedelijk Water 2021 -2025, het Gemeentelijke Verkeer-, en Vervoersplan 2012, Laadvisie Albrandswaard 2021, Speelruimtebeleidsplan 2010 - 2020, Licht op Albrandswaard, beleidskader openbare verlichting 2016, Beleidsplan afval en grondstoffen 2019-2023 en het Baggerplan. Dit beleid is vertaald in de genoemde beheerplannen en wordt zo ter uitvoering gebracht.

Wegen

De functie van het gemeentelijke wegennet is om het verkeer veilig, vlot en comfortabel te verwerken. Als wegbeheerder heeft de gemeente een zorgplicht om haar wegen te onderhouden en veilig te houden. Deze plicht is afgeleid van de Wegenwet. Onvoldoende zorg hiervoor leidt tot klachten van gebruikers van de buitenruimte en mogelijk tot schadeclaims. Door het opstellen van het beheerplan openbare ruimte 2024 - 2027 is de financiering van het onderhoud van het totale wegenbestand voor de komende jaren inzichtelijk en beheersbaar gemaakt. De onderhoudstoestand van de wegen in relatie tot het beschikbare budget is hierbij onderbouwd.

Vanaf 2022 ligt de focus op het renoveren van een wijk in Poortugaal. Het gaat hier om de straten Warnaar, Meeting, Terp en De Heuvel. Deze renovatie wordt in 2023 met een doorloop in 2024 voorbereid en aanbesteed. De uitvoering en realisatie van het project zal plaatsvinden in de 2de helft van 2024 met doorloop naar 2025. In het kader van de integrale aanpak wordt hierbij de hele openbare ruimte meegenomen waaronder groen, riolering en indien nodig openbare verlichting. Bij de planvorming wordt ook rekening gehouden met eventuele verkeerskundige aanpassingen om de verkeersveiligheid te verbeteren en zo mogelijk het aanbrengen van klimaat adaptieve maatregelen. Naast deze reconstructie vinden er aan de hand van jaarlijkse wegininspecties onderhoudswerkzaamheden plaats. Deze locaties zijn pas bekend nadat de wegininspecties zijn uitgevoerd en de maatregelen bepaald.

Kwaliteit

In 2023 beschikte Albrandswaard over circa 112 hectare aan diverse verharding met een vervangingswaarde van circa € 67 miljoen. Binnen deze discipline is kwaliteitsniveau A doorgevoerd in de centra gebieden, niveau B in de woonwijken en niveau C op industrieterreinen. Deze niveaus worden getoetst conform de CROW beeldnormeringen. De technische staat van de elementenverharding op dit moment is goed. Het effect van de doorgevoerde bezuiniging in 2021 en 2022 heeft achterstallig onderhoud veroorzaakt bij een aantal asfaltwegen en paden. Op korte termijn is dus wel extra groot onderhoud en daarmee aanvullend budget noodzakelijk om opgelopen achterstanden in te halen. Dit wordt inzichtelijk gemaakt door de wegen middels jaarlijkse wegininspecties te beoordelen.

Zettingsgebieden

De bodem onder de openbare ruimte van Albrandswaard bestaat nagenoeg overal uit klei. Klei is een middelmatig stabiele bodemondergrond en geeft doorgaans een gelijkmatige zetting. Echter in de eind jaren '90 en beginjaren '00 is er infrastructuur aangelegd op een minder stabiele bodem dan klei. Dit betreft de (Vinex) wijken Parels, Diamant van Portland en een derde deel van de wijk Valckensteijn in Poortugaal. Hier zal eerder groot onderhoud nodig zijn. Dit en komend jaar zal onderzoek verricht gaan worden om de aanpak en de kosten voor de komende periode te bepalen voor deze wijken.

Straatreiniging

Binnen het onderdeel 'schoon houden van de openbare ruimte' valt ook de onkruidbestrijding op verhardingen. Binnen Albrandswaard worden hiervoor geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruikt.

Kwaliteit

Een schone leefomgeving heeft in onze gemeente een hoge prioriteit. In de dorpscentra (winkelgebieden) wordt kwaliteitsniveau A als norm gehanteerd en voor het overige deel van de openbare ruimte kwaliteitsniveau B. Via visuele controles buiten en tussentijdse oplevermomenten van wijken waar het onderhoud is uitgevoerd zien we erop toe dat deze kwaliteit wordt behaald.

Openbare verlichting

Openbare verlichting speelt een belangrijke rol in de openbare ruimte. Als gemeente dragen we zorg voor een goed functionerende openbare verlichting waarmee de sociale veiligheid, de verkeersveiligheid en de leefbaarheid wordt gediend. Bij de toepassing of vervanging van openbare verlichting hanteren we de volgende uitgangspunten:

- De gemeente zorgt voor verlichting op maat daar waar het volgens de Nederlandse Praktijk Richtlijn NPR 13201 + A1:2018 nl noodzakelijk is of vanuit sociale veiligheid wenselijk is;
- De openbare verlichting is energiezuinig en afgestemd op de behoefte;
- Vervanging van masten/armaturen wordt zoveel mogelijk gecombineerd met geplande reconstructies en uitgevoerd in LED verlichting;
- Om de elektrotechnische veiligheid van de installaties te verbeteren voorzien we niet geaarde lichtmasten van dubbel geïsoleerde aansluitkastjes, en
- In het buitengebied en bij randen van natuurgebieden hanteren wij het uitgangspunt: 'er wordt niet verlicht, tenzij'.

In 2024 worden ca. 700 armaturen op diverse locaties in Rhoon en Poortugaal vervangen. Hierbij gaan we over naar LED verlichting waardoor op energie bespaard wordt. Er worden ca 10 lichtmasten vervangen.

Kwaliteit

In 2023 beschikte Albrandswaard over een areaal van circa 6.290 lichtmasten met een vervangingswaarde van circa € 6,4 miljoen. De gehele openbare verlichtingsinstallatie voor het preventieve en correctieve onderhoud wordt uitbesteed aan een daartoe gespecialiseerd bedrijf. Hiervoor heeft er begin 2023 een nieuwe aanbesteding plaats gevonden. Storingen die gerelateerd zijn aan de ondergrondse infrastructuur zijn voor verantwoordelijkheid van Stedin.

De verlichtingskwaliteit zelf is niet via wettelijke of bindende bepalingen geregeld. De Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV) heeft wel richtlijnen opgesteld. De gemeente Albrandswaard volgt hierbij een tweesporen beleid ten aanzien van de te hanteren verlichtingsniveaus:

1. De openbare verlichting ten behoeve van nieuwe infrastructuur bij reconstructies binnen de bebouwde kom dient te voldoen aan de Nederlandse Praktijk Richtlijn NPR 13201 + A1:2018 nl, en
2. In het buitengebied en bij randen van natuurgebieden hanteren wij het uitgangspunt: 'er wordt niet verlicht, tenzij'.

Verkeer en straatnaamborden

Sinds 2023 wordt er gewerkt aan een integraal mobiliteitsplan voor de gemeente Albrandswaard. Onderdeel van dit plan is een mobiliteitsvisie waarin mobiliteitsdoelen en ambities zijn opgenomen. We doen onderzoek naar hoe de gemeente Albrandswaard in elkaar zit op het gebied van mobiliteit, om zo ons wegennet opnieuw te beoordelen op functieniveau. We stellen ook een nieuwe nota parkeernormen op zodat we daarmee zo goed mogelijk kunnen adviseren op de steeds groter wordende woningbouwopgave. Jezelf duurzaam kunnen verplaatsen en dit stimuleren wordt steeds urgenter. Zodoende is ook een strategisch plan duurzame mobiliteit onderdeel van het mobiliteitsplan.

Al deze deelproducten moeten uiteindelijk leiden tot een uitvoeringsagenda waarin toekomstige projecten en maatregelen in de tijd zijn uitgezet. Zo verbeteren we de mobiliteit in gemeente Albrandswaard in de breedste zin van het woord, van verkeersveiligheid tot bereikbaarheid. Met het mobiliteitsplan en de daarbij horende uitvoeringsagenda leggen we vast welke lijn we als gemeente willen volgen en waaraan we de komende periode gaan werken.

Naast het mobiliteitsplan – waarin de focus vooral ligt op de toekomst – blijven we ons ook richten op de lopende projecten en de urgente verkeersvragen vanuit de samenleving. We zetten daarbij in op het veiliger maken van bestaande 30 km/u wegen en het verbeteren van de routes voor langzaam verkeer.

Kwaliteit

Voor de verkeersinrichting van wegen worden de richtlijnen van het CROW- en de SWOV-richtlijnen aangehouden. Het betreft hier richtlijnen maar geen inrichtingsvereiste, waar mogelijk worden deze toegepast maar de omstandigheden buiten laat dit niet altijd toe waardoor er soms afgeweken wordt. Ook voor verkeersmiddelen is geen landelijk afgesproken kwaliteitsnormeringssysteem ontwikkeld. We hanteren hierbij het beheerplan voor verkeer- en straatnaamborden. Bij verkeersmiddelen (verkeers- en straatnaamborden en verkeersobjecten) heeft het begrip kwaliteit betrekking op:

- Veiligheid: het juiste bord op de juiste plaats, en
- Zichtbaarheid: technische normen voor reflectie.

Riolering

Het Programma Stedelijk Water (PSW) 2021 – 2025 vormt de basis voor het onderhoud en vervangingen aan riolering. Het PSW is de opvolger van wat voorheen het Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) werd genoemd. Binnen dit programma staat beschreven hoeveel onderhoud of vervanging per jaar noodzakelijk is. In een operationeel programma (bijvoorbeeld het vervangingsplan riolering) is opgenomen op welke locaties onderhoud en vervanging plaats vinden. De rioolheffing wordt op basis van het PSW bepaald.

Riolering

Riolering draagt bij aan de volksgezondheid. De gemeente heeft een zorgplicht met betrekking tot inzameling en transport van afvalwater, hemelwater en grondwater. Hiervoor mag de gemeente een rioolheffing innen. Dit is vastgelegd in het Programma Stedelijk Water 2021 – 2025 (PSW), dat door de raad is vastgesteld in 2020. De thema's duurzaamheid en klimaatadaptie krijgen in het PSW nadrukkelijk aandacht. Het PSW geeft een actueel beeld van de benodigde onderhoudsbehoefte voor de riolering voor een periode van 5 jaar en voor de lange termijn.

In 2024 wordt de openbare ruimte in de De Warbaar, De Meeting, De Heuvel en De Terp aangepakt. Door een integrale aanpak krijgt de wijk een robuuste en klimaat adaptieve inrichting. Binnen dit integrale project wordt de riolering vervangen.

Kwaliteit

In 2023 beschikte Albrandswaard over circa 142 kilometer vrij verval riool en 77 kilometer drukriolering. Volgens landelijke maatstaven wordt ten aanzien van de kwaliteit van rioolstelsels niet gesproken in termen van kwaliteitsnormen zoals bij wegen, groen en straatreiniging maar van schadeklassen. Voorbeelden van deze schadeklassen zijn: scheurvorming in buizen, wortelingroei, verzakking en zandinloop. De beslissing tot vervanging of renovatie is gebaseerd op de uitkomsten van een rioolinspectie. Riolering gaat normaliter gemiddeld 60 tot 65 jaar mee. De riolering wordt eens in de 7 jaar gereinigd (ongeveer 20 km) en eens in de 14 jaar geïnspecteerd (ongeveer 10 km). Incidenteel worden extra inspecties uitgevoerd naar aanleiding van klachten (bijv. over wegverzakkingen). Bij rioolvervangingsprojecten wordt zoveel als mogelijk integraal gewerkt. Daarbij streven we ernaar om de openbare ruimte robuust in te richten. Effecten van klimaatverandering, waaronder wateroverlast, kunnen op die wijze worden beperkt. We werken samen met onze inwoners, ondernemers en woningbouwverenigingen. Risico dialogen blijven belangrijk om eventuele wateroverlast onder de aandacht van betrokkenen te brengen. Duidelijk moet zijn dat wateroverlast niet altijd door het aanpassen van riolering is op te lossen. De interactie tussen riolering en buitenruimte (groen en verharding) speelt een grote rol.

Groen en bomen

De bomen, beplanting en het gras in een gemeente zijn de aankleding van de openbare buitenruimte en belangrijk voor de beleving van onze buitenruimte. De gemeente hanteert het motto 'Albrandswaard: Dorpen tussen groen en stad'. De groene long in een verder verstedelijkte omgeving. Het ontwikkelen, opbouwen en onderhouden van het openbaar groen is daarom een belangrijk gegeven. De uitgangspunten van groen zijn vastgelegd in het groenbeleidsplan waarbij sinds 2023 wordt gewerkt aan een nieuw groenbeleidsplan met een daarop volgend uitvoeringsplan.

Sinds 2016 wordt er stevig ingezet op een consequent boombeheer gericht op een optimale begeleiding en ontwikkeling van bomen en het uitvoeren van structurele boomveiligheidscontroles. In 2024 wordt weer 1/3e deel van het bomenbestand gecontroleerd conform de geplande cyclus en worden de noodzakelijke snoemaatregelen uitgevoerd. In navolging daarop ontstaat inzicht in de bomen die gekapt dienen te worden vanwege veiligheid. Deze worden vervolgens ook in hetzelfde jaar gekapt en waar mogelijk vervangen. Door jaarlijkse herhaling van deze planning wordt er zorg gedragen voor een kwalitatief goed en veilig bomenbestand.

In 2023 is de nieuwe inrichting van het park van Rhooen gerealiseerd, kleurrijke vaste planten in de bloementuin, in het oog springende solitaire heesters, heestervakken en bomen en bosplantsoen met inheemse stuik- en boomsoorten, die belangrijk zijn als voor verschillende dieren.

In het eerste kwartaal van 2024 komen 3 boomvervangingsplannen in uitvoering, in de Mezenstraat (Rhooen), Baljuw (Rhooen) en Mandenmaker (Poortugaal). Ook worden diverse groenperken, waar de kwaliteit en uitstraling niet meer voldoen, gerenoveerd, opnieuw ingericht en beplant. Grote groene renovatieprojecten zijn o.a. De Hofnar/Kruisvaarder, Schroeder van der Kolklaan, Jasmijn, Sering, de Gaarde en De Perelaer. Deze groenrenovaties dragen bij aan het groen houden van onze dorpen, het verhogen van de kwaliteit van het groen en het vergroten van de belevingswaarde van onze burgers.

Kwaliteit

In 2023 beschikte Albrandswaard over circa 300 ha beplanting, 1098 ha gras en ruim 13.710 bomen met een vervangingswaarde van circa € 14,5 miljoen. Binnen het groen is kwaliteitsniveau A het uitgangspunt in de centra gebieden en niveau B in de woonwijken en industrieterreinen. Via visuele controles buiten en tussentijdse oplevermomenten van wijken waar het onderhoud is uitgevoerd wordt erop toegezien dat de kwaliteit wordt behaald. Waar

nodig wordt vervolgens bijgestuurd of extra onderhoud gepleegd om het buiten schoon, heel en veilig te houden.

Waterwegen en baggeren

De gemeente en het waterschap zijn verantwoordelijk voor het onderhoud van het oppervlaktewater en voor het op diepte houden van de sloten en waterwegen in de gemeente. Het onderhoud bestaat uit het verwijderen van waterplanten en riet (dagelijks onderhoud) en baggeren (planmatig onderhoud). Bij slecht beheer en onderhoud kunnen beide ervoor zorgen dat er een slechte doorstroming en afwatering ontstaat.

Van deze werkzaamheden is baggeren het meest ingrijpend. In alle wateren in ons gebied ligt op de bodem een laag bagger: een mengeling van plantenresten en bezonken slib. De aangroei van bagger is een natuurlijk proces. Gemiddeld groeit bagger met ongeveer een centimeter per jaar. Om te voorkomen dat onze wateren steeds minder diep worden, moeten we de bagger eens in de zoveel tijd weghalen. Met het baggeren komen de sloten en waterwegen weer op de oorspronkelijke diepte. Problemen met de waterhuishouding, waterkwaliteit en te ondiep water worden daarmee opgelost.

Daarnaast worden er binnen onze gemeente beschoeiingen onderhouden. Op basis van technische levensduur en visuele inspecties wordt beoordeeld waar beschoeiing aan vervanging toe is. Waar mogelijk wordt daarbij bekeken of beschoeiing vervangen kan worden door natuurvriendelijke oevers. Indien dit niet mogelijk blijkt zal nieuwe beschoeiing terug geplaatst worden. Indien uit de inspectie blijkt dat vervanging nodig is zal dit uitgevoerd worden, indien in goede staat zal vervanging worden uitgesteld.

Koedood

De Koedood is de grootste aaneengesloten waterplas in onze gemeente en neemt daardoor een bijzondere positie in qua waterbeheer. In 2017 is er een overeenkomst getekend met het Waterschap Hollandse Delta over het onderhoud van de Koedood bij Portland. Per 1 januari 2018 is daarmee het baggeronderhoud door het waterschap afgekocht en ligt het volledig beheer bij de gemeente. Om het waterbeheer van de Koedood alsmede het groenbeheer van de Noordrand goed vorm te geven en aan te laten sluiten bij de wensen van de bewoners, is in 2018 samen met een groep bewoners uitgangspunten voor beheer opgesteld. Er is vervolgens gekozen voor een Europese aanbestedingsprocedure volgens de 'mededingingsprocedure met onderhandeling', deze is in 2020 afgerond. Middels deze procedure is een aannemer gecontracteerd met de beste kennis van zaken, creatieve en innovatie oplossingsrichtingen en de volle motivatie om de komende 10 jaar aan de slag te gaan in dit gebied. Het beschikbare budget staat vast in deze aanbesteding. Binnen dit contract is vastgelegd dat de onderhoudsaannemer samen met bewoners, gemeente en overige belangrijke stakeholders in overleg treedt over de inrichting, wensen en het onderhoud van het gebied. Hiermee moet een recreatief en aantrekkelijk gebied met ook voldoende natuur en biodiversiteit ontstaan. Omdat dit een 10-jarig contract is, is er wel een indexering van toepassing.

Kwaliteit

De gemeente Albrandswaard beschikt over circa 46 ha. oppervlakte water (sloten en plassen). Baggeronderhoud wordt planmatig gedaan op basis van jaarlijkse steekproeven over het gehele areaal, opvolging van klachten en meldingen/afkeur van het waterschap. De hieruit voortkomende werkzaamheden worden in een onderhoudsbestek verwerkt en uitgevoerd door een aannemer. Bij uitvoering van het baggeren speelt de Wet Natuurbescherming en beperking van overlast een belangrijke rol. Daarom vindt uitvoering plaats tussen 1 oktober en 15 maart. Het dagelijks onderhoud van de oevers en het verwijderen van riet en waterplanten wordt jaarlijks uitgevoerd. Uitvoering van deze

werkzaamheden vinden plaats vanaf 15 juli. Via toezicht zorgt de gemeente ervoor dat de juiste kwaliteit wordt behaald en voldaan wordt aan de wet- en regelgeving.

Civiele kunstwerken

De 102 civiele kunstwerken in Albrandswaard bestaan uit bruggen, trappen, geluidsschermen, vlonders en visplaatsen. Bruggen vormen hiervan het grootste aandeel. Voor het beheren en onderhouden van de bruggen is in 2023 het huidige beheerplan uit 2016 geactualiseerd. Ten aanzien van de gemiddelde onderhoudskosten en de levensduur van bruggen zijn geen landelijke normen vastgesteld. Reden hiervoor is dat dit per brug sterk afhankelijk is van de ligging, omgevingsaspecten en de toegepaste constructie.

Met de huidige objectgegevens, technische inspecties en de onderstaande uitgangspunten wordt het beheerplan opgesteld. Dit geeft inzicht in de onderhoudsaanpak. Het beheerplan 2023-2027, met daarin opgenomen het meerjarig vervangingsplan, geeft inzicht in het onderhoud en de benodigde vervangingen. Voor vervanging werkelijk plaatsvindt, wordt altijd eerst nog grondig gecontroleerd door een maatregeltoets op locatie, of dit ook werkelijk aan de orde is of dat uitstel en levensduur verlengend onderhoud mogelijk is in plaats van vervanging.

Kwaliteit

In 2023 beschikte Albrandswaard over circa 102 civiele kunstwerken met een vervangingswaarde van circa € 7,7 miljoen. Bij het opstellen van het beheerplan en het daarin ook opgenomen vervangingsplan zijn de hierna genoemde aspecten afgewogen:

- Veiligheid;
- Levensduur verlengend onderhoud, en
- Schoonhouden.

Vanwege noodzakelijke bezuinigingen in 2021 en 2022 is er op het onderhoudsbudget voor civiele kunstwerken bespaard. Dit was mogelijk vanwege de (op dat moment) goede onderhoud staat van de bruggen (schoon, heel en veilig). Nu, twee jaar later, is er onderhoud noodzakelijk t.a.v. het esthetische aspect schoon maar vooral ook het conserveren (o.a. schilderen). Bruggen zijn hierdoor op korte termijn niet minder veilig geworden maar minder fraai om te zien en kwetsbaarder door ontbreken van conserverende laklaag. Voor herstel hiervan zullen vanaf 2024 veel bruggen hiervoor het nodige onderhoud krijgen. Daarnaast zullen levensduur verlengende onderhoudswerken voortkomende uit eerdere inspecties worden gedaan.

Spelen

In het 'Besluit Veiligheid van Attractie- en Speeltoestellen' (het Attractiebesluit) zijn de wettelijke bepalingen voor aansprakelijkheid en veiligheid vastgelegd.

Indien er sprake is van een ongeval door een gebrek aan het speeltoestel of een onveilige ondergrond, dan is degene die het speeltoestel beheert altijd als eerste aansprakelijk.

Alle speelruimten en speeltoestellen zijn beoordeeld en afgezet tegen de demografische ontwikkelingen binnen de gemeente. Dit is verwoord in het Speelruimteplan 2010 - 2020. Sinds 2023 wordt beleid ontwikkeld voor een nieuw speelruimteplan. Voor 2024 worden conform het beheerplan openbare ruimte meerdere speellocaties in de gemeente aangepakt. Het gaat hierbij om de locaties: Jadelaan, Buitenhof, Nassaustraat, Polderstraat, Nachtwaker en de Meidoornstraat. Ook hier geldt dat er pas vervangen wordt als dit vanuit veiligheid noodzakelijk is waarbij bij renovatie van volledige speellocaties altijd gekeken wordt of toestellen die herbruikbaar zijn eventueel te verplaatsen zijn.

Kwaliteit

In 2023 beschikte Albrandswaard over 129 speelplekken met een vervangingswaarde van circa € 2.3 miljoen. Op basis van de regelgeving worden de speeltoestellen vier keer per jaar gecontroleerd en geconstateerde afwijkingen en mankementen zo snel als mogelijk verholpen.

De inspectieresultaten, reparaties en aanpassingen worden vastgelegd in een logboek. Tijdens het dagelijks onderhoud door de buitendienst wordt er op gelet dat alles schoon, heel en veilig is.

Gebouwen

In 2016 is voor alle gemeentelijke gebouwen een meerjarenonderhoudsplan (MOP) opgesteld. Op basis van deze MOP's is een financiële doorrekening gemaakt met de te verwachten onderhoudskosten en hoe deze worden gedekt.

Kwaliteit

Ten aanzien van de kwaliteitsnorm voor gemeentelijke gebouwen worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De gemeentelijke gebouwen bevinden zich op onderhoudsniveau 3, en
- Het op planmatige wijze uitvoeren van regulier onderhoud met materialen van gelijkwaardige kwaliteit.

Budgetten en kredieten onderhoud/vervanging kapitaalgoederen

Omschrijving	Budget/krediet	Opmerking
<u>Budgetten</u>		
Wegen	988.600	excl. 885.100 kapitaallasten
Riolering	791.100	excl. 509.900 kapitaallasten
Verkeersmiddelen	179.200	excl. 62.600 kapitaallasten
Groen, waterwegen en baggeren	1.989.800	excl. 109.200 kapitaallasten
Civiele kunstwerken	75.100	
Spelen	75.100	excl. 100.000 kapitaallasten
Straatreiniging	474.600	
Straatmeubilair	70.500	
Openbare verlichting	450.600	excl. 96.900 kapitaallasten
	5.094.600	
<u>Investerings</u>		
Wegen	810.600	
Riolering	1.105.000	
Bruggen	61.900	
Beschoeiingen	87.600	
Speelvoorzieningen	209.400	
Openbare verlichting	250.000	
	2.524.500	

Relevante reserves

Naam Reserve	Saldo per 1-1-2023	Saldo per 1-1-2024	Saldo per 1-1-2025	Saldo per 1-1-2026	Saldo per 1-1-2027	Saldo per 1-1-2028
Reserve Baggeren	392.086	336.186	280.286	224.386	168.486	112.586
Reserve Grootonderhoud gebouwen	950.171	1.072.517	1.188.817	1.305.117	1.421.417	1.537.717
Totaal	1.342.257	1.408.703	1.469.103	1.529.503	1.589.903	1.650.303

Kerngegevens kapitaalgoederen

omschrijving	aantal	toelichting
<u>Groen</u>		
Bomen	13.565 stuks	
Natuurlijke beplanting	166.826 m2	bosplantsoen, etc.
Cultuurlijke beplanting	107.368 m2	heesters, rozen, etc.
Haag	25.541 m2	
Gras	1.099.239 m2	
<u>Openbare verlichting</u>		
Lichtmasten	6.237 stuks	
Armaturen	6.310 stuks	
Lichtbronnen	6.353 stuks	
<u>Speelvoorzieningen</u>		
Speel- en sporttoestellen	541 stuks	verspreid over 124 speelplekken en 7 schoolpleinen
Kunstmatige valondergronden	9.355 m2	waaronder kunstgras, rubber tegels, ecoscape, zand, boomschors en gietvloer
<u>Waterhuishouding</u>		
Watergang	461.687 m2	
Oeverbeschoeiing	24.142 m	
Natuurlijke oevers	38.388 m	
<u>Verhardingen</u>		
Asfalt	290.432 m2	
Bestrating	897.658 m2	
Overige verhardingen	14.244 m2	
Goot	1.482 m	
Kolken	10.744 stuks	
<u>Verkeer</u>		
Markeringen	2.914 m2	
Lijnen markeringen	48.031 m	
Verkeersborden	2.320 stuks	
Verkeersteken	1.680 stuks	
<u>Civiele kunstwerken</u>		
Fiets- en voetbruggen	68 stuks	
Overige kunstwerken	69 stuks	trappen, vlonders, visplaatsen
Verkeersbruggen	8 stuks	
<u>Riolering</u>		
Drukriolering	77.400 m	
Rioolput	3.650 stuks	
Rioolvoorziening	9 stuks	
Vrijvervalleiding	142.642 m	
<u>Gemalen</u>		
Bergbezinkvoorziening	5 stuks	
CVK	43 stuks	
Drukriool	234 stuks	
Groot gemaal (droog)	4 stuks	
Groot gemaal (nat)	38 stuks	
Kunstwerk	1 stuks	
Oppervlaktewatergemaal	2 stuks	
Opvoergemaal	1 stuks	

Paragraaf 5 - Bedrijfsvoering

Inleiding

Om de programma's uit de begroting te kunnen realiseren, is een goede bedrijfsvoering belangrijk. Volgens de toelichting op het BBV geeft de paragraaf Bedrijfsvoering de gemeenteraad hier inzicht in.

Bedrijfsvoering gaat over de bedrijfsprocessen om de beleidsdoelstellingen te realiseren en de sturing en de beheersing daarvan. Bedrijfsvoeringsprocessen zorgen voor een efficiënte en effectieve uitvoering van de beleidsprogramma's, volgens de geldende wetgeving.

Sinds 1 januari 2014 heeft de gemeente Albrandswaard haar ambtelijke organisatie ondergebracht in de Gemeenschappelijke Regeling BAR-organisatie (BAR). De BAR voert haar werkzaamheden uit voor de drie deelnemende gemeenten (Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk). Dit betreft tot 1 januari 2024 zowel bedrijfsvoeringstaken als beleids- en uitvoeringstaken.

Met ingang van 2024 heeft de gemeente Albrandswaard weer een eigen ambtelijke organisatie. De beleids- en uitvoeringstaken zijn dan ontvlochten van de BAR en ondergebracht in de Albrandswaardse ambtelijke organisatie. Voor een deel van de bedrijfsvoeringstaken blijft de BAR organisatie nieuwe stijl de uitvoerende organisatie voor Albrandswaard. De paragraaf Bedrijfsvoering in de begroting 2024 van de BAR organisatie nieuwe stijl gaat hier nader op in.

In deze paragraaf wordt aan de hand van belangrijke ontwikkelingen en thema's aangegeven hoe de bedrijfsvoering integraal bijdraagt aan deze ontwikkelingen het komende jaar en/of de komende jaren.

Ambtelijke organisatie

Met ingang van 2024 heeft Albrandswaard weer een eigen ambtelijke organisatie. Het beleid en de dienstverlening wordt binnen de nieuw gevormde teams door Albrandswaardse medewerkers vormgegeven en uitgevoerd.

Het jaar 2024 staat vooral in het teken van bouwen en ontwikkelen van een organisatie die goed in staat is om de dienstverlening aan, en voorzieningen voor de inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen te verzorgen. Er zal tijdens het bouwen en ontwikkelen nadrukkelijk aandacht zijn voor de mens en de cultuur die we nastreven.

Met ingang van 1 januari 2024 zal onze inrichting van de bedrijfsvoering door de ontvlechting van GR BAR-organisatie veranderen. Wat aan bedrijfsvoering en dienstverlening overblijft in de BAR organisatie nieuwe stijl zijn:

- Financiële administratie;
- Administratie sociale zaken;
- Financieel advies/specialisten;
- Juridische zaken en inkoop;
- HRM en salarisadministratie;
- ICT, Automatisering en Informatiebeheer;
- Facilitaire zaken, en
- Concerncontrol.

De BAR-organisatie nieuwe stijl is een organisatie met twee hoofddoelen: het ontzorgen van

'onze' drie gemeenten, nu en in de toekomst op het gebied van de gehele keten van bedrijfsvoering en een fijne en goede werkgever zijn voor haar medewerkers. Een werkgever met een eigen 'gezicht' en eigen identiteit. Een organisatie die er mag zijn. Er gaat maatwerk geleverd worden en tevens efficiënt en kostenbewust gewerkt worden. In oktober 2023 zal er voor deze nieuwe organisatie ook een nieuwe naam gekozen worden.

Daarnaast hebben Albrandswaard en Ridderkerk een dienstverleningsovereenkomst (DVO) gesloten over de uitvoering van een aantal taken voor Albrandswaard, te weten:

- Beheer Openbare Ruimte;
- Uitvoering Sociaal Domein, en
- Verkeer, Duurzaamheid en VTH.

Hiervoor zijn door Ridderkerk aparte, op Albrandswaard gefocuste teams ingericht.

Personeelskosten

Omdat de plaatsing van de medewerkers nog niet afgerond is ten tijde van het opstellen van de begroting is begroten op basis van de inschaling is niet mogelijk. Voor de loonkostenbegroting is daarom uitgegaan van: formatie x werkgeverslasten, maximum schaal x 98,5%. Hiermee is aansluiting gezocht bij ervaringscijfers van de BAR. In de toekomst zullen de loonkosten worden begroot op basis van de werkelijke lasten.

Ten aanzien van de overige personeelslasten, zoals bijvoorbeeld de kosten voor vergoeding van woon-werk verkeer, dienstreizen, thuiswerkvergoeding, gratificaties en reservering spaarverlof, is dit geraamd op basis van de historische ramingen. Hierbij zijn vaste bedragen per fte begroot. De opleidingskosten zijn begroot op 1% van de loonsom. Voor de uitvoering van hun taken hebben de teams ondersteunende middelen nodig zoals abonnementen, licenties, materialen, dienstkleding, verzekeringen en aanverwante zaken. Dit is ook als post opgenomen in deze begroting.

Hieronder volgt een overzicht van de totale personeelskosten van Albrandswaard in 2024.

Kosten eigen organisatie Albrandswaard	€ 7.261.200
<hr/>	
Kosten BAR nieuwe stijl (Bedrijfsvoering)	€ 6.962.100
<hr/>	
Kosten SWO met Ridderkerk	€ 6.214.120
<hr/>	
Totaal	€ 20.437.420

Arbeidsmarkt

Vanwege de spanningen op de arbeidsmarkt staan de bestuurlijke ambities onder druk. Op dit moment is er veel vraag naar mensen en er is slechts een beperkt aanbod. Hierdoor is het steeds moeilijker om de juiste mensen te vinden voor de realisatie van onze ambities en plannen. Naast het geld is de beperkte beschikbare capaciteit een factor die moet worden meegenomen in de prioritering van projecten en investeringen.

Huisvesting

Het hebben van een eigen organisatie heeft ook gevolgen voor de huisvesting. Het grootste gedeelte van onze eigen medewerkers worden gehuisvest in ons gemeentehuis. De buitendienst was tot en met 2023 centraal gehuisvest op de gemeentewerf in Barendrecht, waar al het gezamenlijke materiaal en materieel zich bevindt, maar verhuisd nu terug naar onze eigen gemeentewerf aan de Nijverheidsweg. Hierdoor zal de NV BAR-Afvalbeheer, die deze locatie van ons huurde tot 1-1-2024, dienen te verhuizen naar een locatie elders.

Rechtmatigheid

Op 31 mei 2022 is het wetsvoorstel 'Versterking decentrale rekenkamers' aangenomen. Een onderdeel van dit wetsvoorstel is de rechtmatigheidsverantwoording. Met de ingang van het controlejaar 2023 komt de verstrekking van de rechtmatigheidsverklaring over de jaarrekening bij het college te liggen.

De accountant controleert de afgegeven verklaring dan nog wel op de getrouwheid. Op basis van de nieuwe regels zijn in de jaarstukken 2020, 2021 en 2022 bij wijze van proef al rechtmatigheidsverantwoordingen opgesteld. De ervaringen uit 2023 en de proefjaren gebruiken we om de rechtmatigheidsverantwoording en de controle op de interne processen te verbeteren. Dit in nauw overleg en samenwerking met de accountant en Concern control van de BAR. De kaderstelling op het gebied van rechtmatigheid wordt geregeld in Financiële verordening en het normenkader.

In deze paragraaf wordt bij de jaarstukken, op basis van de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV, aanvullende informatie gegeven over:

- De individueel geconstateerde afwijkingen uit de rechtmatigheidsverantwoording, mits deze de rapportagegrens overschrijden;
- Welke acties wij ondernemen om afwijkingen uit de rechtmatigheidsverantwoording in de toekomst te voorkomen, en
- Niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van het beleid ten aanzien van Misbruik en Oneigenlijk gebruik, de bepalingen in de Gids Proportionaliteit en de wet Fido en bijbehorende regelingen (bijvoorbeeld toelichting opnemen over fraude/integriteitszaken door eigen medewerkers).

Paragraaf 6 - Verbonden partijen

Algemeen

De gemeente Albrandswaard heeft de kadernota verbonden partijen vastgesteld voor de periode 2016 – 2020. Het doel van deze nota is een methodiek te ontwikkelen waarmee de bestaande verbonden partijen kunnen worden beoordeeld en aangestuurd. De nota sluit aan bij de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen die per 1 januari 2015 van kracht is en tot doel heeft de democratische legitimatie te versterken. Als de uitvoering van een publieke taak aan een verbonden partij is overgedragen, is het onvermijdelijk dat (volledige) directe

invloed/sturing door de gemeente niet langer aan de orde is. Dit omdat de verbonden partij een eigen bestuur heeft waarin meerdere gemeenten zijn vertegenwoordigd.

Om de invloed van de gemeente op verbonden partijen te optimaliseren is in de nota een methodiek opgenomen die deze optimalisatie van invloed moet bewerkstelligen. De invloed van het gemeentebestuur op een verbonden partij is het grootst als deze zich richt op de voorkant van de processen van de verbonden partij. De methodiek die kan worden ingezet om de invloed passend te laten zijn bij de situatie bestaat uit: het proces van positiebepaling; een governance-scan, het bepalen van een passend aansturingsscenario en het daarbij passende instrumentarium.

BAR-organisatie

Gemeenschappelijke regeling BAR-organisatie		Vestigingsplaats Barendrecht		Gemeenschap- pelijke regeling	
Deelnemende partijen	Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk				
Stemverhouding	33,33%				
Openbaar belang	Doel van de regeling is het bewerkstelligen van een kwalitatief hoogwaardige en doelmatige uitvoering door het openbaar lichaam van de door de deelnemende gemeenten opgedragen taken. - In samenwerking ten behoeve van de drie gemeenten het werkgeverschap en de inkoopfunctie uit te voeren. - Het doel van de samenwerking is om door het samenvoegen van grote delen van de ambtelijke organisaties de burgers van de drie gemeenten kwalitatief hoogstaande dienstverlening te bieden. - Er wordt invulling gegeven op de zeven inhoudelijke verbindende thema's van de drie gemeenten. Deze thema's zijn: duurzaamheid, veiligheid, economie, maatschappij, voorzieningen, ruimte en mobiliteit.				
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur is het hoogste bestuursorgaan van de BAR-organisatie en bestaat uit de drie colleges van de 3 BAR-gemeenten (Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk). Dit bestuur vergadert vier keer per jaar. Het dagelijks bestuur bestaat uit zes leden (van het algemeen bestuur), twee van elke deelnemende gemeente, te weten één wethouder en de burgemeester, de voorzitter meegerekend.				
Actuele ontwikkelingen	Bestuurlijk is gekozen de organisatie opnieuw in te richten/ (deels) te ontvlechten. Daarbij blijft corona boven de markt hangen, opvang van asielzoekers, statushouders en vluchtelingen.				
Financiële positie - verbonden partij			Financieel belang - gemeente		
	1 januari 2024	31 december 2024			
Eigen vermogen	0	0	Aandelen kapitaal		0
Vreemd vermogen	4.952	4.718	Leningen/garantstellingen		0
Resultaat 2024		0	Bijdrage gemeente 2024		6.907
Risico's	Uitvoering/implementatie van nieuwe wet- en regelgeving, informatie beveiliging, ver(der)gaande digitalisering van de werkprocessen en dienstverlening. Voldoende en gekwalificeerd personeel om de opdrachten en (wettelijke) taken en opgaven uit te voeren.				
Sturingsscenario	Chauffeur				

bedragen x €
1.000

BNG

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		Vestigingsplaats Den Haag		Naamloze vennootschap	
Deelnemende partijen	401 gemeenten				
Stemverhouding	0.006%				
Openbaar belang	BNG is de bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Ze verstrekt krediet tegen lage tarieven aan of onder garantie van Nederlandse overheden. De klanten zijn overwegend overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut. Onze gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal van de BNG vanwege dit maatschappelijk belang en dus niet primair uit een oogpunt van geldbelegging.				
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de Algemene vergadering van aandeelhouders via de wethouder Financiën.				
Actuele ontwikkelingen	BNG heeft haar strategie aangescherpt om zich exclusief te richten op de publieke sector. Daarbij ligt de focus op Sustainable Development Goals (SDG's).				
Financiële positie - verbonden partij			Financieel belang - gemeente		
	1 januari 2024	31 december 2024			
Eigen vermogen	niet bekend	niet bekend	Aandelen kapitaal	11	
Vreemd vermogen	niet bekend	niet bekend	Leningen/garantstellingen	0	
Resultaat 2024	niet bekend	niet bekend	Bijdrage gemeente 2024	0	
Risico's	Er is sprake van onvoorspelbare bewegingen op de financiële markten. De BNG heeft voldoende buffers en een AAA-rating. Voor verliesmakende klanten treft de BNG jaarlijks een voorziening. De kredietportefeuille is kwalitatief sterk.				
Sturingsscenario	Achterbank				

bedragen x €
1.000

Centrum Jeugd & Gezin Rijnmond

Centrum Jeugd & Gezin Rijnmond (CJG)		Vestigingsplaats Rotterdam		Stichting	
Deelnemende partijen	Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen en Westvoorne.				
Stemverhouding	3,6%				
Openbaar belang	CJG Rijnmond treedt op als uitvoerder van de wettelijke gemeentelijke taken op het gebied van de jeugdgezondheidszorg. Het CJG is de plek waar ouders en verzorgers, kinderen, jongeren en professionals terecht kunnen voor ondersteuning en advies over opgroeien, opvoeden en gezondheid.				
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de Raad voor Publiek Belang.				
Actuele ontwikkelingen	Stabiel				
Financiële positie - verbonden partij			Financieel belang - gemeente		
	1 januari 2024	31 december 2024			
Eigen vermogen	niet bekend	niet bekend	Aandelen kapitaal	niet bekend	
Vreemd vermogen	niet bekend	niet bekend	Leningen/garantstellingen	niet bekend	
Resultaat 2024	niet bekend	niet bekend	Bijdrage gemeente 2024	986	
Risico's	Onzekerheid impact coronavirus op dienstverlening/onzekerheid omvang subsidie/onvoldoende informatiebeveiliging/onverwachte kostenstijgingen door overheidsmaatregelen of verhoging van premies/bepaalde beschikbaarheid zorgprofessionals op de arbeidsmarkt/discrepancie tussen toekomstig profiel personeel versus huidig personeelsbestand.				
Sturingsscenario	n.t.b.				

bedragen x €
1.000

DCMR

Gemeenschappelijke regeling DCMR Milieudienst Rijnmond (DCMR)		Vestigingsplaats Schiedam	Gemeenschap- pelijke regeling	
Deelnemende partijen	13 Rijnmondgemeenten en de provincie Zuid-Holland.			
Stemverhouding	1,8%			
Openbaar belang	Advisering en ondersteuning van gemeentelijke milieutaken. De DCMR heeft een algemene adviestaak met betrekking tot milieu, adviseert ten aanzien van vergunningverlening en handhaving in het kader van de wettelijke taken als gevolg van de Wet Milieubeheer en ondersteunt de gemeenten t.a.v. de uitvoering van Besluit Bodemkwaliteit.			
Bestuurlijk belang	1 lid algemeen bestuur			
Actuele ontwikkelingen	De invoering van de Omgevingswet (nu per 01-01-2024) vraagt de aandacht. Samen met alle participanten bereidt DCMR zich voor op de naderende wetswijziging, o.a. door inzicht te krijgen in de (milieu)kwaliteit van het gebied op basis van toegankelijke data. De ingezette ontwikkeling naar een datagedreven DCMR wordt in 2024 doorgezet. Het toezicht wordt weer gebiedsgericht georganiseerd, met behulp van steeds meer innovatie rond meldkamer en toezichtinstrumenten.			
Financiële positie - verbonden partij		Financieel belang - gemeente		
	1 januari 2024	31 december 2024		
Eigen vermogen	2.900	2.903	Aandelen kapitaal	
Vreemd vermogen	14.000	12.414	Leningen/garantstellingen	
Resultaat 2024		0	Bijdrage gemeente 2024	467
Risico's	Controle over en sturing op financieel resultaat. De komst van de Omgevingswet zorgt voor wat onzekerheid in deze. Daarnaast het werven van nieuwe mensen in de huidige moeilijke markt en het behouden van de kennis.			
Sturingsscenario	Bijrijder			

bedragen x €
1.000

Essendael Beheer B.V.

Essendael Beheer BV		Besloten vennootschap		
Deelnemende partijen	gemeente Albrandswaard en Bouwfonds Property Development BV (BPD BV)			
Stemverhouding	50%			
Openbaar belang	Essendael Beheer BV fungeert als beherend vennoot in GEM Essendael CV.			
Bestuurlijk belang	Wethouder RO, Economie, Milieu & Duurzaamheid en wethouder Buitenruimte & Wonen zijn lid van de raad van commissarissen.			
Actuele ontwikkelingen	-			
Financiële positie - verbonden partij		Financieel belang - gemeente		
	1 januari 2024	31 december 2024		
Eigen vermogen			Aandelen kapitaal	0
Vreemd vermogen			Leningen/garantstellingen	0
Resultaat 2024			Bijdrage gemeente 2024	
Risico's	-			
Sturingsscenario	Nog vast te stellen.			

bedragen x € 1.000

Evides

BV Gemeenschappelijk Bezit Evides (water)		Vestigingsplaats Rotterdam		Besloten vennootschap	
Deelnemende partijen	Gemeenten (21 stuks in Zuid Holland zuid) en Provincies.				
Stemverhouding	0,28%				
Openbaar belang	Zorg dragen voor de watervoorziening binnen het voorzieningsgebied. De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal, omdat deze nut heeft voor de inwoners van de gemeente, en dus niet uit een oogpunt van geldbelegging.				
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de Algemene vergadering van Aandeelhouders via wethouder Financiën.				
Actuele ontwikkelingen	Door onzekerheid over de jaarlijkse uitvoering van investeringen alsmede de economische ontwikkelingen, zijn de resultaten binnen Evides onzeker.				
Financiële positie - verbonden partij				Financieel belang - gemeente	
	1 januari 2024	31 december 2024			
Eigen vermogen	niet bekend	niet bekend	Aandelen kapitaal		902
Vreemd vermogen	niet bekend	niet bekend	Leningen/garantstellingen		0
Resultaat 2024	niet bekend	niet bekend	Bijdrage gemeente 2024		0
Risico's	Drinkwater en de tarieven worden steeds meer gereguleerd. Met name de Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft een grote invloed op de tariefstelling en daarmee op de resultaten. Vervuiling van drinkwater kan zorgen voor hogere reinigingskosten.				
Sturingsscenario	Achterbank				

bedragen x €
1.000

GEM Essendael C.V.

GEM Essendael CV				Commanditaire vennootschap	
Deelnemende partijen	gemeente Albrandswaard, Essendael Beheer BV en BPD BV				
Stemverhouding	33%				
Openbaar belang	De CV is een samenwerking tussen de gemeente, BPD BV en Essendael Beheer BV. Deze BV is beherend vennoot. De gemeente en BPD BV zijn de commanditaire vennoten. De CV heeft onder andere als doel locatie-ontwikkeling.				
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de CV berust bij Essendael Beheer BV.				
Actuele ontwikkelingen	-				
Financiële positie - verbonden partij				Financieel belang - gemeente	
	1 januari 2024	31 december 2024			
Eigen vermogen			Aandelen kapitaal		0
Vreemd vermogen			Leningen/garantstellingen		0
Resultaat 2024			Bijdrage gemeente 2024		
Risico's	De jaarlijkse winst komt voor 48% ten gunste van de gemeente. Een deel van de te verwachte resultaten is opgenomen in het meerjarenperspectief. Een latere en/of lagere winstuitkering heeft mogelijk gevolgen voor het sluitend meerjaren perspectief van de begroting.				
Sturingsscenario	Nog vast te stellen.				

bedragen x €
1.000

GGD

Gemeenschappelijke regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst Rotterdam-Rijnmond (GGD Rotterdam-Rijnmond)		Vestigingsplaats Rotterdam	Gemeenschap- pelijke regeling	
Deelnemende partijen	13 gemeenten regio Rijnmond.			
Stemverhouding	7,7%			
Openbaar belang	Gezamenlijke uitvoering wettelijke verplichtingen van gemeenten in het kader van de wet Publiek Gezondheid. De doelstelling: een evenwichtig productenaanbod zoveel mogelijk gericht op lokale problematiek. In zijn algemeenheid het verbeteren van de volksgezondheid van de bevolking.			
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft bestuurlijke inbreng als lid van het algemeen bestuur (AB).			
Actuele ontwikkelingen	Na de ervaringen met de Coronacrisis is de GGD-organisatie in 2022 gestart met een traject van GGD 3.0, waarin is gewerkt aan een visie voor de toekomst. In dit traject heeft de GGD 3 scenario's uitgewerkt. Uiteindelijk heeft het AB op 29-06-2023 gekozen voor de minimale variant, waarmee het minimale basistakenpakket in stand wordt gehouden. Dit betekent dat de GGD bepaalde toepassingen uit de coronaorganisatie niet kan behouden, maar wel een stap voorwaarts zet t.o.v. de GGD van vóór de coronapandemie. Aan ambities die benoemd staan in GGD 3.0 wordt geen invulling gegeven.			
Financiële positie - verbonden partij				Financieel belang - gemeente
	1 januari 2024	31 december 2024		
Eigen vermogen	onbekend	onbekend	Aandelen kapitaal	n.v.t.
Vreemd vermogen	onbekend	onbekend	Leningen/garantstellingen	n.v.t.
Resultaat 2024		onbekend	Bijdrage gemeente 2024	269
Risico's	In tegenstelling tot andere gemeenschappelijke regelingen zijn op dit moment niet de deelnemende gemeenten risicodragend voor de GGD-RR, maar is dit de gemeente Rotterdam. De GGD-RR is onderdeel van de gemeentelijke organisatie van Rotterdam en legt verantwoording af aan het college van de gemeente Rotterdam. Hoewel op dit punt momenteel geen veranderingen verwacht worden blijven wij hier alert op.			
Sturingsscenario	Bijrijder			

bedragen x €
1.000

Jeugdhulp Rijnmond

Gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond		Vestigingsplaats Rotterdam	Gemeenschap- pelijke regeling	
Deelnemende partijen	Gemeenten: Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Schiedam, Vlaardingen, Westvoorne en Rotterdam.			
Stemverhouding	6,25%			
Openbaar belang	Doel: Het beschikbaar houden van specialistische zorg en van 7/24 crisisopvang. Het realiseren van schaalvoordelen. Het delen van kennis en expertise. De GR heeft tot taak de gemeenschappelijke inkoop van jeugdhulp zodanig vorm te geven dat lokale ambities kunnen worden gerealiseerd. De visie en doelen van de GR zijn daarmee een optelsom van de beleidsvoornemens van de deelnemende gemeenten.			
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft bestuurlijke inbreng als lid van het algemeen bestuur (AB).			
Actuele ontwikkelingen	Er is sprake van stijging van intensieve zorgbehandeling. Ook heeft de gemeente te maken met een afwijking in de verwerking van de wets-aanpassing van het woonplaatsbeginsel. Tevens is op verzoek van de Tweede Kamer, de lonen in de zorg dit jaar extra verhoogd en extra indexatie toegevoegd.			
Financiële positie - verbonden partij				Financieel belang - gemeente
	1 januari 2024	31 december 2024		
Eigen vermogen	0	0	Aandelen kapitaal	0
Vreemd vermogen	10.800	10.800	Leningen/garantstellingen	0
Resultaat 2024		0	Bijdrage gemeente 2024	3.243
Risico's	Alle deelnemende gemeenten zijn volledig risicodragend in deze open einde regeling. In 2021 zijn stappen gezet om de managementinformatie over het zorgverbruik en wachttijden te verbeteren waardoor gedurende het jaar steeds beter inzicht is in het zorgverbruik bijvoorbeeld via dashboards. Met ingang van 2023 is de vlaktax afgeschaft waardoor gemeenten de werkelijke zorgkosten over het jaar krijgen toegerekend.			
Sturingsscenario	Bijrijder			

bedragen x €
1.000

Landschapstafel IJsselmonde

Landschapstafel IJsselmonde		Vestingsplaats Rotterdam	Bestuursover-eenkomst
Deelnemende partijen	Gemeenten Barendrecht, Albrandswaard, Ridderkerk, Hendrik-Ido-Ambacht, Zwijndrecht en Rotterdam.		
Stemverhouding			
Openbaar belang	1. Invullen van het Zuid Hollands Programma Landelijk Gebied 2. Komen tot afstemming van van beleid, uitvoering en monitoring ten aanzien van de groen- en recreatiegebieden op IJsselmonde ten einde de kwaliteit van het landschap in standhouden c.q. te verbeteren; 3. Samenwerken aan het Uitvoeringsprogramma 'Groen IJsselmonde' om een stimulans te geven aan en te komen tot een recreatief aantrekkelijk, toegankelijk en bruikbaar groen landschap, waardoor ook kan worden bijgedragen aan de economische ontwikkeling van IJsselmonde; 3. Inzetten op afstemming van het beheer van de groen- en recreatiegebieden op IJsselmonde, het stellen van kaders voor het beheer en streven naar een verbetering van de efficiëntie in beheer in overleg met de terreinbeherende instanties.		
Bestuurlijk belang	1 collegelid in bestuur.		
Actuele ontwikkelingen	Beperktere rol Landschapstafel en daarom nieuwe afgeslankte vorm.		
Financiële positie - verbonden partij			Financieel belang - gemeente
	1 januari 2024	31 december 2024	
Eigen vermogen			Aandelen kapitaal 0
Vreemd vermogen			Leningen/garantstellingen 0
Resultaat 2024		0	Bijdrage gemeente 2024 4
Risico's	Geen.		
Sturingsscenario			

bedragen x €
1.000

Natuur en recreatiegebied IJsselmonde

Gemeenschappelijke regeling voor het natuur- en recreatiegebied IJsselmonde (NRIJ)		Vestingsplaats Schiedam	Gemeenschap-pelijke regeling
Deelnemende partijen	Albrandswaard, Barendrecht, Ridderkerk, Zwijndrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Rotterdam en provincie Zuid-Holland.		
Stemverhouding	20%		
Openbaar belang	Ontwikkeling en in stand houden van intergemeentelijke buitenstedelijke recreatie en bescherming van natuur en landschap op IJsselmonde. Beheer, ontwikkeling en onderhoud van recreatieve groengebieden op IJsselmonde.		
Bestuurlijk belang	2 algemeen bestuursleden waarvan 1 in het dagelijks bestuur.		
Actuele ontwikkelingen	Zoeken naar bezuiniging, opbouwen buffer voor lagere subsidiebijdrage Rotterdam en PZH.		
Financiële positie - verbonden partij			Financieel belang - gemeente
	1 januari 2024	31 december 2024	
Eigen vermogen	3.605	3.955	Aandelen kapitaal 0
Vreemd vermogen	2.043	1.250	Leningen/garantstellingen 0
Resultaat 2024		0	Bijdrage gemeente 2024 216
Risico's	Structurele tekorten middellange termijn.		
Sturingsscenario	n.t.b.		

bedragen x €
1.000

NV BAR Afvalbeheer

NV BAR Afvalbeheer		Vestingsplaats Rhooen		Naamloze vennootschap	
Deelnemende partijen	Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk				
Stemverhouding	33,33%				
Openbaar belang	Inzameling van de huishoudelijke afvalstoffen.				
Bestuurlijk belang	Collegelid als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.				
Actuele ontwikkelingen	De verwerkingsprijzen van afval stijgen en de opbrengsten van grondstoffen dalen.				
Financiële positie - verbonden partij		Financieel belang - gemeente			
	1 januari 2024	31 december 2024			
Eigen vermogen	niet bekend	niet bekend	Aandelen kapitaal		niet bekend
Vreemd vermogen	niet bekend	niet bekend	Leningen/garantstellingen		niet bekend
Resultaat 2024		niet bekend	Bijdrage gemeente 2024		niet bekend
Risico's	Risico's zijn beperkt. Het eigendom van het afval en dus risico op extra verwerkingskosten ligt bij de gemeente. De NV kent vooral bedrijfsvoeringaangelegenheden.				
Sturingsscenario	Bijrijder				

bedragen x €
1.000

Stedin

Stedin Groep				Naamloze vennootschap	
Deelnemende partijen	44 Nederlandse gemeenten				
Stemverhouding	0,42%				
Openbaar belang	Stedin Groep (Netwerkbedrijf) draagt zorg voor de gas- en elektriciteitsnetten binnen haar voorzieningsgebied. Onze gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal omdat deze maatschappelijk nut heeft. Daarnaast zorgt ze voor financiële opbrengsten (dividend).				
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging/stemrecht in de Algemene vergadering van aandeelhouders door de wethouder Financiën. Als aandeelhouder wordt op deze manier invloed uitgeoefend.				
Actuele ontwikkelingen	Om de versnelling van de energietransitie mogelijk te maken, de economische groei te faciliteren en de kwaliteit van het huidige netwerk te borgen, zal Stedin naar verwachting van 2023 tot en met 2030 ruim € 8 miljard nodig hebben om te investeren in de netten. De komende jaren is € 1,8 miljard nodig. Daarover is Stedin in gesprek met huidige en mogelijke nieuwe aandeelhouders zoals het Rijk, provincies en niet-aandeelhoudende gemeenten.				
Financiële positie - verbonden partij		Financieel belang - gemeente			
	1 januari 2024	31 december 2024			
Eigen vermogen	niet bekend	niet bekend	Aandelen kapitaal		607
Vreemd vermogen	niet bekend	niet bekend	Leningen/garantstellingen		0
Resultaat 2024	niet bekend	niet bekend	Bijdrage gemeente 2024		0
Risico's	Stedin heeft een laag risicoprofiel als gevolg van een gereguleerde markt. Er is echter sprake van dalende gereguleerde nettarieven waarin de gemaakte kosten niet direct of gedurende een langere periode aan de klant mogen worden doorgerekend. Door een combinatie van toename van het investeringsprogramma met name als gevolg van de energietransitie en de daarmee fors stijgende kosten staat zowel de financiering als de dividenduitkering van Stedin onder druk.				
Sturingsscenario	Achterbank				

bedragen x €
1.000

Stichting Distripark

Stichting Distripark		Stichting	
Deelnemende partijen	Gemeente Albrandswaard, Port of Rotterdam NV		
Stemverhouding	50%		
Openbaar belang	Ontwikkeling en exploitatie van het Distripark Eemhaven.		
Bestuurlijk belang	In onderling overleg huisvesten van bedrijven passend bij de bestuurlijke afspraken vanuit de bestuursovereenkomst.		
Actuele ontwikkelingen	Stabiel		
Financiële positie - verbonden partij		Financieel belang - gemeente	
	1 januari 2024	31 december 2024	
Eigen vermogen	niet bekend	niet bekend	Aandelen kapitaal
Vreemd vermogen	niet bekend	niet bekend	Leningen/garantstellingen
Resultaat 2024		niet bekend	Bijdrage gemeente 2024
Risico's	-		
Sturingsscenario	Achterbank		

bedragen x € 1.000

SVHW

Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)		Vestigingsplaats Klaaswaal	Gemeenschap- pelijke regeling
Deelnemende partijen	Het Waterschap Hollandse Delta en 12 gemeenten.		
Stemverhouding	5,0%		
Openbaar belang	Het SVHW houdt zich bezig met de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen en de waardebeepaling, in het kader van de wet WOZ.		
Bestuurlijk belang	Bevoegdheden van het College m.b.t. heffing en invordering belastingen, WOZ is middels delegatie overgedragen aan de VP. Het algemeen bestuur is het hoogste bestuursorgaan van het SVHW. De gemeente is vertegenwoordigd in de ambtelijke commissie: 1 lid (regiefunctionaris VP). Albrandswaard is zowel in het Algemeen Bestuur als in het Dagelijks Bestuur vertegenwoordigd. (Wethouder Financiën).		
Actuele ontwikkelingen	De wijzigingen de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) en enkele andere wetten hebben de controlerende rol van gemeenteraden van de deelnemers van de GR SVHW versterkt. Op grond hiervan wordt de huidige GR SVHW aangepast aan de wettelijke wijzigingen. Met ingang van 2024 komt er een nieuwe deelnemer bij. Gemeente Drimmelen heeft om toetreding tot de GR SVHW gevraagd. Hierop is positief besloten door het Algemeen Bestuur van SVHW.		
Financiële positie - verbonden partij		Financieel belang - gemeente	
	1 januari 2024	31 december 2024	
Eigen vermogen	765	765	Aandelen kapitaal
Vreemd vermogen	5.931	5.832	Leningen/garantstellingen
Resultaat 2024		0	Bijdrage gemeente 2024
Risico's	Uittreding van deelnemers waardoor de kosten voor de overgebleven deelnemers kunnen gaan stijgen. Andersom heeft toetreding van nieuwe deelnemers invloed op de kosten die door meerdere deelnemers gedragen kunnen worden.		
Sturingsscenario	Bijrijder		

bedragen x €
1.000

Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond

Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond (VRR)		Vestingsplaats Rotterdam		Gemeenschap-pelijke regeling	
Deelnemende partijen	15 gemeenten uit het Rijnmond gebied.				
Stemverhouding	7,7%				
Openbaar belang	(Brand)veiligheid, vervoer van zieken en ongevalsloffers, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing met inbegrip van de multidisciplinaire samenwerking en de gemeenschappelijke meldkamer. De vorming van veiligheidsregio's heeft als doelstelling de versterking van de bestuurlijke aansturing van de rampenbestrijding en crisisbeheersing op regionaal en nationaal niveau, alsmede de versterking van de geneeskundige hulpverlening en het regionale beheer van de brandweer.				
Bestuurlijk belang	Burgemeester is lid van dagelijks bestuur en algemeen bestuur (+ 1 plaatsvervangend lid). Bij het nemen van besluiten door het algemeen bestuur brengen de leden voor de gemeente die zij vertegenwoordigen ieder één stem uit, met uitzondering van de leden die een gemeente vertegenwoordigen met een inwonersaantal van boven 50.000. Zij brengen voor elk volgende 50.000-tal, of gedeelte daarvan, één stem meer uit toe een maximum van elf stemmen per gemeente.				
Actuele ontwikkelingen	Maatschappelijke, bestuurlijke en technologische ontwikkelingen hebben invloed op het werk van de VRR. Zo hebben ze te maken met een toenemende vergrijzing, klimaatverandering, de energietransitie en neemt de concentratie van mensen en bedrijven in dunbevolkte gebieden al jaren af, terwijl het in dichtbevolkte gebieden juist verder toeneemt. Daarbij is hun manier van communiceren, zakendoen en samenwerken compleet veranderd. De economische en maatschappelijke afhankelijkheid leidt tot complexere incidenten en grotere effecten, terwijl risico's steeds minder worden geaccepteerd in de sterk geïndividualiseerde samenleving.				
Financiële positie - verbonden partij				Financieel belang - gemeente	
	1 januari 2024	31 december 2024			
Eigen vermogen	5.763	381	Aandelen kapitaal		0
Vreemd vermogen	115.541	111.898	Leningen/garantstellingen		0
Resultaat 2024		-4.221	Bijdrage gemeente 2024		1.583
Risico's	Duurzame piketorganisatie Vakbekwaamheid Vrijwaring van gemeenten niet verzekerbare risico's Personele capaciteit Bouwsteen verplichte karakter Spreiding en beschikbaarheid ambulancezorg Niet of beperkt verzekerbare schade Fiscale risico's Alarmering bevolking Ontwikkeling GHOR				
Sturingsscenario	Bijrijder				

bedragen x €
1.000

VNG

Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG)		Vestingsplaats Den Haag		Vereniging	
Deelnemende partijen	355 gemeenten				
Stemverhouding	0,28%				
Openbaar belang	De VNG is de belangenbehartiger van alle gemeenten en is gesprekspartner van andere overheden, leden van het parlement, maatschappelijke organisaties en belangenverenigingen.				
Bestuurlijk belang	De burgemeester is coördinerend portefeuillehouder. De gemeente vaardigt een bestuurlijk vertegenwoordiger af naar de algemene ledenvergadering.				
Actuele ontwikkelingen	De manier waarop het nieuwe kabinet omgaat met de tekorten van gemeenten. Opstelling van de wet decentrale overheden waarin o.a. financiële relaties tussen overheden geregeld moeten worden.				
Financiële positie - verbonden partij				Financieel belang - gemeente	
	1 januari 2024	31 december 2024			
Eigen vermogen	niet bekend	niet bekend	Aandelen kapitaal		niet bekend
Vreemd vermogen	niet bekend	niet bekend	Leningen/garantstellingen		niet bekend
Resultaat 2024		niet bekend	Bijdrage gemeente 2024		niet bekend
Risico's	Beperkt. Door compensatie voor loon- en prijsontwikkeling en een jaarlijkse groei van 1% wordt evenwicht tussen uitgaven en inkomsten bereikt. Er is ook het risico dat tijdens de ALV anders wordt besloten.				
Sturingsscenario	Nog vast te stellen				

bedragen x €
1.000

SwWrR

SvWrR		Stichting	
Deelnemende partijen	Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Capelle aan den IJssel, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Westvoorne		
Stemverhouding			
Openbaar belang	Beleid en producten op het gebied van wonen binnen regio in gezamenlijkheid opstellen.		
Bestuurlijk belang			
Actuele ontwikkelingen	De druk op woningmarkt neemt verder toe, zowel voor de koop- als huursector. De marktdruk leidt tot hogere koopprijzen en bijbehorende woonlasten. De slaagkansen van (actief) woningzoekenden in de regio nemen af en de wachtlijsten worden langer.		
Financiële positie - verbonden partij			Financieel belang - gemeente
	1 januari 2024	31 december 2024	
Eigen vermogen	niet bekend	niet bekend	Aandelen kapitaal
Vreemd vermogen	niet bekend	niet bekend	Leningen/garantstellingen
Resultaat 2024		niet bekend	Bijdrage gemeente 2024
Risico's	-		
Sturingsscenario	In theorie kunnen een of meerdere gemeenten hun financiële verplichtingen niet nakomen. Deze kans is heel klein.		

bedragen x €
1.000

MRDH

Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)		Vestigingsplaats Den Haag		Gemeenschap-pelijke regeling	
Deelnemende partijen	21 gemeenten				
Stemverhouding	2,78%				
Openbaar belang	Samenwerking in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) op het gebied van verkeer en vervoer en het verbeteren van het economisch vestigingsklimaat. De MRDH moet leiden tot het verbeteren van het economisch vestigingsklimaat en van de bereikbaarheid van de regio.				
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in het algemeen bestuur door de burgemeester.				
Actuele ontwikkelingen	Albrandswaard beschikt over twee metrostations en buurtbussen die door vrijwilligers gerund worden. De fietsstallingen bij de metrostations dienen aangepast te worden. - Verkeersveiligheid gaan we vergroten met extra aandacht voor de omgeving van scholen - Antes heeft cliënten uit de hele regio zij zijn vaak afhankelijk van het openbaar vervoer. Antes werkt op diverse manieren aan modernisering o.a. door innovatieve technieken toe te passen in de zorgverlening en met de ontwikkeling van een woonzorgpark. Deze ontwikkeling maakt het mogelijk meer woningen in de goed bereikbare omgeving te bouwen. - Albrandswaard werkt op verschillende manieren aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemers die vooruit willen, innovatief zijn maar ook actief bijdragen aan de transitie naar een duurzame, gezonde, lokale en regionale economie. In 2050 wil Albrandswaard een klimaatneutrale gemeente zijn. Daar wordt aan gewerkt door bundeling van krachten gericht op het stimuleren van hergebruik van grondstoffen, duurzame mobiliteit, deelmobiliteit en het verminderen van de afvalstroom. - Ook realiseren we deze periode een snellaadnetwerk. - De bijzondere kwaliteiten van Albrandswaard op het gebied van wonen en groene ruimte blijven voorop staan. En zullen in de toekomst o.a. vanwege verstedelijking en de lage brede welvaart in de regio nog belangrijker worden. - Door de ontwikkeling en toepassing van domotica te stimuleren, ondersteunen we langer thuis wonen met een betere kwaliteit van leven. Er wordt actief onderzoek gedaan naar aanvullende financieringsbronnen om al deze doelen te kunnen realiseren, variërend van lokale/regionale fondsen tot Europese subsidies.				
Financiële positie - verbonden partij			Financieel belang - gemeente		
	1 januari 2024	31 december 2024			
Eigen vermogen	36.670	44.317	Aandelen kapitaal		0
Vreemd vermogen	1.564.260	1.670.425	Leningen/garantstellingen		0
Resultaat 2024		0	Bijdrage gemeente 2024		78
Risico's	Een te kleine risicobuffer binnen een bepaald project, kan leiden tot vertraging of een lagere bijdrage voor andere projecten. Door Corona is het aantal reizigers in het OV afgenomen, wat voor de vervoersondernemingen heeft geleid tot minder opbrengsten. In 2023 moeten de structurele gevolgen blijken. De gevolgen kunnen van invloed zijn op de MRDH, omdat zij railvoertuigen en -infrastructuur en bussen financiert. De MRDH heeft voor deze financieringen echter een aantal reserves gevormd. Hiermee vangen zij het risico (gedeeltelijk) op.				
Sturingsscenario	Bijrijder				

bedragen x €
1.000

Paragraaf 7 - Grondbeleid

Inleiding

In deze paragraaf wordt beschreven op welke wijze gemeente Albrandswaard het grondbeleid toepast om de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen te realiseren, zoals bijvoorbeeld woningbouw, bedrijvigheid, recreatie en natuur. Daarnaast wordt enerzijds ingegaan op de actuele prognose van de resultaten en de geraamde winstneming van de gemeentelijke grondexploitaties en anderzijds op de reserve Ontwikkelingsprojecten in relatie tot de risico's die behoren bij de uitvoering van het grondbeleid.

Grondbeleid

In de nota Grondbeleid 2018 - 2022 is het beleidskader voor de toepassing van het grondbeleid voor de ruimtelijke ontwikkelingen vastgelegd. Deze nota is in februari 2018 vastgesteld door de gemeenteraad. Er is nog geen nieuwe nota Grondbeleid opgesteld. Nadat de huidige nota Grondbeleid afloopt zal er een nieuwe worden opgesteld. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met kostenverhaal onder de nieuwe omgevingswet.

Als uitgangspunt geldt dat de gemeente de markt(partijen) ruimte biedt om ontwikkelingen zelf op te pakken. Dit noemen wij passief facilitair grondbeleid. Ontwikkelingen die bijdragen aan een gemeentelijke ambitie hebben bestuurlijke prioriteit. Deze initiatieven omarmen en ondersteunen wij door het voeren van een actief facilitair grondbeleid voor deze projecten. Om vanuit de verschillende faciliterende rollen te kunnen sturen heeft de gemeente Albrandswaard een nota Kostenverhaal vastgesteld. Deze nota vormt beleidsmatig het kader waarmee zowel de gemeentelijke proceskosten kunnen worden verhaald, als een fondsbijdrage gevraagd kan worden. Vanuit de desbetreffende fondsen zijn middelen beschikbaar om onrendabele investeringen/extra voorzieningen binnen de ruimtelijke projecten te dekken.

Gewenste ontwikkelingen die ook met actieve steun van de gemeente niet van de grond komen, kunnen (alsnog) worden gerealiseerd door de gemeente. In dat geval kan de gemeente zelf de grond aankopen en ontwikkelen. Hierbij wordt dan een actief grondbeleid gevoerd en een grondexploitatie vastgesteld door de raad. Dit geldt ook voor projecten waarbij grond die, veelal om historische reden in eigendom is van de gemeente, tot ontwikkeling wordt gebracht.

Actuele prognose

Te verwachten resultaten

Voor de grondexploitaties Spui, Polder Albrandswaard en Binnenland wordt gezamenlijk een negatief resultaat verwacht van in totaal € 7.181.000,- (eindwaarde). Dit verlies wordt gedekt uit de voorziening negatieve grondexploitaties.

Met name het eindresultaat van de grondexploitatie Binnenland is sterk verminderd als gevolg van het verwerken van de taxatie van de uitgifteprijzen.

Winstneming

Voor gemeentelijke grondexploitaties met een positief geprognosticeerd eindresultaat worden er tussentijds winstnemingen gedaan. Hiervoor wordt de methode Percentage of Completion (POC) toegepast, waarbij de gerealiseerde kosten en opbrengsten worden afgezet tegen het totaal van de kosten en opbrengsten van het betreffende project. Op basis hiervan wordt bij het opmaken van de jaarrekening de hoogte van de tussentijdse winstneming vastgesteld. Momenteel zijn de drie hierboven toegelichte grondexploitaties de enige lopende binnen de gemeente Albrandswaard, derhalve is er geen sprake van winstnemingen in 2024.

Nieuwe grondexploitaties

In 2021 zijn de voorbereidingskredieten door de raad vastgesteld voor de planvorming van Poortugaal-West / Schutskooiwijk, woningbouwlocatie De Omloop en een nieuw sportpark (Omloopseweg-zuid). In 2022 is gewerkt naar een eindfase van de planvorming. Afhankelijk van de voortgang zal voor deze ontwikkelingen in 2023 een grondexploitatie aan de raad ter vaststelling worden voorgelegd.

Reserve en risico's

Voor het grondbedrijf is een afzonderlijke reserve gevormd, namelijk de Reserve Ontwikkelingsprojecten. De positieve resultaten worden, zowel tussentijds als bij afsluiten van een grondexploitatie, toegevoegd aan deze reserve, die (administratief) is opgedeeld in twee delen:

- Afdekking risico's van de gemeentelijke grondexploitaties;
- Vrije reserve.

Volgens de spelregels moet het vrije deel van de reserve Ontwikkelingsprojecten minimaal 5% van het totaal aan voorzieningen en risico's van de grondexploitaties bedragen. Indien de vrije reserve minder bedraagt wordt een aanvullende storting gedaan vanuit de Algemene reserve. Bij een stand van de vrije reserve groter dan 15% van het totaal aan voorzieningen en risico's wordt het meerdere 'afgeroomd' en toegevoegd aan de algemene reserve.

In het proces van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft het risicomanagement een vaste plaats gekregen. Iedere herziening of nieuwe grondexploitatie bevat een (actualisatie van de) risicoanalyse, waarbij volgens een vast format per risico de mogelijke financiële consequenties worden aangegeven. Hierbij wordt ook aangegeven of er in het weerstandsvermogen een reservering moet worden gemaakt en/of er beheersmaatregelen kunnen worden getroffen.

Het financiële effect van alle risico's bij elkaar vormen de basis voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit van het grondbedrijf. Deze risicoanalyses én het bepalen van de weerstandscapaciteit worden geactualiseerd bij het opstellen van het (tussentijds) MPO (Meerjaren Perspectief Ontwikkelprojecten).

Paragraaf 8 - Wet Open Overheid

Inleiding Wet Open Overheid

De Wet Open Overheid (Woo), ingangsdatum 1 mei 2022, legt aan bestuursorganen een aantal verplichtingen op. Eén van deze verplichtingen betreft het geven van een impuls aan openbaarheid door in de begroting aan te geven hoe rekening wordt gehouden met de bepalingen uit de Woo.

Deze paragraaf is de invulling van deze verplichting voor de begroting 2024.

De Wet Open Overheid kent, samengevat, een viertal belangrijke aspecten:

1. de verplichting voor ieder bestuursorgaan om een Woo-contactfunctionaris aan te wijzen,
2. verplichtingen gericht op passieve openbaarmaking,
3. verplichtingen gericht op actieve openbaarmaking en
4. het op orde brengen van de (digitale) informatiehuishouding.

Het kabinet heeft in de meicirculaire gemeentefonds 2021 zowel incidenteel als structureel budget opgenomen voor de implementatie van de Woo. Ook voor 2024 is budget beschikbaar gesteld.

Woo contactfunctionaris & Passieve openbaarmaking

Dit betreft lopende zaken waar in 2024 geen structurele veranderingen of investeringen te verwachten zijn.

Actieve openbaarmaking

De Woo stelt de verplichting om 11 benoemde informatiecategorieën actief te publiceren. Deze verplichting zal niet voor alle 11 categorieën tegelijk gelden. Over de ingangsdatum – deze wordt bij Koninklijke Besluiten per informatiecategorie genomen - is nog geen zekerheid tijdens het schrijven van deze openbaarheidsparagraaf. De verwachting is dat een enkele van de informatiecategorieën in 2024 gepubliceerd zullen moeten worden. Dit zal investeringen vereisen in software en aanpassingen in werkwijzen en daarmee opleiding en training.

Informatiehuishouding op orde

De Woo verplicht dat de digitale informatiehuishouding binnen 8 jaar – vanaf mei 2022 - op orde wordt gebracht. In de Archiefregeling wordt uiteengezet wat een overheidsorgaan moet doen om archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en houden. De WOO gaat nog een stapje verder. In de WOO staat in artikel 6.2.2 dat er een meerjarenplan moet worden opgesteld om de digitale informatiehuishouding op orde te brengen. De VNG heeft een meerjarenplan voor gemeenten opgeleverd. Dit meerjarenplan gaat in op de WOO, verplichtingen die vanuit wet- en regelgeving gelden voor gemeenten, de activiteiten van de VNG het gebied van informatievoorziening op orde en informatie over financiering, planning en governance. Dit plan bevat o.a. een opsomming van eisen die van belang zijn om aan de wet te voldoen, maar geen actieplan. Een dergelijk actieplan hebben wij zelf opgesteld. De uitvoering van de acties in dit plan zal de komende jaren plaatsvinden volgens onderstaande fasering.

De VNG heeft in december 2022 een document uitgebracht “Woo wat moeten we NU”. Daarin worden 7 aandachtspunten benoemd. Wij hanteren deze punten, zie hieronder, als leidraad voor de prioritering de komende jaren.

- 1. Iedere gemeente heeft de beschikking over of is aangesloten op een e-depotvoorziening: in 2024 is dit één van onze speerpunten.*
- 2. Binnen iedere applicatie is de selectielijst geïmplementeerd: dit betreft het tijdig vernietigen van informatie. Op dit gebied zijn we ook nu al actief – in 2024 loopt dit door.*
- 3. Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op emailarchivering. In 2024 gaan we ons verdiepen in de Capstone methodiek – een methode voor het archiveren van e-mails van sleutelfiguren.*
- 4. Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op tekstberichten. In 2024 zullen we werken aan implementatie van beleid dat in 2023 wordt opgesteld.*
- 5. Iedere gemeente heeft een informatiebeheerplan (minimaal ingericht in werkprocessen, proceseigenaar, in welke applicaties welke data/documenten staat, hoe het beheer is geregeld). Een informatiebeheerplan is een levend document. Wij hebben een informatiebeheerplan en zullen dit ook in 2024 blijven uitvoeren en bijwerken.*
- 6. Iedere gemeente hanteert een kwaliteitssysteem voor het informatiebeheer, zoals vastgelegd in artikel 16 van de Archiefregeling. We hebben een kwaliteitssysteem voor informatiebeheer en zullen dit ook in 2024 blijven uitbreiden.*
- 7. Iedere gemeente heeft een metagegevensschema vastgelegd en aan elk blijvend te bewaren informatieobject metagegevens gekoppeld. Wij hebben het metagegevensschema vastgelegd en zullen dit in 2024 door blijven ontwikkelen om te voldoen aan dan geldende standaarden en ontwikkelingen.*

Tabel actieve openbaarmaking

Categorie	Status
Organisatiegegevens	Worden gepubliceerd via website
Raadsstukken	Worden gepubliceerd via website
Convenanten	Voorbereiding vergevorderd
Woo-verzoeken	Voorbereiding vergevorderd
Wet- en regelgeving	Vooronderzoek gereed
Bestuurstukken	Vooronderzoek gereed
Onderzoeken	Vooronderzoek gereed
Beschikkingen	Vooronderzoek gereed
Klachten	Vooronderzoek gereed
Jaarplannen en verslagen	Vooronderzoek gereed
Adviezen van adviescolleges	Vooronderzoek gereed

4. FINANCIËLE BEGROTING

Financiële samenvatting

Aan het opstellen van een nieuwe financiële programmabegroting gaat een aantal stappen vooraf. Eén belangrijke stap is de bepaling van de beleidsmatige en rekenkundige kaders. Dat is gebeurd bij de behandeling van de Kaderbrief 2024. Vervolgens hebben wij in de zomermaanden op basis van deze kaders de begroting opgesteld.

Voor de herkenbaarheid van het proces presenteren wij het verloop van wijzigingen en bouwen vervolgens voort op het gepresenteerde begrotingssaldo van de Kaderbrief. In hoofdstuk 1 van deze begroting kunt u de toelichtingen van de diverse aanpassingen in de begroting 2024 vinden.

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Saldo primitieve begroting	4.111.900	5.561.300	3.722.200	4.808.100
Collegewerkprogramma, 1e begrotingswijziging 2023	-3.362.000	-4.227.000	-3.597.000	-3.597.000
Structurele gevolgen 2e tussenrapportage 2022	-798.400	-787.400	-749.400	-749.400
Structurele gevolgen 1e tussenrapportage 2023	-717.800	-320.800	914.200	914.200
Uitgangspunt Kadernota 2024	-766.300	226.100	290.000	1.375.900
Kadernota 2024				
B. Rekenkundige en algemene kaders	-1.359.900	-1.508.200	-1.583.900	-1.583.900
D. Autonome ontwikkelingen	-596.600	-521.600	-521.600	-521.600
E. Bedrijfsvoering	-	-	-	-
F. Investerings	-	-	-	-
G. Voorgestelde dekking	650.000	1.370.000	2.410.000	2.410.000
Totaal na Kadernota 2024	-2.072.800	-433.700	594.500	1.680.400
Diverse aanpassingen begroting 2024				
Ontwikkeling algemene uitkering	1.100.700	1.277.500	1.383.000	1.444.000
Mutatie BAR-bijdrage a.g.v. BAR-ontvlechting	11.772.600	11.700.900	11.637.200	11.597.200
Bijdrage van Barendrecht voor BAR-ontvlechting	750.000	-	-	-
Eigen personeelsbegroting	-7.261.200	-7.211.200	-7.098.200	-7.098.200
Bijdrage DVO Ridderkerk	-6.214.100	-6.214.100	-6.214.100	-6.214.100
Materieel (eigen beheer en lease) wat overkomt uit BAR	-464.600	-462.800	-460.900	-460.900
Vrijval diverse opgenomen stelposten	731.400	806.400	806.400	806.400
Aansluiting bij begrotingen van verbonden partijen	-482.500	-482.500	-482.500	-482.500
Correctie voor te hoge opgenomen dekking in Kadernota 2024	-150.000	-450.000	-1.070.000	-1.070.000
Mutatie kapitaallasten	-80.800	-108.400	-111.900	-137.400
Mutatie afval incl. opzegging huur Nijverheidsweg	218.500	140.100	140.100	140.100
Mutatie duurzaamheid a.g.v. Rijkssubsidie	210.400	188.000	188.000	188.000
Toename OZB-opbrengsten	70.000	72.100	74.200	325.500
Aframen deel frictiebudget BAR-ontvlechting	300.000	100.000	-	-
Overige mutaties	36.800	24.900	-17.700	-47.400
Saldo begroting na wijzigingen	-1.535.600	-1.052.800	-631.900	671.100

+/- is voordelig

-/- is nadelig

Incidentele baten en lasten

Inleiding

De begroting van gemeenten moet structureel sluitend zijn. Dat wil zeggen dat de structurele lasten gedekt worden door structurele baten. In onderstaand overzicht een opsomming van de incidentele baten en lasten die gecorrigeerd worden op het begrotingsresultaat.

INCIDENTELE LASTEN EN BATEN									
Nr.	Omschrijving	Begroting 2024		Begroting 2025		Begroting 2026		Begroting 2027	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Incidentele mutaties exploitatie									
	Programma O&O, veiligheid en bestuur								
1	Bijdrage Barendrecht voor BAR-ontvlechting		750.000						
2	Friciekosten BAR-ontvlechting en opbouw organisatie	300.000							
3	Pilot wijkbrandweer	75.000							
	Totaal programma O&O, veiligheid en bestuur	375.000	750.000	0	0	0	0	0	0
	Programma RO, wonen en economie								
4	Mutaties grondexploitaties	6.466.90 0	6.466.90 0	6.642.50 0	6.392.00 0	376.50 0	148.70 0		
	Totaal programma RO, wonen en economie	6.466.90 0	6.466.90 0	6.642.50 0	6.392.00 0	376.50 0	148.70 0	0	0
	Programma Buitenruimte								
5	Vergroening buitenruimte			50.000					
6	Aanpak participatie burgers	50.000							
	Totaal programma Buitenruimte	50.000	0	50.000	0	0	0	0	0
	Programma Sociaal domein								
7	Communicatieplan voor loket Vraagwijzer van SWA	5.000							
	Totaal programma Sociaal domein	5.000	0	0	0	0	0	0	0
Totaal incidentele mutaties exploitatie		6.896.90 0	7.216.90 0	6.692.50 0	6.392.00 0	376.50 0	148.70 0	0	0
Incidentele mutaties reserves									
	Programma O&O, veiligheid en bestuur								
8	Groot onderhoud gebouwen	25.000		25.000		25.000		25.000	
9	Wethouderspansioenen		55.200		55.200		55.200		55.200
	Totaal programma O&O, veiligheid en bestuur	25.000	55.200	25.000	55.200	25.000	55.200	25.000	55.200
	Programma RO, wonen en economie								
10	Groot onderhoud gebouwen	25.000		25.000		25.000		25.000	
11	Grondexploitaties				250.500		227.80 0		
12	Projectontwikkelingen			1.500.00 0					
	Totaal programma RO, wonen en economie	25.000	0	1.525.00 0	250.500	25.000	227.80 0	25.000	0
	Programma Buitenruimte								
13	Duurzaamheid		185.000		185.000		188.00 0		188.000
14	Groot onderhoud gebouwen	21.500		21.500		21.500		21.500	
15	Baggeren		55.900		55.900		55.900		55.900
	Totaal programma Buitenruimte	21.500	240.900	21.500	240.900	21.500	243.90 0	21.500	243.900

Programma Financiën								
16 Groot onderhoud gebouwen	10.800		10.800		10.800		10.800	
Totaal programma Financiën	10.800	0	10.800	0	10.800	0	10.800	0
Programma Educatie								
17 Huisvesting onderwijs	1.500.00							
	0							
Totaal programma Educatie	1.500.00	0	0	0	0	0	0	0
	0							
Programma Sociaal domein								
18 Groot onderhoud gebouwen	34.000		34.000		34.000		34.000	
19 Sociaal deelfonds	10.000		10.000		10.000		10.000	
20 Innovatie- en preventiesubsidie		40.000		35.000		35.000		35.000
Totaal programma Sociaal domein	44.000	40.000	44.000	35.000	44.000	35.000	44.000	35.000
Totaal incidentele mutaties in reserves	1.626.30	336.100	1.626.30	581.600	126.30	561.90	126.30	334.100
	0		0		0	0	0	
Totaal incidentele lasten en baten	8.523.20	7.553.00	8.318.80	6.973.60	502.80	710.60	126.30	334.100
	0	0	0	0	0	0	0	
Saldo incidentele lasten en baten	-970.200		-		207.80		207.80	
			1.345.20		0		0	
			0					

Toelichtingen

Hieronder volgen de toelichtingen op de hierboven gepresenteerde incidentele mutaties in de begroting 2024-2027.

1. Betreft een eenmalige bijdrage van de gemeente Barendrecht, als vergoeding voor de kosten die onze gemeente maakt vanwege de BAR-ontvlechting.
2. Betreft te verwachten frictiekosten als gevolg van de BAR-ontvlechting.
3. Betreft pilot van de wijkbrandweer om (brand)veiligheid in de woonomgeving te verhogen.
4. Verwerking van de grondexploitatie. Per saldo loopt deze mutatie met mutatie #11 op € 0.
5. Betreft budget voor het 'vergroenen' (groen in plaats van asfalt) van de buitenruimte.
6. Aanpak van participatie onder bewoners en ondersteuning van bewonersinitiatieven.
7. Opstellen communicatieplan om loket Vraagwijzer van de Stichting Welzijn Albrandswaard te optimaliseren.
8. Storting in de reserve Onderhoud gebouwen.
9. De uit te betalen pensioenen voormalige wethouders worden gedekt door een onttrekking aan de reserve Wethouderspensioenen.
10. Storting in de reserve Onderhoud gebouwen.
11. Voor de verwerking van de grondexploitatie. Per saldo loopt deze mutatie met mutatie #4 op € 0.
12. Storting in nieuwe reserve, voor toekomstige uitgaven voor aankomende projecten.
13. De uitgaven die gemaakt worden voor de duurzaamheidstransitie worden gedekt door een onttrekking aan de reserve Duurzaamheid.
14. Storting in de reserve Onderhoud gebouwen.
15. De uitgaven die gemaakt worden voor het baggeren worden gedekt door een onttrekking

aan de reserve Baggeren.

16. Storting in de reserve Onderhoud gebouwen.

17. Storting in nieuwe reserve, voor aankomende uitgaven met betrekking tot de huisvesting van onderwijs in Albrandswaard.

18. Storting in de reserve Onderhoud gebouwen.

19. De baten die ontvangen worden t.b.v. de vergunninghouders worden gestort in de reserve Sociaal domein.

20. De uitgaven die gemaakt worden voor de aanpak van eenzaamheid, het helpen van multi-probleem huishoudens en het ontwikkelen van initiatieven in de openbare ruimte, worden gedekt door een onttrekking uit de reserve Innovatie- en preventiesubsidie.

Structureel begrotingssaldo

Presentatie van het structurele begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Saldo baten en lasten	-635	-320	-1.301	230
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-901	-733	669	441
Begrotingssaldo	-1.536	-1.053	-632	671
Saldo incidentele baten en lasten	-970	-1.345	208	208
Gecorrigeerd saldo	-565	292	-840	463

+/- is positief

-/- is negatief

Beoogde structurele stortingen en onttrekkingen aan reserves

Naast de incidentele stortingen en onttrekkingen zijn er ook structurele mutaties in de exploitatie die ten laste of ten gunste van de reserves gebracht worden. Voorbeelden hiervan zijn de bekleemde reserves welke in de begroting zijn opgenomen ter dekking van de structurele lasten van investeringen, de afschrijvingslasten. Een totaaloverzicht van beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves is hieronder opgenomen.

Reserves	2024	2025	2026	2027
<i>Beoogde structurele onttrekkingen aan reserve</i>				
AW Mutatie reserve rentelast	275.000	197.200	118.500	118.500
AW Mutatie reserve ruimen begraafplaats Poortugaal	7.500	7.500	7.500	7.500
AW Mutatie reserve ruimen begraafplaats Rhooon	11.800	11.800	11.800	11.800
AW Mutatie reserve nieuwbouw sportzaal Portland	36.100	36.100	36.100	36.100
AW Mutatie reserve nieuwbouw buitendienst	42.400	42.400	42.400	42.400
AW Mutatie reserve nieuwbouw school Don Bosco	9.200	9.200	9.200	9.200
AW Mutatie reserve nieuwbouw school Valckesteijn	7.500	7.500	7.500	7.500
Totale structurele onttrekkingen aan reserves	389.500	311.700	233.000	233.000

In het dienstjaar 2020 is een gedeelte van de opbrengst van de verkoop van de aandelen Eneco gestort in een reserve Rentelast. Besloten is om met deze opbrengst geen leningen vervroegd af te lossen, maar jaarlijks een bedrag vrij te laten vallen ter dekking van de rentelast.

Gezien de vrij unieke situatie heeft de commissie BBV op 22 oktober 2020 besloten deze bate te zien als een structurele bate.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
1 Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur	6.023.923	7.312.200	7.005.800	7.602.700	8.097.400	8.127.700
2 Ruimtelijke Ordening, Wonen & Economie	7.853.469	3.359.500	8.199.700	8.302.000	1.800.100	1.725.600
3 Buitenruimte	17.499.874	18.548.000	19.147.100	19.004.500	18.959.100	19.005.200
4 Financiën	47.171	799.800	95.000	397.000	397.000	397.000
5 Educatie	2.930.663	3.420.000	3.460.100	3.443.800	3.354.300	3.349.800
6 Sport	1.986.080	2.015.400	1.890.200	1.898.600	1.894.700	1.854.000
7 Sociaal Domein	23.239.922	25.191.600	23.559.800	23.485.900	23.424.200	23.433.300
9 Overige Baten en Lasten						
9.1-Algemene dekkingsmiddelen	324.029	185.900	290.400	226.900	184.800	228.100
9.2-Overhead	8.677.481	8.792.800	8.777.200	8.721.700	8.608.700	8.606.900
9.3-Vennootschapbelasting	-37.181	419.600	25.200	24.700	24.700	24.700
9.4-Onvoorzien	0	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
Totaal 9 Overige Baten en Lasten	8.964.329	9.473.300	9.167.800	9.048.300	8.893.200	8.934.700
Totaal Lasten	68.545.430	70.119.800	72.525.500	73.182.800	66.820.000	66.827.300
Baten						
1 Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur	-1.468.245	-633.000	-1.534.700	-786.300	-786.300	-786.300
2 Ruimtelijke Ordening, Wonen & Economie	-3.756.592	-2.568.200	-7.016.600	-6.800.900	-322.500	-471.200
3 Buitenruimte	-8.858.373	-8.906.700	-9.308.400	-9.210.100	-9.177.800	-9.226.100
4 Financiën	-368.939	0	0	0	0	0
5 Educatie	-359.832	-568.600	-139.900	-144.100	-144.100	-144.100
6 Sport	-670.761	-661.900	-424.600	-437.800	-437.800	-437.800
7 Sociaal Domein	-8.053.956	-8.947.200	-4.800.000	-4.809.900	-4.809.900	-4.809.900
9 Overige Baten en Lasten						
9.1-Algemene dekkingsmiddelen	-45.315.579	-46.524.900	-48.642.400	-50.649.200	-49.816.400	-51.157.500
9.2-Overhead	-58.643	-23.300	-24.000	-24.700	-24.700	-24.700
Totaal 9 Overige Baten en Lasten	-45.374.221	-46.548.200	-48.666.400	-50.673.900	-49.841.100	-51.182.200
Totaal Baten	-68.910.920	-68.833.800	-71.890.600	-72.863.000	-65.519.500	-67.057.600
Saldo van baten en lasten	-365.490	1.286.000	634.900	319.800	1.300.500	-230.300
Onttrekkingen						
1 Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur	-285.041	-246.000	-55.200	-55.200	-55.200	-55.200
2 Ruimtelijke Ordening, Wonen & Economie	-7.321.643	-177.000	0	-250.500	-227.800	0
3 Buitenruimte	-557.654	-425.100	-260.200	-260.200	-263.200	-263.200
4 Financiën	-511.500	-432.500	-353.500	-275.700	-197.000	-197.000
5 Educatie	-16.700	-31.700	-16.700	-16.700	-16.700	-16.700
6 Sport	-14.800	0	0	0	0	0
7 Sociaal Domein	-332.600	-147.200	-40.000	-35.000	-35.000	-35.000
Totaal Onttrekkingen	-9.039.938	-1.459.500	-725.600	-893.300	-794.900	-567.100
Storting						

Overzicht van baten en lasten	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1 Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur	27.500	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
2 Ruimtelijke Ordening, Wonen & Economie	4.250.896	2.485.000	25.000	1.525.000	25.000	25.000
3 Buitenruimte	171.500	21.500	21.500	21.500	21.500	21.500
4 Financiën	10.800	10.800	10.800	10.800	10.800	10.800
5 Educatie	0	0	1.500.000	0	0	0
7 Sociaal Domein	361.100	44.000	44.000	44.000	44.000	44.000
Totaal Stortingen	4.821.796	2.586.300	1.626.300	1.626.300	126.300	126.300
Mutaties reserves	-4.218.142	1.126.800	900.700	733.000	-668.600	-440.800
Gerealiseerd resultaat	-4.583.632	2.412.800	1.535.600	1.052.800	631.900	-671.100

Uitgangspunten meerjarenraming

Voor de samenstelling van de begroting 2024 en meerjarenraming 2025 – 2027 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Begrotingsramingen

Voor de begrotingsramingen in de programma's zijn de gevolgen tot en met de 1e Tussenrapportage 2023 meegenomen. De structurele mutaties uit de 2e Tussenrapportage 2023 zijn niet meegenomen.

Loonkosten en SWO met Ridderkerk

Vanwege de BAR-ontvlechting per 1 januari 2024, heeft de gemeente Albrandswaard per deze datum weer een eigen personeelsbegroting. Vanwege de ontvlechting komen er naar verwachting ongeveer 79 fte's over vanuit de BAR. De BAR wordt hierbij teruggebracht tot een bedrijfsvoeringsorganisatie, waarin alleen zaken als HRM, ICT, Facilitaire zaken en Juridische zaken overblijven.

Om dit te kunnen bekostigen, is de BAR-bijdrage zoals die was voor alle jaren teruggedraaid (naar € 0 gebracht), en vervolgens weer opgeboekt conform de nieuwe situatie. Het financiële voordeel wat hier uit voortkomt, dient gebruikt te worden om de nieuwe, eigen organisatie mee op te bouwen, alsmede om de dienstverleningsovereenkomst met Ridderkerk mee te financieren (zie hieronder).

Onze gemeente is te klein om alle taken die overkomen vanuit de BAR, op zich te nemen. Daarom hebben we een samenwerkingsovereenkomst met Ridderkerk gesloten, voor met name werkzaamheden met betrekking tot de Buitendienst en het Sociaal Domein. Hierbij gaat het om (afgerond) 75 fte's. De medewerkers die onder deze overeenkomst vallen, staan bij Ridderkerk op de loonlijst. Tussen Ridderkerk en Albrandswaard zullen financiële verrekeningen volgen, zodat Albrandswaard uiteindelijk de kosten zal dragen.

Voor zowel de eigen personeelsbegroting, als voor de samenwerkingsovereenkomst, is uitgegaan van de nieuwe cao Samenwerkende gemeentelijke organisaties (SGO), die loopt van 2 januari 2023 tot en met 31 december 2023. De financiële gevolgen van de cao zijn structureel verwerkt in de 1e tussenrapportage 2023. Er is geen stelpost opgenomen voor toekomstige, nog af te sluiten cao's.

Indexering overige uitgaven

Voor de prijsontwikkeling is voor de jaren 2024 - 2027 rekening gehouden met een

inflatiecorrectie van 3,2%, zoals gemeld in de Kadernota. Hierbij is alleen 2024 functioneel geraamd, de overige jaren staan op een stelpost in programma 4 Financiën.

Tariefsverhoging inkomsten

Voor de OZB is rekening gehouden met een stijging van 3%. Bij de afvalstoffenheffing, rioolrecht en opbrengsten begraafplaatsen is uitgegaan van kostendekkendheid.

Rente investeringen

Voor de investeringen is een omslagrente berekend van 0,54%.

Algemene uitkering

De raming van de Algemene uitkering is in de programmabegroting 2024 - 2027 gebaseerd op de meicirculaire 2023. Tevens is de stelpost Jeugd voor 100% verwerkt in de begroting voor de jaren 2026 en 2027. Voor 2024 en 2025 is deze stelpost naar € 0 teruggebracht, omdat in de meicirculaire 2023 de extra gelden t/m 2025 zijn verwerkt.

Beleid

In het collegewerkprogramma 2022-2026, welke in december 2022 is vastgesteld, is het beleid voor de komende jaren vastgelegd. In deze begroting wordt dit beleid gecontinueerd, en waar nodig aangepast/aangescherpt. Er zit geen nieuw beleid in deze begroting.

Meerjaren balans

Activa

Bedragen x € 1.000

Prognose meerjarenbalans	Realisatie	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Activa						
<u>Vaste activa</u>						
Immateriële vaste activa	731	726	721	716	711	706
Materiële vaste activa	67.517	68.414	67.477	66.429	65.292	62.993
Financiële vaste activa	3.214	3.184	3.154	3.124	3.094	3.064
Totaal vaste activa	71.462	72.324	71.352	70.269	69.097	66.763
<u>Vlottende activa</u>						
Voorraden	2.655	2.655	2.433	2.420	2.420	2.420
Uitzettingen	17.128	17.128	17.128	17.128	17.128	17.128
Liquide middelen	261	0	0	0	0	0
Overlopende activa	3.813	3.813	3.813	3.813	3.813	3.813
Totaal vlottende activa	23.857	23.596	23.374	23.361	23.361	23.361
Totaal activa	95.319	95.920	94.726	93.630	92.458	90.124

Passiva

Bedragen x € 1.000

Prognose meerjarenbalans	Realisatie	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Passiva						
Vaste passiva						
Reserves	30.318	33.301	31.772	30.970	29.248	28.176
Resultaat boekjaar	4.582	-2.429	-1.535	-1.053	-631	672
Voorzieningen	9.095	8.856	4.962	4.701	4.476	4.202
Vaste schuld	43.851	39.686	35.521	31.466	32.360	30.069
Totaal vaste passiva	87.846	79.414	70.720	66.084	65.453	63.119
Vlottende passiva						
Vlottende schuld	3.276	12.309	19.809	23.349	22.808	22.808
Overlopende passiva	4.197	4.197	4.197	4.197	4.197	4.197
Totaal vlottende passiva	7.473	16.506	24.006	27.546	27.005	27.005
Totaal passiva	95.319	95.920	94.726	93.630	92.458	90.124

EMU-saldo

Bedragen x € 1.000

EMU-saldo	Begroting				
	2023	2024	2025	2026	2027
1. (+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	-4.028	-635	-320	-1.300	231
2. (-) Mutatie (im)materiële vaste activa	892	-942	-1.053	-1.142	-2.304
3. (+) Mutatie voorzieningen	-239	-3.894	-261	-225	-274
4. (-) Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	-222	-13	0	0
5. (-) Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-5.159	-3.365	485	-383	2.261

5. BIJLAGEN

Bijlage 1 - Investerings

Nieuwe investeringen met economisch nut

Omschrijving	Programma	2024	2025	2026	2027
Renovatie velden Omloop WCR 2+VV Rhoon 3	Sport	80.000	0	0	0
Investerings met een economisch nut		80.000	0	0	0

Nieuwe investeringen met maatschappelijk nut

Omschrijving	Programma	2024	2025	2026	2027
Reconstructies wegen	Buitenruimte	810.600	810.600	735.600	810.600
Openbare verlichting	Buitenruimte	250.000	250.000	110.000	175.000
Bruggen	Buitenruimte	61.900	61.900	68.600	68.600
Beschoeiingen	Buitenruimte	87.600	87.600	97.600	97.600
Speelvoorzieningen	Buitenruimte	209.400	207.400	207.400	207.400
Investerings met een maatschappelijk nut		1.419.500	1.417.500	1.219.200	1.359.200

Nieuwe investeringen met economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven

Omschrijving	Programma	2024	2025	2026	2027
Vervangen batterijen	Buitenruimte	25.900			
Vervangen putten	Buitenruimte		25.600		
Ondergrondse containers	Buitenruimte		45.800	27.800	
PSW Vrijverval riolering	Buitenruimte	693.000	734.000	775.000	816.000
PSW Klimaatadaptatie	Buitenruimte	140.000	150.000	160.000	170.000
PSW Vervangen gemalen	Buitenruimte	272.000	209.000	129.900	129.900
Investerings met economisch nut, waarvoor voor de lasten een heffing kan worden geheven		1.130.900	1.164.400	1.092.700	1.115.900

Bijlage 2 - Reserves en voorzieningen

Reserves

Naam Reserve	Saldo per 1-1-2023	Saldo per 1-1-2024	Saldo per 1-1-2025	Saldo per 1-1-2026	Saldo per 1-1-2027	Saldo per 1-1-2028
Algemene reserves						
Algemene Reserve	11.107.725	13.831.693	13.831.693	13.831.693	13.831.693	13.831.693
Totaal algemene reserves	11.107.725	13.831.693	13.831.693	13.831.693	13.831.693	13.831.693
Reserves Grondbedrijf						
Reserve Ontwikkelingsprojecten vrije reserve	1.089.520	1.089.520	868.020	855.220	855.220	855.220
Strategisch verbinden	321.368	321.368	321.368	321.368	321.368	321.368
Vitaal Albrandswaard	84.315	84.315	84.315	84.315	84.315	84.315
Ondernemend Albrandswaard	89.980	89.980	89.980	89.980	89.980	89.980
Totaal reserves grondbedrijf	1.585.183	1.585.183	1.363.683	1.350.883	1.350.883	1.350.883
Overige bestemmingsreserves						
Reserve Baggeren	392.086	336.186	280.286	224.386	168.486	112.586
Reserve Grootonderhoud gebouwen	956.217	1.072.517	1.188.817	1.305.117	1.421.417	1.537.717
Bestemmingsreserve Wethouderspensionoenen	489.608	434.408	379.208	324.008	268.808	213.608
Bestemmingsreserve Sociaal deelfonds	2.000.000	2.010.000	2.020.000	2.030.000	2.040.000	2.050.000
Reserve Betaalbare en bereikbare woningen	3.016.952	3.016.952	3.016.952	3.016.952	3.016.952	3.016.952
Reserve Duurzaamheid	2.592.003	2.150.503	1.634.003	1.105.503	1.105.503	1.105.503
Reserve Rentelasten	956.000	602.000	327.000	129.800	11.300	-107.200
Reserve Negatieve prognose De Omloop	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000
Reserve Innovatie & preventie	669.000	629.000	589.000	554.000	519.000	519.000
Reserve Rekenkamer	10.600	10.600	10.600	10.600	10.600	10.600
Reserve Huisvesting Onderwijs	0	0	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000
Reserve Projectontwikkelingen	0	0	0	1.500.000	1.500.000	1.500.000
Reserve Hoogspanningsleiding Portugaal	0	0	0	0	0	0
Reserve Opvang	0	1.195.764	1.195.764	1.195.764	1.195.764	1.195.764
Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing	59.100	59.100	59.100	59.100	59.100	59.100
Totaal overige bestemmingsreserves	14.841.565	15.217.029	15.900.729	16.655.229	16.516.929	16.413.629
Overige bestemmingsreserves kapitaallasten						
Reserve nieuwbouw school Don Bosco	202.566	193.366	184.166	174.966	165.766	156.566
Reserve nieuwbouw Sportzaal Portland	1.134.464	1.098.364	1.062.264	1.026.164	990.064	953.964
Reserve nieuwbouw buitendienst	932.531	890.131	847.731	805.331	762.931	720.531
Reserve nieuwbouw school Valckesteyn	165.136	157.636	150.136	142.636	135.136	127.636
Reserve ruiming begraafplaats Poortugaal	67.283	59.783	52.283	44.783	37.283	29.783
Reserve ruiming begraafplaats Rhoon	281.750	269.950	258.150	246.350	234.550	222.750
Totaal overige bestemmingsreserves kapitaallasten	2.783.729	2.669.229	2.554.729	2.440.229	2.325.729	2.211.229
Totaal Reserves	30.318.202	33.303.134	33.650.834	34.278.034	34.025.234	33.807.434

Voorzieningen

Naam Voorziening	Saldo per 1-1-2023	Saldo per 1-1-2024	Saldo per 1-1-2025	Saldo per 1-1-2026	Saldo per 1-1-2027	Saldo per 1-1-2028
Voorzieningen dubieuze debiteuren						
Dubieuze debiteuren	95.593	95.593	95.593	95.593	95.593	95.593
Totaal Vz dubieuze debiteuren	95.593	95.593	95.593	95.593	95.593	95.593
Voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's						
Wethouderspensionen	1.321.581	1.421.581	1.521.581	1.621.581	1.721.581	1.821.581
Wachtgeld vm wethouders	308.316	263.516	263.516	263.516	263.516	263.516
Wachtgeld vm burgemeester	0	0	0	0	0	0
Afwikkeling centrumontwikkeling Poortugaal	20.013	20.013	20.013	20.013	20.013	20.013
Afwikkeling Portland	15.452	15.452	15.452	15.452	15.452	15.452
Totaal Vz verplichtingen, verliezen en risico's	1.665.362	1.720.562	1.820.562	1.920.562	2.020.562	2.120.562
Vz middelen 3den met bestedingsverplichting						
Riolering	6.317.215	6.004.515	5.608.515	5.228.215	4.884.015	4.491.315
Afvalstoffenheffing	247.768	247.768	247.768	247.768	247.768	247.768
Project Overhoeken	496.464	496.464	496.464	496.464	496.464	496.464
Project Blauwe Verbinding	0	0	0	0	0	0
Totaal Vz mddelen 3den met bestedingsverplichting	7.061.447	6.748.747	6.352.747	5.972.447	5.628.247	5.235.547
Voorzieningen verliesgevende grondexploitaties						
Plan Spui	3.356.109	3.356.109	289.909	289.909	289.909	289.909
Polder Albrandswaard	586.487	586.487	35.387	35.387	35.387	35.387
Binnenland	2.763.003	2.763.003	2.763.003	2.763.003	2.763.003	2.763.003
Totaal Vz verliesgevende grondexploitaties	6.705.599	6.705.599	3.088.299	3.088.299	3.088.299	3.088.299
Voorzieningen onderhoud egalisatie						
Onderhoud Sporthal Portland	368.720	388.120	407.520	426.920	446.320	465.720
Totaal Vz onderhoud egalisatie	368.720	388.120	407.520	426.920	446.320	465.720
Totaal Voorzieningen	15.896.720	15.658.620	11.764.720	11.503.820	11.279.020	11.005.720

Bijlage 3 - Subsidieplafond 2024

Subsidieplafond

Begroting 2024

Omschrijving	Bedrag
Brede school impulsregeling	145.500
OAB	284.700
OAB - zorgcoördinator	16.200
Volwasseneneducatie	41.200
Bibliotheek	205.300
Sportbeleid	34.000
Culturele vorming	30.300
Vluchtelingen	33.700
Peuterwerk algemeen	190.400
Jeugdwerk	283.000
Ouderenwerk	308.000
Maatschappelijk Werk	34.200
Welzijnswerk/preventieve zorg SWA	507.000
Lokaal Preventief Jeugd	144.900
Welzijn in sociale Wijkteams	95.000
Cliëntondersteuning rondom teams	57.700
Volksgesondheid	24.100
Jeugdgezondheidszorg	788.900
Wijkleefbaarheid	11.600
Totaal	3.235.700

Bijlage 4 - Overzicht van de begroting op taakvelden

Overzicht op taakvelden

Overzicht begroting op taakvelden	Begroting 2024				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
0.1:Bestuur	3.119.000	-810.800	0	0	2.308.200
0.10:Mutaties reserves	0	0	-725.600	1.626.300	900.700
0.2:Burgerzaken	1.100.200	-652.100	0	0	448.100
0.3:Beheer overige gebouwen en gronden	612.800	-46.100	0	0	566.700
0.4:Overhead	8.777.200	-24.000	0	0	8.753.200
0.5:Treasury	-64.400	-184.600	0	0	-249.000
0.61:OZB woningen	13.800	-4.850.400	0	0	-4.836.600
0.62:OZB niet-woningen	0	-3.044.400	0	0	-3.044.400
0.63:Parkeerbelasting	0	0	0	0	0
0.64:Belastingen overig	334.000	0	0	0	334.000
0.7:Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-40.563.000	0	0	-40.563.000
0.8:Overige baten en lasten	175.300	-1.300	0	0	174.000
0.9:Vennootschapsbelasting (VpB)	25.200	0	0	0	25.200
1.1:Crisisbeheersing en brandweer	1.759.500	-60.300	0	0	1.699.200
1.2:Openbare orde en veiligheid	1.156.800	-10.200	0	0	1.146.600
2.1:Verkeer en vervoer	4.865.900	-79.300	0	0	4.786.600
2.2:Parkeren	28.000	0	0	0	28.000
2.3:Recreatieve havens	200	0	0	0	200
2.4:Economische havens en waterwegen	705.500	0	0	0	705.500
2.5:Openbaar vervoer	128.200	-49.000	0	0	79.200
3.1:Economische ontwikkeling	79.200	-28.200	0	0	51.000
3.2:Fysieke bedrijfsinfrastructuur	10.900	0	0	0	10.900
3.3:Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	20.500	-30.200	0	0	-9.700
3.4:Economische promotie	0	0	0	0	0
4.1:Openbaar basisonderwijs	232.900	0	0	0	232.900
4.2:Onderwijshuisvesting	812.800	0	0	0	812.800
4.3:Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.346.100	-122.300	0	0	1.223.800
5.1:Sportbeleid en activering	62.900	0	0	0	62.900
5.2:Sportaccommodaties	1.827.300	-424.600	0	0	1.402.700
5.3:Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	77.200	0	0	0	77.200
5.4:Musea	23.500	0	0	0	23.500
5.5:Cultureel erfgoed	33.600	0	0	0	33.600
5.6:Media	673.400	-27.600	0	0	645.800
5.7:Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.251.600	-10.800	0	0	3.240.800
6.1:Samenkracht en burgerparticipatie	1.474.100	-27.300	0	0	1.446.800
6.2:Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2.520.900	-10.200	0	0	2.510.700
6.3:Inkomensregelingen	6.662.100	-4.445.000	0	0	2.217.100
6.4:WSW en beschut werk	170.600	0	0	0	170.600
6.5:Arbeidsparticipatie	758.100	0	0	0	758.100

Overzicht begroting op	Begroting 2024				
6.6:Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.676.000	-137.100	0	0	1.538.900
6.71:Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0
6.71A:Huishoudelijke hulp (WMO)	2.132.500	0	0	0	2.132.500
6.71B:Begeleiding (WMO)	760.700	0	0	0	760.700
6.71C:Dagbesteding (WMO)	366.500	0	0	0	366.500
6.71D:Overige maatwerkarrangementen (WMO)	196.500	0	0	0	196.500
6.72:Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0
6.72A:Jeugdzorg begeleiding	516.500	0	0	0	516.500
6.72B:Jeugdzorg behandeling	1.657.800	0	0	0	1.657.800
6.72C:Jeugdhulp dagbesteding	538.300	0	0	0	538.300
6.72D:Jeugdhulp zonder verblijf overig	438.500	0	0	0	438.500
6.73A:Pleegzorg	592.800	0	0	0	592.800
6.73B:Gezinsgericht	8.900	0	0	0	8.900
6.73C:Jeugdhulp met verblijf overig	569.500	0	0	0	569.500
6.74A:Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	8.900	0	0	0	8.900
6.74B:Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	440.800	0	0	0	440.800
6.74C:Gesloten plaatsing	8.900	0	0	0	8.900
6.81:Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
6.81A:Beschermd wonen (WMO)	1.200	0	0	0	1.200
6.81B:Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	32.000	0	0	0	32.000
6.82:Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0
6.82A:Jeugdbescherming	860.100	0	0	0	860.100
6.82B:Jeugdreclassering	129.900	0	0	0	129.900
7.1:Volksgezondheid	1.519.200	-199.700	0	0	1.319.500
7.2:Riolering	2.930.900	-3.734.000	0	0	-803.100
7.3:Afval	3.827.800	-4.642.900	0	0	-815.100
7.4:Milieubeheer	1.615.600	-435.300	0	0	1.180.300
7.5:Begraafplaatsen en crematoria	759.200	-214.400	0	0	544.800
8.1:Ruimte en leefomgeving	946.800	-182.400	0	0	764.400
8.2:Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	6.474.400	-6.466.900	0	0	7.500
8.3:Wonen en bouwen	740.400	-376.200	0	0	364.200
Gerealiseerd resultaat	72.525.500	-71.890.600	-725.600	1.626.300	1.535.600

Bijlage 5 - Vertrekpunt begroting 2024 - 2027

Financieel perspectief begroting 2024

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Saldo primitieve begroting	4.111.900	5.561.300	3.722.200	4.808.100
Collegewerkprogramma, 1e begrotingswijziging 2023	-3.362.000	-4.227.000	-3.597.000	-3.597.000
Structurele gevolgen 2e tussenrapportage 2022	-798.400	-787.400	-749.400	-749.400
Structurele gevolgen 1e tussenrapportage 2023	-717.800	-320.800	914.200	914.200
Uitgangspunt Kadernota 2024	-766.300	226.100	290.000	1.375.900
Kadernota 2024				
B. Rekenkundige en algemene kaders	-1.359.900	-1.508.200	-1.583.900	-1.583.900
D. Autonome ontwikkelingen	-596.600	-521.600	-521.600	-521.600
E. Bedrijfsvoering	-	-	-	-
F. Investerings	-	-	-	-
G. Voorgestelde dekking	650.000	1.370.000	2.410.000	2.410.000
Saldo meerjarenperspectief	-2.072.800	-433.700	594.500	1.680.400

+/+ is voordelig

-/- is nadelig